

**T.C.**

**ZİRVE ÜNİVERSİTESİ**

**SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**SINIF ÖĞRETMENLİĞİ ANABİLİM DALI**

**12 YILLIK ZORUNLU EĞİTİM UYGULAMASINA İLİŞKİN ÖĞRETMEN,  
YÖNETİCİ VE VELİ GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ**

**(GAZİANTEP İL ÖRNEĞİ)**

**(YÜKSEK LİSANS TEZİ)**

**Fatma TOK**



**Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Rıza ÜLKER**

**Ekim, 2013**

**GAZİANTEP**

**T.C.**  
**ZİRVE ÜNİVERSİTESİ**  
**SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE**  
**GAZİANTEP**

İlköğretim Ana Bilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Programı öğrencisi Fatma TOK tarafından hazırlanan “12 yıllık zorunlu eğitim uygulamasına ilişkin öğretmen, yönetici ve veli görüşlerinin incelenmesi” başlıklı tez, 23/10/2013 tarihinde yapılan savunma sonucunda aşağıda isimleri bulunan jüri üyelerince kabul edilmiştir.

Unvanı, Adı ve Soyadı	Kurumu	İmzası
(Başkan) Doç. Dr. Mehmet KARAKUŞ	Zirve Üniversitesi	
Yrd. Doç. Dr. Rıza ÜLKER	Zirve Üniversitesi	
Yrd. Doç. Dr. Tuba YAVAŞ	Zirve Üniversitesi	
Yrd. Doç. Dr. Özcan PALAVAN	Zirve Üniversitesi	
Yrd. Doç. Dr. Ramin ALİYEYEV	Zirve Üniversitesi	

Jüri üyeleri tarafından kabul edilen bu yüksek lisans tezi, Enstitü Yönetim Kurulunun .2013/10:4.sayıllı kararıyla .....28/10/2013.... tarihinde onaylanmıştır.

  
Doç. Dr. Abdullah DEMİR  
Enstitü Müdürü

## ÖZET

TOK, Fatma

Yüksek Lisans Tezi, Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Rıza ÜLKER

Ekim 2013, 82 Sayfa

GAZİANTEP

### **12 Yıllık Zorunlu Eğitim Uygulamasına İlişkin Öğretmen, Yönetici ve Veli Görüşlerinin İncelenmesi**

**(Gaziantep İl Örneği)**

Bu çalışmanın amacı 2012-2013 öğretim yılında uygulamaya konulan 12 yıllık (4+4+4) zorunlu eğitim uygulamasının ilişkin öğretmen, yönetici ve velilerin görüşlerinin incelenmesidir. Araştırma kapsamında 12 yıllık zorunlu eğitimin yapısı açıklanmış, Cumhuriyetten günümüze kadar uygulanan eğitim sistemleri incelenmiştir. Nitel araştırma deseninin kullanıldığı araştırmada, veriler yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak elde edilmiştir. Araştırma örneklemini Gaziantep ili Şehitkamil merkez ilçesinden rastgele seçilen 42 sınıf öğretmeni, 20 branş öğretmeni, 14 okul yöneticisi, 17 veli toplam 93 katılımcı oluşmaktadır. Araştırmada katılımcılara, öğretmen, yönetim, eğitim programı ve derslerin işleyişi açısından 12 yıllık zorunlu eğitim uygulamasının getirdiği avantajlar ve uygulamada karşılaşılan sorunlar nelerdir? Açık uçlu sorular sorularak cevap aranmıştır. Sonuç olarak araştırma sonucunda elde edilen veriler 2012-2013 öğretim yılında yürürlüğe giren 12 yıllık zorunlu eğitimin olumsuz yönlerinin olumlu yönlerine göre daha fazla olduğu göstermektedir.

**Anahtar Kelimeler:** 12 yıllık zorunlu eğitim, sınıf öğretmeni, branş öğretmeni, okul yöneticisi, veli

## **ABSTRACT**

TOK, Fatma

Master Thesis, Department of Elementary Education

Thesis Advisor: Asst. Prof. Dr. Rıza ÜLKER

October 2013, 87 Pages

GAZİANTEP

### **Investigating the Opinions of Teachers, Administrators and Parents about 12-year Compulsory Education (Gaziantep Province Sample)**

The aim of this study is to investigate the opinion of teachers, administrators and parents about 12-year compulsory education (4+4+4) which was implemented in 2012-2013 education term in Turkey. In the study, the basic structure of 12 year education was explained and education systems that have been applied from republic period to current were examined. The qualitative approach was used in the research and the data were collected by structured interview form. The research sample consists of total 93 participants who were randomly chosen, 42 class teachers, 20 field teachers, 14 administrators and 17 parents. In the research, the participants were asked an open-ended question, what advantages and disadvantages of 12 year compulsory education there are, considering the situation of teacher, administration, curriculum and teaching process. As a result, The data obtained in the research showed that there are more negative aspects of 12 year intermittent compulsory education than positive aspects, which was put into effect in 2012- 2013 academic year.

**Key words:** 12 year compulsory intermittent education, elementary teacher, school administrator, parents

## İÇİNDEKİLER

ÖZET .....	II
ABSTRACT .....	III
İÇİNDEKİLER .....	IV
ÇİZELGELER DİZİNİ.....	VII
TABLolar DİZİNİ .....	IX
SİMGELER/KISALTMALAR .....	X
ÖNSÖZ .....	XI

## BİRİNCİ BÖLÜM

1.1. GİRİŞ .....	1
1.2. Problem Cümlesi .....	4
1.3. Alt Problemler .....	4
1.4. Araştırmanın Amacı .....	4
1.5. Araştırmanın Önemi .....	4
1.6. Tanımlar .....	6
1.7. Sayılıtlar .....	7
1.8. Sınırlıklar .....	7

## İKİNCİ BÖLÜM

2. KURAMSAL TEMEL VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	8
2. 1. Eğitim Hakkı.....	8
2. 1. 1. Evrensel belgelerde eğitim hakkı.....	8
2. 1. 2. Ulusal Belgelerde eğitim hakkı.....	9
2.2. Dünyada Bazı Ülkelerde Zorunlu Eğitime Başlama Yaşı ve Süresi.....	10
2.3. Osmanlı Döneminde İlköğretim .....	12
2.4. Cumhuriyet Döneminde İlköğretim.....	13
2.4.1. 1973'te Yapılan Değişiklik.....	14
2.4.2. 1998'de yapılan Değişiklik.....	15
2.5. 8 Yıllık Kesintisiz Zorunlu Eğitim.....	16
2. 6. 8 Yıllık Kesintisiz Zorunlu İlköğretimin Gerekçeleri.....	17
2. 7. 12 Yıllık zorunlu eğitim (4+4+4).....	18
2. 7. 1. 2012-2013 Öğretim Yılı Türkiye Geneli Öğrenci Durumu.....	23
2. 8. 12 Yıllık Zorunlu İlköğretimin Gerekçeleri.....	25
2. 9. 12 yıllık zorunlu İlköğretime Geçişin Gerekçeleri Arasında.....	29
2. 9. 1. Yasalar Açısından.....	29
2. 9. 2. Kalkınma Planları Açısından.....	32
2. 9. 3. Milli Eğitim Şura Kararları Açısından.....	34
2. 10. 12 yıllık Zorunlu İlköğretime Geçiş Sürecindeki Çalışmalar.....	34
2. 11. 12 yıllık Zorunlu Eğitim Hakkında Tartışmalar.....	35
2. 12. İlgili Araştırmalar.....	40

## ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

### 3. YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli .....	42
3.2. Evren ve Örneklem .....	42
3.2.1 Katılımcılar.....	43
3.3. Veri Toplama Aracı.....	43
3.4. Verilerin Analizi .....	44
3. 5. Geçerlik ve Güvenirlik.....	44

## DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR VE YORUM .....	46
4.1. Araştırmanın Ana Problemine İlişkin Bulgular .....	46
4.2. Sınıf öğretmenlerin 12 yıllık zorunlu eğitim hakkındaki görüşleri.....	47
4.3. Branş öğretmenlerin 12 yıllık zorunlu eğitim hakkındaki görüşleri.....	51
4. 4. Yöneticilerin 12 yıllık zorunlu eğitim hakkındaki görüşleri.....	55
4. 5. Velilerin 12 yıllık zorunlu eğitim hakkındaki görüşleri .....	60

## BEŞİNCİ BÖLÜM

<b>5. SONUÇ ve ÖNERİLER .....</b>	<b>63</b>
5.1. Sonuç .....	63
5.2. Öneriler .....	65
<b>KAYNAKÇA .....</b>	<b>70</b>
<b>Ek 1: Veri Toplama Aracı (Görüşme Formu).....</b>	<b>74</b>
<b>Ek 2: Gaziantep Valiliğinin İzin Yazısı .....</b>	<b>76</b>
<b>Özgeçmiş .....</b>	<b>77</b>



## ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge 1. Sınıf öğretmenlerin 12 yıllık zorunlu eğitim hakkındaki olumsuz düşüncelerinin analizi .....	47
Çizelge 2. Sınıf öğretmenlerin 12 yıllık zorunlu eğitim hakkındaki olumlu düşüncelerinin analizi.....	49
Çizelge 3. Branş öğretmenlerin 12 yıllık zorunlu eğitim hakkındaki olumsuz düşüncelerinin analizi.....	51
Çizelge 4. Branş öğretmenlerin 12 yıllık zorunlu eğitim hakkındaki olumlu düşüncelerinin analizi.....	53
Çizelge 5. Yöneticilerin 12 yıllık zorunlu eğitim hakkındaki olumsuz düşüncelerinin analizi.....	55
Çizelge 6. Yöneticilerin 12 yıllık zorunlu eğitim hakkındaki olumlu düşüncelerinin analizi.....	58
Çizelge 7. Velilerin 12 yıllık zorunlu eğitim hakkındaki olumsuz düşüncelerinin analizi.....	60
Çizelge 8 Velilerin 12 yıllık zorunlu eğitim hakkındaki olumlu düşüncelerinin analizi.....	62

## TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1: Dünyada Bazı Ülkelerde Zorunlu Eğitime Başlama Yaşı ve Süresi.....	11
Tablo 2. 2012-2013 Öğretim Yılı İlkokullar ve Ortaokullar Haftalık Ders Çizelgesi.....	22
Tablo 3. İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması -İlköğretim.....	24
Tablo 4. İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması - Ortaöğretim.....	25
Tablo 5. Katılımcılar.....	43

## SİMGELER/KISALTMALAR

**a.g.e.** Adı Geçen Eser.

**Çev. :** Çeviren.

**IÖO:** İlköğretim Okulu.

**QSR NVivo 7:** Nitel veri analiz istatistik programı

**Vb. :** Ve benzeri.

**Vd. :** Ve diğerleri.

**Vs. :** Ve saire.

**S<sub>d</sub> :** Serbestlik Derecesi

**N :** Frekans

**% :** Yüzde

**SÖ:** Sınıf öğretmeni

**BÖ:** Branş öğretmeni

**Ynt:** Yöneticiler

**MEB:** Milli Eğitim Bakanlığı

## ÖNSÖZ

Günümüzde yaşanan hızlı değişim her alanda olduğu gibi eğitim alanında da kendini göstermektedir. Eğitim programlarında, ders kitaplarında, okullardaki teknolojik cihazlarda sürekli bir yenilenme söz konusudur. Eğitim sistemini daha iyi bir hale getirmek için çeşitli toplantılar, sempozyumlar, konferanslar düzenlendiği gibi, yeni eğitim programları ve yeni eğitim sistemleri tasarlanıp yürürlüğe konulmaktadır.

Geliştirilen yeni eğitim programları, eğitim paydaşlarının görüşleri ve ihtiyaçları göz önünde bulundurularak tasarlanır ve geliştirilir. Geliştirilen programların değerlendirilmesinde de yine eğitim paydaşlarının görüşleri alınıp değerlendirilir. Bilindiği gibi öğretmenler, yöneticiler öğrencilerin eğitimi için aileden sonra birinci derecede etkili ve sorumlu olan kişilerdir. Yürürlüğe konulan yeni bir sistemin işlevselliğini değerlendirmek için öncelikle program uygulayıcılarının görüşleri önem arz etmektedir. 2012-2013 öğretim yılında yürürlüğe giren 12 yıllık zorunlu (4+4+4) eğitim sisteminin değerlendirilmesi için eğitim paydaşlarından öğretmen, yönetici ve velilerin görüşleri alınmıştır.

Araştırmanın birinci bölümünde araştırmanın problem cümlesi, amacı ve önemi üzerinde durulmaktadır. Bununla birlikte konuya daha iyi hakim olmak için

araştırma içerisinde geçen bazı kavramların tanımları yapılmış, araştırmanın sayılı ve sınırlılıkları belirtilmeye çalışılmıştır. İkinci bölümde Türk eğitim sisteminde ilköğretim programlarının Cumhuriyet öncesi ve sonrası dönemde geçirdiği değişimler ve dönüşümler ele alınmıştır. Üçüncü bölümde kullanılan yöntem, evren ve örneklem hakkında bilgiler verilmiştir. Dördüncü bölümde öğretmenler, yöneticiler ve velilerde yarı yapılandırılmış görüşme formlarıyla elde edilen bulgulara yer verilmiş; sonuçlar yoruma açılmıştır. Son bölümde ise yapılan çalışma değerlendirilerek sonuç, ve öneriler kısmına yer verilmiştir.

Yüksek lisans tezimi hazırladığım süre boyunca engin bilgi ve tecrübeleriyle her türlü yardım ve desteğini esirgemeyen ve her konuda rehberlik eden değerli danışmanım Yrd. Doç. Dr. Rıza ÜIKER'e, yardımlarını ve desteklerini esirgemeyen değerli hocalarım Prof. Dr. Fatih TÖREMEN, Doç. Dr. Mehmet KARAKUŞ, ve Doç. Dr. Hidayet TOK'a teşekkürlerimi sunuyorum.

# BÖLÜM I

## 1.1. GİRİŞ

İnsanın potansiyelinin ortaya çıkarılması ve bütün yönleriyle geliştirilmesi ya da kısaca davranış değiştirme süreci olarak tanımlanan eğitimin ve özellikle de onun niteliğinin ülkelerin kalkınmışlık düzeylerinin yegâne belirleyicisi olduğu günümüzde herkesçe tartışmasız kabul edilmektedir (Arslan, 1999). Yaşamakta olduğumuz "bilgi çağında" bilginin hızla artması, iletişim olanaklarının çoğalması ve teknolojinin yaygınlaşması eğitimden umulan beklentileri de değiştirmiştir.

Günümüzde bilgi ve bilgili insan ekonominin en önemli girdileri haline gelmiş olup teknoloji artık "sanayinin temel girdileri olan hammadde, enerji ve enformasyonu, kullanılabilir mal ve hizmetlere dönüştüren bilgiler kümesi" olarak tanımlanmaktadır. Başka bir ifadeyle bilim, teknoloji ve iyi yetişmiş insan gücü artık başta gelen üretim faktörleri arasında sayılmaktadır (TÜSİAD, 1994). Yetişmiş insan kaynağının adım atmakta olduğumuz 21. yüzyılda da uluslar arası pazarda en büyük rekabet unsuru olacağı şimdiden bilinmektedir. Kuşkusuz bilgi ve bilgili insan yani yetişmiş insan eğitim sürecinin bir ürünüdür. Bunun bilincinde olan ülkeler son yıllarda eğitim sistemlerini yenilemek için yoğun bir çaba sarf etmektedirler. Eğitimde yenileşme, eğitimde reform ve düzenleme adı altında yürütülen çalışmaların temelinde eğitim programlarında yapılan düzenlemeler bulunmaktadır. Değişen ve gelişen dünyada bireylerin topluma uyum sağlamaları için öğrenmeleri gereken davranış sayısı artmakta, bu arada bireylerin öğrenmesi gereken bazı kavramlar, ilkeler ve uygulamalar da değişikliğe uğramaktadır (Senemoğlu, 1987). Bu değişiklikler hedefler, hedef davranışlar, içerik, eğitim durumları ve değerlendirme öğelerinden oluşan ve dinamik bir özellik gösteren eğitim programları aracılığıyla yapılmaktadır. Birçok ülkede geçmişte ve günümüzde eğitim reformu, eğitimde yeniden düzenleme gibi adlar altında yürütülen ve yapılan çalışmaların aslında temelinde program düzenlemesi bulunmaktadır. Çünkü değişen ve gelişen dünyada bireylerin davranışlarında yapılması düşünülen değişiklikleri ifade eden ve bunları sistemli bir biçimde bir araya toplayan araçlar eğitim programlarıdır.

Eğitim kurumları ve eğitime ilişkin dzenlemeler toplumun btun kesimlerini yakından ilgilendirir. Özellikle Ttrkiye gibi gelişmekte olan lklelerde eğitim ve eğitilmiş insan sorununun kronikleştiği de birgok araştırmacı tarafından vurgulanmıştır (Gven, 2012). Ttrkiyede 2012-2013 oğretim yılında ytrrluğe giren uygulamalardan bir tanesi 12 yıllık (4+4+4) zorunlu eğitimidir.

Gven, (2010) Cumhuriyet'in ilanıyla birlikte onemi artan ilköğretimin ne kadar süre zorunlu olacağı ve hangi kurumlarda gergkeştirileceği hep tartışma konusu olduğunu ve özellikle iç gög vb. sosyo-ekonomik nedenlerle okullaşmada istenen hedeflere ulaşılamadığını ifade etmektedir. Ayrıca, Gven (2010) zorunlu eğitim konusunda şunları ifade etmektedir; zorunlu eğitim Cumhuriyetin ilk yıllarında 3 yıl olarak uygulandığını daha sonra 5 yıla gıkarıldığını ve bu uygulama uzun yıllar devam ettiğini belirtmektedir. Bununla birlikte lklimizin gelişmiş lklere konumuna gelebilmesi iain zorunlu eğitimin süresinin artırılması sürekli tartışılmış 1973 yılında gıkarılan 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu ile zorunlu eğitim kesintisiz 8 yıl olarak yasalaşmıştır. Zorunlu eğitim, örgün eğitimin en fazla önem verilen bölümünü ifade eder. İnsanın, belli bir gıağda belli bir sürede eğitim almasını ön görür. Temel eğitim ise, hangi yaşta olursa olsun insanın; örgün ve yaygın eğitim sistemi iainde belli bir düzeyde ve nitelikte eğitim görmesini öngörür. 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Yasası'nda "İlköğretim her yurttaşın görmesi gereken temel eğitimidir" biçiminde tanımlanmıştır. 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Yasasında kullanılan "temel eğitim" kavramı "ilköğretim" olarak değiştirilmiş ve Anayasasının 42. maddesinde "ilköğretim; kız, erkek btun vatandaşlar iain zorunludur ve devlet okullarında parasızdır" denilerek herkesin asgari ve temel seviyede eğitim almaları zorunlu kılınmıştır. İlköğretim; eğitim sisteminin ilk, orta ve yüksek şeklinde basamaklara ayrıldığı lklelerde, okul sistemi yapısını belirlemek iain kullanılan bir kavramdır ve her iki terim birbirinin yerini tutar biçimde kullanılmıştır. Temel eğitim ya da ilköğretimin amacı bireye yaşadığı gıağın gereklerine ve toplumun beklentilerine uygun bilgi, beceri ve davranışları kazandırmaktır. Bu yönüyle temel eğitimden bir toplumun btun kltürel birikim ve değerlerini geliştirmesi, gelecek kuşaklara aktarması beklenir. Bir diğer beklenti ise bireylerin niteliklerini geliştirerek gelecekteki mesleklere hazırlamasıdır. Dnyadaki birgok lklende temel eğitim bu özelliklerinden dolayı her birey iain zorunlu hale getirilmiştir. Zorunlu eğitimin ne kadar süre verileceği ise lklelerin eğitime katılımı, gelişmişlik düzeyi ve nüfus artışı

gibi etkenlere bağılıdır. Zorunlu eğitimin kesintisiz ya da ne kadar süre verileceği ülkeden ülkeye farklılık gösterir. Zorunlu eğitim, çocuğun belli bir yaşa girince; eğitime başlamasını zorunlu kılan, yani devletin vatandaşını görmekle yükümlü kıldığı eğitimin süresini içerir. Bu nedenle zorunlu eğitim sadece belli yaş grubuna giren çocuklar için değil, bu temel bilgi ve becerilere gereksinim duyan her vatandaş için düşünülmüş bir eğitimidir. Temel eğitim kavramı ise 1950'li yıllarda, UNESCO tarafından herhangi bir örgün öğrenimden yoksun, okuma-yazma bilmeyen yetişkinlere verilecek eğitimi anlatmak için kullanılmıştır. Bu anlamda, yetişkinler için de geçerlidir. Örneğin, askerlikte acemi erlere verilen eğitimden, üniversitede bir mesleğe temel olacak bilgi ve davranışları kazandıracak eğitim programlarına varıncaya kadar pek çok alanda bu sözcük kullanılmaktadır. Bu anlamda temel eğitim, ilköğretim ya da zorunlu eğitim kavramlarından daha geniştir. Yasal açıdan temel eğitim kavramı, bir yükümlülüğten çok hakkı ifade etmektedir. Yine temel eğitim ile zorunlu eğitim kavramları, içerik açısından da farklılıklar göstermektedir. Zorunlu eğitim yasalarla belirlenen belirli bir çağda, belirli bir süre eğitim görme anlamına gelirken temel eğitim hangi yaşta olursa olsun belirli bir seviyede ve nitelikte eğitimi ifade eder. Zorunlu eğitim ile karıştırılan bir diğer kavram da ilköğretim kavramıdır. İlköğretim örgün öğretimin ilk basamağı, orta ve yükseköğretimin temelidir. Birçok ülkede ilköğretim zorunlu eğitim olarak benimsenmiş, bu yüzden temel eğitim ve ilköğretim kavramları ile özdeş biçimde kullanılmıştır. Türkiye için de durum aynıdır. Zorunlu eğitim, temel eğitim, ilköğretim dendiğinde, 8 yıllık okul adı verilen 6-14 yaş grubu çocukların devam etmeleri gereken ilköğretim okullarında yapılan öğretim anlaşılmalıdır. Başka bir deyişle, zorunlu eğitim vatandaşın belli bir yaştan başlayıp; yine belli bir yaşa gelinceye kadar gösterilen, eğitim kurumlarında belli bir süre öğrenim görmesini zorunlu kılan yasal bir terimdir. Bütün dünya ülkeleri, çocuklarının ilköğretimden geçmelerini, toplumsal ve ekonomik kalkınmanın önemli bir ön şartı olarak görmektedir (Başaran, 1984). Sonuç olarak zorunlu eğitim kavramı dendiğinde akla ilk gelen ilköğretimdir. Bu nedenle ilköğretimin süresi ne kadar uzun olursa ortak kültür ve değerleri kazanma şansı da o kadar yüksek olacaktır. Ayrıca, toplumlar geliştikçe bireylerine sağladıkları zorunlu eğitimin süresinin de uzamakta olduğu gözlemlenmektedir. Ülkemizde de zorunlu öğretim ile ilgili durum benzer bir evrim geçirmiştir. Gelişmiş ülkelere bakıldığında bu ülkelerdeki zorunlu eğitimin süresinin 11-12 yıl olduğu göze çarpmaktadır (Eurydice, 2012, Murray, 2006).



## **1.2. Problem Cümlesi**

12 yıllık zorunlu eğitim uygulamasına ilişkin eğitim paydaşlarının (öğretmen, yönetici ve veli) görüşleri nelerdir?

## **1.3. Alt Problemler**

Bu araştırmada öğretmen, yönetici ve velilerin 12 yıllık zorunlu eğitim uygulamasına ilişkin görüşlerini belirlemek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- 1) Sınıf öğretmenlerinin 12 yıllık zorunlu eğitim hakkındaki görüşleri nelerdir?
- 2) Branş öğretmenlerinin 12 yıllık zorunlu eğitim hakkındaki görüşleri nelerdir?
- 3) Okul yöneticilerinin 12 yıllık zorunlu eğitim hakkındaki görüşleri nelerdir?
- 4) Velilerin 12 yıllık zorunlu eğitim hakkındaki görüşleri nelerdir?

## **1.4. Araştırmanın Amacı**

Araştırmanın amacı, Türkiye’de 2012-2013 öğretim yılında uygulamaya konulan 12 yıllık zorunlu eğitim (4+4+4) uygulamaları hakkında eğitim paydaşlarından olan öğretmen, yönetici ve velilerden, yeni uygulama hakkında olumlu ve olumsuz görüşlerini almak, ve bu görüşler doğrultusunda eğitim sisteminde yapılan değişimi değerlendirmektir. Uygulamaya konulan her yeni sistem, yeni eğitim programı, ve eğitim reformu, eğitim paydaşlarının görüşleri alınarak geliştirilir ve var olan aksaklıklar giderilmeye çalışılır.

## **1.5. Araştırmanın Önemi**

Bu çalışmanın 2012- 2013 öğretim yılında yürürlüğe giren 12 yıllık zorunlu eğitim uygulamasından hemen sonra yapılması, programın uygulama sürecinde bulunan öğretmen, yönetici ve velilerden görüş alınarak sistemin değerlendirilmesi açısından son derece önemlidir. Bu çalışmada elde edilen dönütler ve bilimsel

veriler, eğitim politikasını belirleyenlere, eğitim sisteminin üst yönetim kademesinde bulunan yöneticilerine ve karar vericilere önemli bilgiler sağlaması açısından da son derece önemlidir. Program geliştirme ile ilgili literatürde sunulan bilgiler, program geliştirmede ve yeni sistemin uygulanmasında öncelikle ihtiyaç analizinin yapılması, özelde bireylerin, toplumun, genelde ülkenin ihtiyaçlarının göz önünde bulundurularak programların değiştirilmesi ve geliştirilmesi, ve yeni eğitim programı uygulandıktan sonra uygulayıcılardan, eğitim alanlardan görüş alınarak geliştirilmesini vurgulanmaktadır. Bu bağlamda, bu çalışma, program değerlendirme çerçevesi içerisinde, yeni uygulamaya konulan eğitim modeli hakkında bilimsel araştırma yöntemi ile veri toplanması ve yorumlanması, verilen dönütlerin güvenilirliği ve geçerliliği açısından son derece önemli bir çalışmadır. Ayrıca 12 yıllık zorunlu ilköğretim uygulaması alanında yapılan ilk çalışmalardan biri olması bakımından bundan sonraki çalışmalara da ışık tutacağı beklenmektedir. Zorunlu ilköğretimin tarih içerisinde uygulanması ile ilgili bilgilerin verilmesi ve günümüzdeki durumun ayrıntılı olarak açıklanması, 12 yıllık zorunlu eğitime geçiş sürecindeki çalışmaların toplanması ve 12 yıllık zorunlu eğitimin özelliklerine geniş bir yer vermesi ve bu konuyla ilgili ayrıntılı bilgiler vermesi açısından da önemli yararlı bir çalışma olmanın yanı sıra bu alanda çalışanlara çalışmalarında kaynak olacağı umulmaktadır.

12 yıllık zorunlu eğitimin ve özellikle ilköğretim kademesinde uygulamada problemlerin tespit edilmesi ve çözüm yollarının araştırılması ile 12 yıllık zorunlu eğitimin ilköğretim kademesinde uygulamasının işlevsel hale gelmesine, kalite ve verimin artmasına katkısının olacağı beklenmektedir.

12 yıllık zorunlu eğitimin ilköğretim kademesinin uygulamasıyla ilgilenen, araştırma yapan ve konuyu tartışan her kesime, özellikle öğretmenlere, yöneticilere, uzmanlara, denetleyicilere, medya mensuplarına, kaynak olacağı umulmaktadır.

## 1.6. Tanımlar

**Eğitim sistemi:** Eğitimde belirlenen amaçlara ulaşmak için, girdi, süreç, çıktı ve değerlendirme öğelerinden oluşan ve bu öğelerin birbiriyle etkileşerek, bir arada bir bütün oluşturacak eğitim organizasyonudur.

**4+4+4 Eğitim Modeli:** 12 yıllık zorunlu eğitim modelidir. 4 yıl ilkokul, 4 yıl ortaokul, 4 yıl lise eğitimini kapsar.

**Eğitim Programı:** Bir eğitim kurumunun, çocuklar, gençler ve yetişkinler için sağladığı, milli eğitim ve kurumun amaçlarının geliştirilmesine dönük tüm faaliyetlerdir (Varış, 1994).

**Program Geliştirme:** Eğitim programının hedef, içerik, öğrenme ve öğretme süreci ve değerlendirme öğeleri arasındaki dinamik ilişkiler bütünüdür (Demirel, 2012).

**Öğretmen:** Öğretim yöntem ve tekniklerinden yararlanarak öğrenme yaşantılarını oluşturarak öğrenmeyi sağlayan kişidir.

**Örgün Eğitim:** Belli bir yaş grubundaki bireylere milli eğitimin amaçları doğrultusunda hazırlanmış eğitim programlarıyla okul çatısı altında düzenli olarak verilen eğitimdir (Taymaz, 1992).

**Yaygın Eğitim:** Örgün eğitim sistemine hiç girmemiş, bu sistemin herhangi bir basamağında bulunan ya da bu basamakların birinden sistemi terk etmiş olan bireylere ilgi ve gereksinim duydukları alanlarda yapılan eğitim olanaklarıdır (Taymaz, 1992).

**Sınıf Öğretmeni:** İlköğretim okulları 1, 2, 3, ve 4. sınıflarda, görevlendirildiği sınıfın tüm derslerini okutan öğretmendir.

**Okul Yöneticisi:** Okul müdürü ve Müdür yardımcısı

**Temel Eğitim:** Devletin bütün vatandaşlara vermek zorunda olduğu örgün ve yaygın eğitim yoluyla verilen ve ilköğretimi kapsayan eğitimdir. (TDK, 2013). Temel eğitim daha geniş anlamıyla, öğrencilere okuma-yazma, aritmetik, meslek becerileri, ev yönetimi, sağlık bilgisi, fen bilgisi, yurttaşlık bilgisi, din bilgisi alanlarındaki temel kavramları, bilgi ve becerileri kazandırmak amacıyla devlet tarafından düzenlenen ve verilen eğitimdir.

**Toplu Tedris:** Derslerin belli "ünite"ler içinde birleştirilerek yapılmasıdır. Herhangi bir olay veya dönem ve nesne hakkında ayrı ayrı dersler tarafından öğrencilere verilecek bilgi ve beceriler, tek bir ünite içinde birleştirilerek verilir (Ergün ve Özdaş (1997).

**Zorunlu Eğitim:** Bütün vatandaşların almakla yükümlü oldukları ilkokul (4 yıl), orta okul (4 yıl) ve lise (4 yıl) eğitim kademelerinde oluşan 12 yıllık eğitimidir.

### **1.7.Sayıtlılar**

Araştırmaya katılan sınıf öğretmeni, branş öğretmeni, yönetici ve velilere uygulanan görüşme formu sorularını kendi gerçek görüşlerini yansıtacak biçimde samimi ve tarafsız olarak cevaplandıkları varsayılmıştır.

### **1.8. Sınırlılıklar**

Çalışma 2012- 2013 öğretim yılında Gaziantep il merkezinde bulunan ilköğretim okullarında çalışan sınıf öğretmeni, branş öğretmeni, yönetici ve öğrenci velilerden oluşan toplam 93 kişiyle ve görüşme formunda sorulan sorulara verilen cevaplarla sınırlıdır.

## BÖLÜM II

### 2. KURAMSAL TEMEL VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Çalışmanın bu bölümünde, eğitim hakkı, zorunlu ilköğretim kavramı ve Türk eğitim sistemindeki yeri, osmanlı döneminde zorunlu eğitim, cumhuriyet döneminde zorunlu eğitim, dünyada zorunlu eğitim, 8 yıllık kesintisiz zorunlu eğitim ve 12 yıllık zorunlu eğitim hakkında bilgi verilmiştir.

#### 2.1. Eğitim Hakkı

##### 2.1.1. Evrensel belgelerde eğitim hakkı

Ülkeler temel eğitimi kendi anayasa ve kanunlarında zorunlu hale getirmişlerdir. Bunun yanı sıra, uluslar arası sözleşmelere de imza atarak zorunlu eğitimin aynı zamanda temel bir insan hakkı olduğunu benimsemişlerdir.

10 aralık 1948 tarihinde kabul edilen İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinin 26. maddesine göre; herkesin eğitim hakkı vardır. Eğitimin, hiç olmazsa ilk ve temel eğitim düzeyinde parasız olması gerekir. İlköğretim zorunludur. Bu beyannameyi Bakanlar Kurulu 6 Nisan 1949'da kabul etmiş, 27 Mayıs 1949 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Birleşmiş milletlerin, 20 Kasım 1959 tarih ve 1386 karar sayısı ile kabul ettiği Çocuk Hakları beyannamesinin 7. Maddesi eğitim hakkı ile ilgili şunları ifade eder; çocuğun en azından ilköğretim düzeyinde parasız ve zorunlu olması gereken bir eğitim hakkı vardır.

UNESCO, 14 Aralık 1960'da kabul ettiği ve 22 Mayıs 1962'de yürürlüğe giren; Öğretim Alanında Ayrımcılığa Karşı Mücadele Sözleşmesinin 4. Maddesi şöyledir; bu sözleşmeyi taraf olan devletler ayrıca milli şartlara ve geleneklere uyarlanmış metotlarla, öğretim konusunda fırsat ve davranış eşitliğini geliştirmeyi ve uygulamayı, özellikle ilköğretimi zorunlu ve parasız kılmayı, kanunlarla konulan öğrenim yükümlülüğünün herkesçe yerine getirilmesini sağlamayı üstlenir.

Avrupa Konseyi, 16 Aralık 1966'da kabul edilen ve 3 Ocak 1976'da yürürlüğe giren Ekonomik Toplumsal ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmenin konuyla ilgili 13. Maddesi şöyledir; Bu sözleşmeye taraf olan devletler, herkesin eğitim hakkını tanır. Bu hakkın tam olarak kullanımını sağlama amacıyla, ilköğretim zorunlu ve herkes için parasız olarak erişilebilir olması gerektiğini tanır.

Birleşmiş Milletler, 20 Kasım 1989'da kabul ettiği ve 2 Eylül 1990'da yürürlüğe giren Çocuk Hakları Sözleşmesi, Bakanlar Kurulu Tarafından 27 Ocak 1995'de kabul ederek 22184 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır. Konu ile ilgili 28. Madde şöyledir; Taraf devletler, çocuğun eğitim hakkını tanırlar. İlköğretimi herkes için zorunlu ve parasız duruma getirirler denmektedir (Öztürk, 2001).

### **2.1.2. Ulusal belgelerde eğitim hakkı**

Sultan II. Mahmut döneminde 1824'de çıkarılan "İptidai Fermanı" ile Türk tarihinde ilk defa ilköğretim zorunlu hale getirilmiştir. Yine 1913 yılında Tedrisat-ı İptidaiye kanunu Muvakkatı (Geçici İlköğretim Kanunu) çıkarılmıştır. Bu kanuna göre İlköğretim süresi 6 yıl, devlet okullarında parasız ve zorunludur.

1924 Anayasası, Osmanlı Devleti döneminde 1913'te çıkarılan Tedrisat-ı İptidaiye kanunu Muvakkatı'nı anayasal hüküm haline getirilmiştir. Madde 87: iptidai tahsil bütün Türk çocukları için mecburi, devlet mekteplerinde parasızdır.

23 Nisan 1924'de toplanan ikinci "Heyet-i İlmiye" tedrisat-ı iptidaiye yerine ilkokul kavramını getirmiştir. Öğretim süresi 6 yıldan 5 yıla düşürülmüştür.

1926 yılında çıkarılan 789 sayılı Maarif Teşkilatına Dair Kanunla ilkokullar 5 yıl, köy okullarının süresinin en az 3 olmasını kararlaştırdı.

1961 Anayasasının 50. Maddesinde şu şekilde düzenleniyor. "Halkın öğrenim ve eğitim ihtiyaçlarını sağlama devletin başta gelen görevlerindedir. İlköğretim kız ve erkek bütün vatandaşlar için mecburidir. Devlet okullarında parasızdır. Ayrıca, 1961 yılında çıkarılan 222 sayılı ilköğretim ve eğitim kanununda konu ile ilgili maddeler şu şekildedir;

Madde 2: ilköğretim, devlet kurumlarında verilir, öğrenim çağında bulunan kız ve erkek çocuklar için mecburi, devlet okullarında parasızdır.

1973'te kabul edilen 1739 sayılı Milli Eğitim Kanununda temel eğitim şu şekilde ele alınmıştır.

Madde 22: ilköğretim, 6-14 yaşındaki çocukların eğitim ve öğretimlerini kapsar. ilköğretim, kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur ve devlet okullarında parasızdır.

Madde 24: Temel Eğitim okulları, 5 yıllık birinci kademe ile ilkokulun son sınıfı bitirildiğinde ilkokul diploması; ortaokulun son sınıfını bitirdiğinde, orta okul diploması verilir.

1982 Anayasası bu konuyu, eğitim hakkı ve ödevi başlığı altında 42. Maddede; kimse eğitim ve öğretim hakkından yoksun bırakılamaz. İlköğretim, kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur ve devlet okullarında parasızdır (Öztürk, 2001).

Gerek Osmanlı Devletinin son zamanlarında ve gerekse de Türkiye Cumhuriyetinin ilk ve sonraki dönemlerinde çıkarılan anayasa ve yasalarda ilköğretimin bütün vatandaşlar için zorunlu ve devlet okullarında parasız olduğu görülmektedir.

## **2. 2. Dünyada Bazı Ülkelerde Zorunlu Eğitime Başlama Yaşı ve Süresi**

Zorunlu eğitim süresi, yürürlükteki mevzuata göre çocuğun okula zorunlu olarak devam etmesi gereken süreyi ifade eder. Zorunlu eğitimin yaşı ise çocuğun zorunlu eğitime devamlı zorunlu olduğu başlama ve bitiş yaşlarını gösterir. Dünyada bazı ülkelerde zorunlu eğitime başlama yaşı ve süresinin farklılık arz ettiğini belirtmektedir. Güven (2010) dünya genelinde 197 ülkenin 60'ında zorunlu eğitim süresi 8 yıl ve daha az süreler içerirken, 130'unda 9-12 yıl arası ve 7'sinde ise 13-14 yıllık eğitim verildiğini belirtmektedir. Ayrıca, Güven, Türkiye ise 8 yıllık zorunlu eğitim süresiyle yüzde 30,5'lik grupta yer aldığını, başka bir ifadeyle, 197 ülkenin yaklaşık 137'si Türkiye'deki zorunlu eğitim süresinden daha uzun zorunlu eğitim süresine sahip olduğunu ifade etmektedir. Güven, zorunlu eğitim yaşı ile ilgili farklı ülkelerdeki uygulamalarla ilgili şunları ifade etmektedir: Zorunlu eğitime başlama yaşı 3-7 arasında değişiyor. Ülkelerin çoğunluğunda zorunlu eğitime başlama yaşı 6 iken, 38 ülkede zorunlu eğitime 6 yaştan önce başlanıyor. Zorunlu eğitime başlama yaşı 7 olan 44, 6 olan 113, 5 olan 33, 4 olan 4 ve 3 olan 1 ülke bulunuyor. Eğitim süresi de ülkelere göre farklılık gösteriyor. Zorunlu eğitim 5 ülkede 5 yıl, 24 ülkede 6 yıl, 11 ülkede 7 yıl, 20 ülkede 8 yıl, 54 ülkede 9 yıl, 34 ülkede 10 yıl, 20 ülkede 11

yıl, 22 ülkede 12 yıl, 6 ülkede 13 yıl, 1 ülkede ise 14 yıl. Böylece 197 ülkeden 60'ında zorunlu eğitim süresi 8 yıl ve daha az, 130'unda ise 12 yıla kadar zorunlu eğitim uygulanıyor. 137 ülkede, Türkiye'deki 8 yıllık zorunlu eğitim süresinden daha uzun zorunlu eğitim sistemi uygulanıyor. Avrupa Birliği ve öteki bazı ülkelerde zorunlu eğitim süresi çeşitlilik gösteriyor. Zorunlu eğitime başlama yaşı Belçika, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Almanya, İrlanda, Estonya, Fransa, İtalya, Avusturya, Romanya, Portekiz, Polonya, ABD, Avustralya, Kore, Japonya'da 6 olarak uygulanıyor. Bulgaristan, Finlandiya ve İsveç'te 7, Macaristan, Hollanda ve Malta'da 5, İngiltere'de ise 4-5 yaşındaki çocuklar zorunlu eğitime başlıyor. Dünyadaki uygulamalarda eğitimin yapılanmasında ilk kademe ilkokulların süreleri de değişiyor. İlköğretim süresi Almanya, Avusturya, Brezilya, Bulgaristan, Macaristan ve Rusya Federasyonu'nda 4 yıl, Fransa, İtalya, Hindistan ve Pakistan'da 5 yıl, Japonya, Hollanda ve Güney Kore'de 6 yıl, Avustralya, Norveç ve Güney Afrika'da 7 yıl, İrlanda'da ise 8 yıl olarak uygulanıyor (UNESCO, 2011, AKT. Güven, 2012).

**Tablo 1: Dünyada Bazı Ülkelerde Zorunlu Eğitime Başlama Yaşı ve Süresi**

ÜLKELER	OKULA BAŞLAMA YAŞI	OKULDAN DÜŞÜK AYRILABİLECEĞİ YAŞ	ZORUNLU ÖĞRETİM SÜRESİ (KESİNTİSİZ)
İNGİLTERE	5	16	11
İRLANDA	6	16	10
FRANSA	6	16	10
ALMANYA	6	15/16+	9/10
MACARİSTAN	6	18	12
İTALYA	6	16	10
HOLLANDA	4/5	18	13
İSPANYA	6	16	10
İSVEÇ	7	16	9
İSVİÇRE	4/5/	15	9-11
AUSTRALİA	5/6	15/16/17	9-11
KANADA	6/7	16/18	10-12
JAPONYA	6	15	9
KORE	6	15	9
YENİ ZELANDA	6	16	10
SİNGAPUR	6/7	16/17	10
GÜNEY AFRİKA	7	15	8
ABD	6	16	10

Kaynak: INCA, 2011 Education around the world: Comparative tables: [http://www.inca.org.uk/documents/Table5\\_Schoolingdurationphases.pdf](http://www.inca.org.uk/documents/Table5_Schoolingdurationphases.pdf)



### 2. 3. Osmanlı Döneminde İlköğretim

Selçuklu ve Osmanlı devletlerinde eğitim öteki İslam ülkelerinde olduğu gibi ağırlık merkezi dini eğitime dayanan bir sistem yani medrese sistemiydi. Medrese Sistemin ilk basamağını teşkil eden sıbyan okullarıdır (Kocer, 1992: 5). İlköğretimin zorunluluğu ile ilgili ilk teşebbüs Osmanlı Devletinin ilk yenileşme dönemine rastlar. Bu, Sultan ikinci Mahmud'un 1824'te yayınladığı bir fermanıdır. Ferman Zorunluluğu getiren ilk belge özelliğini taşımaktadır (Akyüz, 1989: 131). Bu bakımdan 1824 fermanı eğitim tarihimizde büyük değer taşır. Tüm Osmanlı eyaletlerini kapsayacak şekilde uygulanması ise Tanzimat dönemine rastlamaktadır.

Sıbyan Mektepleri 5-7 yaşındaki çocukları alan, onlara 3-4 yıl boyunca eğitim veren okullardı. 7 yaşına giren çocukların Sıbyan mekteplerine devamı zorunluydu. 5 yaşındaki çocuklar ise, aileleri isterlerse okula kabul edilirdi. Sıbyan Mekteplerinde görülen dersler; Elifba, Amme Cüzü ve Öteki Cüzler, Türkçe Lügat, Ahlak, Yazı, İlmihal, Türkçe Tecvid, Kuran, Hıfz-ı Kur'an. Daha sonraki dönemlerde Rüştüyeler açılmıştır. Rüştüyeler açıldığında Sıbyan Mekteplerin uzantısı gibi düşünülmüş daha üst düzeyde eğitim öğretim veren üst sınıflar durumundaydı fakat zamanla Rüştüyeler gecikmeden ortaöğretimin en alt düzeyi durumuna gelmişlerdi (Akyüz 1989: 169-170). Burada rüştüyelerin durumu rüştü yaşı yani 14 yaş dikkate alındığından bu yaş günümüzde ilköğretime bitirme yaşıdır yani rüştüyeler ortaokul seviyesinde bir okuldur. Tanzimat döneminde ilköğretimde 1847 tarihli talimatla öğretim programları, öğretim araç gereçleri, öğretim yöntemi, öğretim süresi, devam, disiplin ve öğretmenler ile ilgili yenilikler getirilmiştir. İlköğretimde daha önemli adımlar Tanzimat dönemi sonlarında 1869 Maarifi Umumiye Nizamnamesiyle atılmıştır. Bu Nizamname ile ilköğretim zorunluluğuna uymayanların yaptırım getirilmiş, kızların 6-10, erkeklerin 7-11 yaşları arasında ilköğretime devamları zorunlu hale getirilmiştir. Bu Nizamnamenin Sıbyan Mektepleri ile ilgili temel hükümleri Şunlardır: Her mahallede ve köyde, en az bir mektep, Müslüman ve Hıristiyanların karışık yaşadığı yerlerde ise; her toplum için ayrı birer mektep açılacaktır. Sıbyan mekteplerinin masrafları ilgili toplum tarafından karşılanacaktır. Sıbyan mekteplerinin öğrenim süreleri 4 yıldır ve haftalık ders programları şu şekilde yeniden belirlenmiştir: Usul-i Cedide Veçh ile Elifba, Kur'anı Kerim, Tecvid, Ahlak Risaleleri, İlmihal, Yazı Talimi, Muhtasar Fenn-i Hesap, Muhtasar Tarih-i Osmani,

Muhtasar Coğrafya, Malumat-ı Nafia Risaleleri (Akyüz, 1999:142-143). Maarif-i Umumiye Nizamnamesinde sözü edilen ilköğretimin zorunluluğu 1876 tarihli Kanunun esaside (anayasa) yer almış bundan böyle Anayasalara da geçmiştir. 1878-1908 Mutlakiyet döneminde ilköğretimde yeni açılan ilkokullar için artık mekatib-i iptidaiye, iptidai mektepler, usül-i cedide mektepleri terimleri kullanılmaktadır. Bu okullar Maarif Nezaretine bağlı olan ve eski durumlarını koruyan okulları ise sıbyan Mektepleri yada usül-i atika mektepleri denilmektedir. Maarif Nezaretinin ilköğretimdeki düzenlemeleri bu okulları hemen hiç etkilemiyor. Bu okulların öğretmenleri eğitim ve öğretimdeki yeni gelişmelere cephe alıyor, onları engellemeye çalışıyorlardı (Akyüz 1989:172- 180). İlköğretimde zorunluluğu getiren en önemli düzenleme 1869 tarihli Maarif-i Umumiye Nizamnamesi (Eğitim Yasası) dir. Türk toplumunda eğitimi düzenleyen ilk önemli yasa olan 1869 tarihli Maarif-i Umumiye Nizamnamesi'nde ilköğretim zorunluluğu 5 yıl olarak alınmıştır. 1876 Kanun-i Esasi'de de ilköğretimin devlet okullarında zorunlu ve parasız olduğu aynen vurgulanmıştır.

#### **2. 4. Cumhuriyet Döneminde İlköğretim**

Cumhuriyetin ilk yıllarında 1913 yılında İlköğretim Geçici Kanunu ile zorunlu eğitim 6 yıl olarak düzenlenmiş (Bu kanunun “geçici” başlığına rağmen Cumhuriyet'in ilk yıllarına ve hatta 1961'de çıkarılan 222 sayılı İlköğretim Kanunu'na kadar bir çok maddesi yürürlükte kalmıştır), 1924 yılında alınan bir karar ile Anayasanın 87. maddesi ile düzenleme yapılarak zorunlu eğitim 5 yıla indirilmiştir (Bkz. Güven, 2010, Koçer, 1988, Ergin, 1977). Cumhuriyetin ilk yıllarında köylerin çoğuna uzun yıllar okul yapılamamış, öğretmen temin edilememiştir. Okulu olan köy okullarının öğrenim süresi üç yıl idi. 1926 tarihli ilkokul programı, ilkokul birinci devre için öğretimde “toplu tedris” ilkesini getirmiştir. Ancak öğretmenler, toplu tedris ilkelerini yeterince bilemediklerinde, ders kitapları buna göre hazırlanmadığından ve uygulamaya tam geçilmeden harf inkılabı yapıldığından bu programdan yeterince istifade edilmemiştir. Bu yolla dersler, özellikle hayat bilgisi etrafında (mihver ders) yoğunlaşarak işlenmeye çalışılmıştır. (Doğan, Külahçı, 1986).

Cumhuriyet'in ilk yıllarında önemli bir karara imza atılarak eğitim ve öğretimde

ikiliğe son verilmek istenmiş ve zorunlu eğitimin bugünkü tartışmalara yol açan din eğitimi zorunluluğu da Tevhid-i Tedrisat ile çözüme ulaştırılmıştır. Tevhid-i Tedrisat yasasıyla, yeni sistemin temeli atılmıştır. Mustafa Kemal, Öğretim Birliği ile yalnızca eğitim birliği ve eşitliğini değil, bağımsızlaşmanın, demokratikleşmenin ve uluslaşmanın da temellerini atmıştır (Öztürk, 2001; Güven, 2000 ve 2010).

Ekonomik ve bilimsel gelişmeler ile nüfus artışı zorunlu eğitimin süresinin sürekli değişmesine neden olmuştur. Cumhuriyet'in ilk yıllarında, köylerin çoğuna uzun yıllar okul yapılamamış, öğretmen sağlanamamıştır. Özellikle gelişmemiş bölgelerde öğretmen ve okul yetersizliği nedeniyle köy okullarının öğrenim süresi üç yıl olarak belirlenmiştir. 1926 tarihli ilkokul programı, ilkokul birinci devre için öğretimde “toplu tedris” ilkesini getirmiştir (Güven, 2010). II. Dünya Savaşı sonrasında ortaya çıkan gelişmeler zorunlu eğitim süresinin tekrar tartışılmasını ve artırılmasını öngörmüştür. Örneğin, 10 Aralık 1946'da III. Milli Eğitim Şurası'nda şehir ilkokullarının ortaokullarla birleştirilerek, öğrenim süresinin 8 yıla çıkarılması önerilmiş fakat uygulanamamıştır. 1961 Anayasasının 50. maddesinde ilköğretimin zorunlu ve devlet okullarının parasız olduğu ilkesi tekrarlanmıştır. Özellikle 60'lı yıllar sonrasında hazırlanan kalkınma planları ve planlı büyüme konusunda yapılan yayınlarda ilköğretim üzerinde sıklıkla durulmuş eğitimin, zorunlu eğitimin süresinin artırılması konusunda önemli uyarılar yapılmıştır. 5. 1. 1961 tarih ve 222 Sayılı Kanun'la ilkokul ve ortaokul ayrımı kaldırılarak “ilköğretim okulu” olarak değiştirilmiştir.

#### **2. 4. 1. 1973'te Yapılan Değişiklik**

1971 yılında 8 yıllık eğitime geçilme çalışmaları tekrar gündeme gelmiştir. Temel eğitim modeline uygun olarak hazırlanan eğitim programı 16 yatılı bölge okulunda denenmek üzere illere gönderilmiştir. Bu arada temel eğitimin 8 yıl olmasını öngören 1973 tarih ve 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nda temel eğitimin örgün eğitim sistemi içindeki yeri, amacı, görevi kapsamlı olarak yeniden ele alınıp tanımlanmıştır. Bu kanunda temel eğitimin 6-14 yaşındaki çocukları kapsadığı, kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunlu olduğu hükme bağlanmış, ortaokullar ilköğretim kurumu içine alınarak zorunlu yapılmıştır. Sekiz yıllık zorunlu eğitime kademeli olarak geçiş öngörülmüştür. Temel eğitimin ilköğretim kurumlarında verileceği belirtilen kanunda, ilköğretim kurumlarının ilkokullar ve ortaokullar olmak üzere bağımsız olarak kurulabileceği gibi 5 yıllık ilkokul ve 3 yıllık

ortaokullardan meydana geleceği, birlikte veya ayrı kurulabileceği belirtilmiştir. Temel eğitim okulları için program geliştirme çabaları başlamış ve elverişli 50 okulda denemeye geçilmiştir (Öztürk, 2001; Güven, 2000, 2010). 1980’li yıllarda temel eğitim okullarının adı ilköğretim okuluna dönüştürülmüştür. Sekiz yıllık ilköğretimin yaygınlaştırılması da yavaşlamış özellikle bazı lise düzeyindeki okulları bağlı ortaokullar (İmam Hatip Lisesi, Anadolu Lisesi) ilköğretimin kapsamına alınmamıştır. 1981 yılında toplanan 9. Milli Eğitim şurasında ortaokullar temel eğitimin ikinci evresi olarak alınmıştır. 10. Milli Eğitim Şurası’nda da konu tekrar gündeme gelmiştir. Sekiz yıllık zorunlu eğitim kabul edilmiş, bu eğitimin 6-14 yaşları arasındaki çocukları kapsadığı kabul edilmiş ve ilkokul ve ortaokulları sekiz yıl olarak bütünleştirilerek programlarının geliştirilmesi karara bağlanmıştır (MEB, 9 ve 10. Milli Eğitim Şurası). Daha sonra bakanlar kurulunda bu konuda uygulama kararı alınmış altyapının uygun olduğu yerlerde geçilmesi hükme bağlanmış ve 158 okulda uygulamaya geçmiştir. Görüldüğü üzere, 222 Sayılı kanun ile 1739 sayılı Milli Eğitim temel kanunu ilköğretim kurumlarının yasal dayanaklarını oluşturmuştur. 1983’de çıkarılan 2842 sayılı kanunla da temel eğitim yerine “ilköğretim” kavramı kullanılmıştır. 1988 yılında yapılan 12. Milli Eğitim Şurası’nda da 6. kalkınma planı döneminin sonuna kadar yaygınlaştırılması önerilmiştir.

#### **2.4.2 1998’de Yapılan Değişiklik**

18 Ağustos 1997 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanan 4306 sayılı kanunla “ilköğretim kurumları 8 yıllık okullardan belirlenmesi kesinleşmiştir. Bu okullarda kesintisiz eğitim yapılır ve bitirenlere ilköğretim diploması verilir” hükmü getirilmiştir (Resmi Gazete, sayı 23084. s.2). Milli Eğitim Sistemi içerisinde bulunan ilkokullar ve ortaokullar 8 yıllık ilköğretim okuluna dönüştürülerek programlarda bütünlük sağlama yoluna gidilmiştir. Böylece ilkokullar ve ortaokullar kaldırılarak tek tip programa geçilmiştir. İlköğretim kurumlarının yapısını ve işleyişini değiştiren 4306 sayılı yasada; İlköğretim kurumlarının sekiz yıllık okullardan oluşması, bu okullarda kesintisiz eğitim yapılması ve bitirenlere ilköğretim diploması verilmesi, 222, 1739 ve 3308 sayılı yasalarda, birlikte ya da ayrı ayrı geçen “ilkokul” ile “ortaokul” ibarelerinin “ilköğretim okulu” olarak değiştirilmesi öngörülmüştür. 1997- 1998 öğretim yılında 8 yıllık zorunlu eğitim tekrar yürürlüğe konulmuştur. 1997 yılından sonra ilköğretimin sistem bütünlüğü içinde ve kesintisiz olarak uygulanmaya başlamasıyla birlikte ilköğretim programında bütünlüğü destekleyici yönde yenilikler yapılmaya başlanmıştır. Bu amaçla programlar yeniden düzenlenmiş

ve seçimlik dersler artırılmıştır.

1997-1998 öğretim yılında uygulamaya konulan 4306 sayılı 8 yıllık kesintisiz zorunlu ilköğretim yasası ile 6 yaş ilköğretime başlama yaşı kabul edilmiş, ortaokullardaki çok başlı yönetim kaldırılarak ilköğretim Genel müdürlüğüne bağlanmıştır. İlköğrenim yaşında olup da okul dışında kalan öğrenci kitlesi mecburi eğitimle öğrenim içine alınmış, çocuk işçiler sömürüden kurtarılmıştır.

## **2. 5. 8 Yıllık Kesintisiz Zorunlu Eğitim**

16 Ağustos 1997 tarihinde onaylanarak yürürlüğe giren 4306 sayılı ‘8 yıllık kesintisiz zorunlu ilköğretim yasası ile 1997-1998 öğretim yılında uygulamaya konuldu. 8 yıllık zorunlu eğitim yürürlüğe girmeden önce ilkokul ve ortaokul ayrı ayrı eğitim- öğretim verilmekte idi.

Dönemin Milli Eğitim Bakanı ve karar vericiler kesintisiz sekiz yıllık değişimin gerekçelerini sunarken, Milli Eğitimin Temel Yasaları ve genel amaçlarını baz alarak bir takım yorumlarda ve açıklamalarda bulunmuşlardır. Bu açıklamalardan en önemlisi, zorunlu ilköğretimle çocukların iyi insan, iyi yurttaş olarak yetişecekleri, ve öğrencilerin hem kendilerine ve hem de toplum için gerekli genel bilgi, tavır, tutum ve davranışlar ile ekonomik anlamda üretken olacakları inançları idi. Dolayısıyla bu amaçlara ulaşmak için bir eğitim süreci olan en az sekiz yıllık zorunlu ilköğretimin program bütünlüğü ve sürekliliği esasını uygun olarak uygulanması şarttı.

4306 sayılı yasa ile; ilköğretim kurumlarının sekiz yıllık okullardan oluşması, bu okullarda kesintisiz eğitim yapılması ve bitirenlere ilköğretim diplolaması verilmesini hükme bağlanmıştır.

İlköğretimin son ders yılının ikinci yarısında öğrencilere, ortaöğretimde devam edilebilecek okul ve programların hangi mesleklerin yolunu açabileceği ve bu mesleklerin kendilerine sağlayacağı yaşam standardı ve iş hayatı konusunda tanıtıcı bilgiler vermek, meslek seçiminde doğru karar vermelerine yardımcı olmak üzere rehberlik servislerince gerekli çalışmalarının yapılması;

İlköğretim okulunu bitirenlerin, bir mesleğe hazırlık amacıyla çıraklık dönemine kadar iş yerlerinde aday çırak olarak eğitilebilmesi, çırak olabilmek için 14 yaşını doldurması ve en az ilköğretim okulu mezunu olması karara bağlanmıştır.

Zorunlu ilköğretim dışına çıkan ilkokul mezunlarından 8 yıllık ilköğretimi tamamlamak isteyenler için uzaktan eğitim yöntemleriyle hizmet vermek üzere 'açık ilköğretim okulu' kurulmuştur.

İlköğretim programında sistem bütünlüğü içinde yenilikler yapılmış ve 4-5 sınıflara yabancı dil, 6-8. Sınıflara 'Trafik ve İlk Yardım' 1,2 ve 3. Sınıflara 'Bireysel ve Toplu etkinlikler' 7,8 sınıflara 'Vatandaşlık ve İnsan Hakları Eğitimi' 4. Sınıftan 8. Sınıfa kadar 'Seçmeli dersler (Tarım, Yerel El sanatları, Güzel Konuşma ve yazma, Drama, Bilgisayar, İkinci Yabancı Dil, Turizm) uygulamaya konulmuştur.

Ayrıca 6 ve 7. Sınıflarda milli Tarih ve Milli Coğrafya dersleri 'Sosyal Bilgiler'dersi adı altında birleştirilmiştir. İlköğretim okullarında 1,2,3. Sınıflarda 7, 4 ve 5. Sınıflarda 15, 6ve 7 sınıflarda 12, 8. Sınıflarda 13 çeşit ders için haftada 30 saat zaman ayrılmıştır (MEB, 1998:9-11).

## **2. 6. 8 Yıllık Kesintisiz Zorunlu İlköğretimin Gereççeleri**

8 yıllık zorunlu eğitimin için ifade edilen gerçeklerden bazıları şunlardır: 1. İlkokuldan sonra çeşitli nedenlerle okula gidemeyen 1 milyon 700 bin çocuk okula kavuşacak. Dolayısıyla işe verilen küçük çocukların sömürsü bir ölçüde önlenecek. (Türk- İş'in araştırmasına göre 6- 15 yaş arasında iki buçuk milyon çocuk çalışmaktadır). 2. Zorunlu ilköğretim yasalarımıza göre; ilköğretim parasız olduğu için bu çocuklar parasız eğitimden yararlanacak. 3. Çok küçük yaşta meslek seçimi çocuğun da bilinçli tercihiyle 9. sınıfta olacak . İlkokulda okutulan (o yaştaki çocuğa göre eğitimi ağır olan) konular 8 yıla dağıtılacak, böylelikle hem aynı konuların ilk ve orta okulda yinelenmesi önlenecek, hem de çağa göre eğitim verilecek. 4. Eğitimin, kişinin ve toplumun her türlü gelişmesine etkisi nedeniyle demokrasimiz, ekonomimiz kısaca toplumsal yaşamımızın her alanı olumlu etkilenecek. Her gün gelişen, değişen bilgi ve teknolojiyi çocuklarımız daha iyi izleyecek (Gazalcı 1997: 66-67). 5. Günümüz şartlarının karmaşıklığı, teknolojideki gelişmeler, içinde bulunduğumuz yüzyılın giderek artan problemlerini aşmak ve diğer ülkelerin

yetiştirdiği son bilgilerle donanımlı bireylerle uyum sağlayabilecek nesiller yetiştirmek için beş yıllık sürede alınacak bir eğitimin yeterli olmadığı bir gerçektir.

## **2. 7. 12 Yıllık zorunlu eğitim (4+4+4)**

30/3/2012 tarihli ve 6287 sayılı İlkretim ve Eğitim Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunla zorunlu eğitim süresi 8 yıldan 12 yıla çıkarılmış ve bazı yeni uygulamalar gündeme gelmiştir. Yeni uygulamaların daha etkili ve verimli bir şekilde yürütülmesini sağlamak amacıyla söz konusu Kanunla bazı düzenlemeler getirilmiştir (MEB 2012a). Bu düzenlemeler şunlardır:

1. Zorunlu eğitim 4 yıl süreli ilkokul, 4 yıl süreli ortaokul ve 4 yıl süreli lise eğitimini kapsamaktadır. Öğrencilerin ğrenim gördüğü birinci 4 yıl (1, 2, 3, 4. Sınıflar ilkokul, ikinci 4 yıl (5, 6, 7, 8. sınıflar) ortaokul ve nc 4 yıl (9, 10, 11, 12. sınıflar) ise lise şeklinde isimlendirilmiştir.

2. 2012-2013 eğitim ve ğretim yılı için, 30 Eylül 2012 tarihi itibariyle 66 ayını tamamlayan tüm çocukların okul kayıt işlemleri e-okul sistemi üzerinden merkezî olarak yapılacaktır.

3. 60-66 ay arasındaki çocukların ise velisinin yazılı isteği ile gelişim yönünden hazır olduğu anlaşılanların ilkokula devamları sağlanacaktır. Diğer ğrenciler okul öncesi eğitime yönlendirilecektir.

4. Okul ncesi eğitim için 30 Eylül 2012 tarihi itibariyle 37-66 ay arasındaki çocukların anaokulunda veya uygulama sınıflarında, 48-66 ay arasındaki çocukların ise anasınıflarında eğitim almaları sağlanacaktır.

5. 2011-2012 eğitim ve ğretim yılında ilkretim 4. sınıfta okuyan ve bir st sınıfa geçen öğrencilerin 2012-2013 eğitim ve ğretim yılında ortaokul 5. sınıfa kayıtları e-okul sistemi üzerinden yapılacaktır. Ancak 2012-2013 eğitim ve ğretim yılında eğitim öğretime başlamış olan imam hatip ortaokullarına devam etmek isteyen 5. sınıf ğrencilerinin kayıtları bu okullara yapılacaktır.

6. İlkretimi tamamlayan öğrencilere diploma verilmeyecek, 12 yıllık zorunlu eğitim sonunda ortaöğretim diploması verilecektir.

7. 2011-2012 eğitim ve ğretim yılında 8. sınıfta okuyan öğrencilerden Seviye Belirleme Sınavı (SBS) sonuçlarına göre ğrenci alan ortaöğretim kurumlarından

herhangi birine yerleşemeyen öğrenciler ile bu sınava katılmayan öğrencilerin tamamının tercihleri doğrultusunda ortaöğretim kurumlarına kayıt yapmaları sağlanacaktır.

8. Yatılı ilköğretim bölge okullarının yatılı kısımlarında sadece ortaokul (5, 6, 7 ve 8. sınıf) öğrencileri yatılı olarak kalacaktır. İlkokul öğrencilerinin ise köy okullarında veya taşınmalı olarak diğer ilkokullar ile yatılı ilköğretim bölge okullarında gündüzlü olarak öğrenimlerine devam etmeleri için gerekli tedbirler alınacaktır.

9. İlgi Kanununun 3. maddesinde; "İlköğretim kurumlarının ilkokul ve ortaokul olarak bağımsız okullar halinde kurulması esastır. Ancak imkân ve şartlara göre ortaokullar, ilkokullarla veya liselerle birlikte de kurulabilir." hükmü yer almaktadır. Bu bağlamda 2012-2013 eğitim ve öğretim yılında özellikle ilkokul birinci sınıfa kaydolacak öğrenci sayıları da dikkate alınarak okullarla ilgili gerekli planlamaların acilen yapılması ve uygulamada herhangi bir aksaklığa meydan verilmemesi için aşağıdaki tedbirlerin alınması gerekmektedir;

10. Fiziki şartların uygun olduğu durumlarda ilkokul, ortaokul ve lisenin bağımsız olarak düzenlenmesine öncelik verilecektir. Okulların fiziki ortamları, öğrencilerin gelişim özellikleri dikkate alınarak düzenlenecektir.

11. Aynı bina içerisinde ilkokul ile ortaokulun veya ortaokul ile lisenin birlikte bulunması durumunda, okul giriş çıkış kapıları ile bahçe gibi ortak kullanım alanlarının öğrencilerin yaş seviyeleri dikkate alınarak imkanlar dahilinde düzenlenmesi sağlanacaktır.

12. İmam-hatip ortaokullarının bağımsız ortaokul olarak kurulmasına öncelik verilecek, bunun mümkün olmadığı durumlarda imam-hatip liseleri ile birlikte kurulabileceklerdir. Ancak bu durumda imam hatip ortaokulu öğrencileri ile imam hatip lisesi öğrencilerinin okul giriş çıkış kapıları ile bahçe gibi ortak kullanım alanlarının öğrencilerin yaş seviyeleri dikkate alınarak imkanlar dahilinde düzenlenmesi sağlanacaktır.

13. Şartların uygun olmaması durumunda aynı binada bulunan ilkokul ve ortaokul için ikili öğretim uygulaması yapılabilecektir. İkili öğretim yapan okullarda ortaokullar sabahçı, ilkokullar ise öğlenci olarak eğitim öğretim faaliyetlerini yürüteceklerdir.



14. İlgili Kanunla ilkokul 4 yıllık eğitim öğretim veren kurum olarak tanımlandığından, birleştirilmiş sınıf uygulamaları 1, 2, 3 ve 4. sınıfları kapsayacak şekilde uygulanacaktır.

15. Millî Eğitim Bakanlığı Taşımali İlköğretim Yönetmeliği kapsamında taşınan ilköğretim çağı öğrencileri için söz konusu Yönetmeliğin 9. maddesinin (c) bendinde belirtilen; "1-3. sınıf öğrenci sayısının 10'un altında olması" ifadesi, "1-4. sınıf öğrenci sayısının 10'un altında olması", (d) bendindeki "4-8. sınıflar" ifadesi ise "ortaokul 5-8. sınıflar" şeklinde dikkate alınarak uygulanacaktır.

16. İlgili Kanun gereği 2012-2013 eğitim ve öğretim yılından itibaren zorunlu eğitim kapsamındaki ortaöğretim (lise) öğrencilerinin taşınmasına yönelik planlamaların, Taşımali İlköğretim Uygulaması ile uygulama birliği sağlanması bakımından, ilköğretim ile eş zamanlı olarak tamamlanması sağlanacaktır (MEB, 2012a).

17. Kanun'da ilköğretim kurumlarının ilkokul ve ortaokul olarak bağımsız okullar hâlinde kurulmasının esas olduğu ancak imkân ve şartlara göre ortaokullar, ilkokullarla veya liselerle birlikte de kurulabileceği belirtilmiştir. Temel Eğitim Genel Müdürlüğü'nün valiliklere gönderdiği Okul Dönüşümleri konulu yazı okulların dönüşüm sürecinde yedi farklı ilkokul/ortaokul türünün oluşturulacağını gösteriyor: 1) Müstakil ilkokul, 2) Müstakil ortaokul, 3) İmam hatip ortaokulu 4) İlkokul ve ortaokul bir arada (3 yıl sonra ilkokul olacak) 5) İlkokul ve ortaokul bir arada (3 yıl sonra ortaokul olacak) 6) Ortaokul sabahçı, ilkokul öğlenci 7) İlkokul, ortaokul ve imam hatip ortaokulu bir arada.

18. 12 yıllık zorunlu eğitimde haftalık ders çizelgelerinde değişiklik yapıldı. Ortaokullardaki toplam ders saati artırıldı. 6-8. Sınıflar da geçen yıl toplam zorunlu ders sayısı 30 iken, seçmeli derslerin eklenmesiyle bu sayı 6. Sınıf da 36'ya, 7. ve 8. Sınıflar da ise 37'ye yükseldi.

19. 12 yıllık zorunlu eğitimde öğretilen derslerle ilgili Milli Eğitim Bakanlığı açıklamalarda bulunmuş ve öğretilecek derslerle ilgili bir ders çizelgesi yayınlamıştır. Aşağıda yayınlanan ders çizelgesi ve bununla ilgili açıklamalar verilmiştir:

a) Serbest etkinlikleri uygulama velinin isteği doğrultusunda okul yönetiminin kararına bağlı olup zorunlu değildir.

b) Seçmeli derslerin kaç kez alınabileceği dersin adının yanında parantez içinde belirtilmiştir.

c) Seçmeli derslerden birden fazla sınıf düzeyinde alınabilecek derslerin öğretim programları modüler bir yapıda oluşturulacaktır. Öğrenciler bu derslerden her hangi birini, 5-8. sınıf arasında herhangi bir sınıfta ya da sürekli olarak alabileceklerdir. Öğrenci, beşinci sınıftan itibaren programda seçmeli olarak yer alan bir dersi ilk kez sekizinci sınıfta alabileceği gibi, bu dersi beşinci sınıftan itibaren sürekli olarak seçebilir ya da herhangi bir sınıf düzeyinde başka bir alandan ders seçebilir.

d) Öğretim programlarının uygulanmasında haftanın belirli bir günü/ günleri sekiz (8) ders saatlik zaman dilimi “seçmeli ders saatleri” olarak belirlenir. Bu şekilde farklı sınıf düzeylerinde olup fakat seçtikleri ders açısından aynı seviyede olan öğrencilerden seçmeli ders grubu oluşturulması sağlanır. Örneğin bir öğrenci Kur’an-ı Kerim dersini ilk kez yedinci sınıfta alıyorsa ve henüz başlangıç seviyesinde ise bu dersi beşinci, altıncı ve sekizinci sınıfta okuyan ve başlangıç seviyesinde olan öğrencilerle birlikte alabilir. Böylece hem kaynakların daha rasyonel kullanılması hem de öğrenciler için tercih haklarının karşılanması imkânı sağlanır.

e) Sanat ve Spor, Görsel Sanatlar, Müzik, Spor ve Beden Eğitimi dersleri öğrencilerin tercihlerine bağlı olarak iki (2) ya da dört (4) ders saati olarak seçilebilir.

f) Beşinci sınıfta Türkçe, Matematik, Fen Bilimleri, Sosyal Bilgiler, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersleri (20 ders saati) ile en az 4 ders saatlik seçmeli dersi tamamlamak kaydıyla, imkân ve şartları uygun olan okullarda isteğe bağlı olarak 18 ders saatine kadar yabancı dil dersi öğretimi yapılabilir.

g) İsteyen okullarda 8 ders saatine kadar okul ve çevrenin şartları ile öğrencilerin bireysel özellikleri ve ihtiyaçları dikkate alınarak; sanat etkinlikleri, sportif çalışmalar, sosyal ve kültürel etkinlikler ile her türlü eğitici faaliyetlerin gerçekleştirilmesi okul yönetiminin kararına bağlı olarak uygulanabilir (MEB, 2012b).

Tablo 2. İLKOKULLAR VE ORTAOKULLAR HAFTALIK DERS ÇİZELGESİ

DERSLER		SINIFLAR								
		İlkokul				Ortaokul				
		1	2	3	4	5	6	7	8	
ZORUNLU DERSLER	Türkçe	10	10	8	8	6	6	5	5	
	Matematik	5	5	5	5	5	5	5	5	
	Hayat Bilgisi	4	4	3						
	Fen Bilimleri			3	3	4	4	4	4	
	Sosyal Bilgiler				3	3	3	3		
	T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük								2	
	Yabancı Dil		2	2	2	4	4	4	4	
	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi				2	2	2	2	2	
	Görsel Sanatlar	1	1	1	1	1	1	1	1	
	Müzik	1	1	1	1	1	1	1	1	
	Oyun ve Fizikî Etkinlikler	5	5	5	2					
	Beden Eğitimi ve Spor					2	2	2	2	
	Teknoloji ve Tasarım							2	2	
	Trafik Güvenliği				1					
	Rehberlik ve Kariyer Planlama								1	
İnsan Hakları, Yurttaşlık ve Demokrasi				2						
ZORUNLU DERS SAATİ TOPLAMI		26	28	28	30	28	28	29	29	
SEÇMELİ DERSLER	Din, Ahlak ve Değerler	Kur'an-ı Kerim (4)				2	2	2	2	
		Hiz. Muhammed'in Hayatı (4)				2	2	2	2	
		Temel Dinî Bilgiler (2)					2	2	2	2
	Dil ve Anlatım	Okuma Becerileri (1)					2	2		
		Yazarlık ve Yazma Becerileri (4)					2	2	2	2
		Yaşayan Diller ve Lehçeler (4)					2	2	2	2
		İletişim ve Sunum Becerileri (1)							2	2
	Yabancı Dil	Yabancı Dil (Bakanlar Kurulu Kararı ile Kabul Edilen Diller) (4)					2	2	2	2
		Bilim Uygulamaları (4)					2	2	2	2
	Fen Bilimleri ve Matematik	Matematik Uygulamaları (4)					2	2	2	2
		Çevre ve Bilim (1)							2	2
	Sanat ve Spor	Bilişim Teknolojileri ve Yazılım (4)					2	2	2	2
		Görsel Sanatlar (Resim, Geleneksel Sanatlar, Plastik Sanatlar vb.) (4)					2/(4)	2/(4)	2/(4)	2/(4)
		Müzik (4)					2/(4)	2/(4)	2/(4)	2/(4)
		Spor ve Fizikî Etkinlikler (Alanlara Göre Modüller Olacaktır) (4)					2/(4)	2/(4)	2/(4)	2/(4)
		Drama (2)					2	2		
	Sosyal Bilimler	Zekâ Oyunları (4)					2	2	2	2
		Halk Kültürü (1)						2	2	
		Medya Okuryazarlığı (1)							2	2
		Hukuk ve Adalet (1)						2	2	
	Bilimler	Düşünme Eğitimi (2)							2	2
		Seçilebilecek Ders Saati Sayısı					8	8	8	8
SERBEST ETKİNLİKLER		4	2	2						
TOPLAM DERS SAATİ		30	30	30	30	36	36	37	37	

Kaynak: MEB, [www.meb.gov.tr/duyurular/duyurular2012/12Yil\\_Soru\\_Cevaplar.pdf](http://www.meb.gov.tr/duyurular/duyurular2012/12Yil_Soru_Cevaplar.pdf)

## 2. 7. 1. 2012-2013 Öğretim Yılı Türkiye Geneli Öğrenci Durumu

12 yıllık zorunlu eğitimin yürürlüğe girmesi ile Türk eğitim sisteminin örgün ve yaygın eğitim kurumlarının yapısında bir takım değişimler oldu. Bu değişimler ışığında örgün ve yaygın eğitim kurumlarının işlevleri ve fonksiyonları yeniden tanımlandı.

İlköğretim Kurumları Mecburi ilköğretim çağı 6-13 yaş grubundaki çocukları kapsar. Bu çağ çocuğun 5 yaşını bitirdiği yılın eylül ayı sonunda başlar, 13 yaşını bitirip 14 yaşına girdiği yılın öğretim yılı sonunda biter.

*İlköğretimin amacı;* her Türk çocuğunun iyi bir birey olabilmesi için, gerekli temel bilgi, beceri, davranış ve alışkanlık kazanmasını, millî ahlak anlayışına uygun olarak yetişmesini, ilgi, istidat ve kabiliyetleri yönünden hayata ve bir üst öğrenime hazırlanmasını sağlamaktır.

*İlköğretim kurumları;* dört yıl süreli ve zorunlu ilkokullar ile dört yıl süreli zorunlu ve farklı programlar arasında tercihe imkan veren ortaokullar ile imam hatip ortaokullarından oluşur. Ortaokullar ile imam-hatip ortaokullarında lise eğitimini destekleyecek şekilde öğrencilerin yetenek, gelişim ve tercihlerine göre seçimlik dersler oluşturulur.

*Açık Öğretim Ortaokulu :* İlkokulu bitiren ancak herhangi bir nedenle ortaokula devam edememiş vatandaşlara yönelik olarak uzaktan öğretim yöntemi ile ortaokulu tamamlama olanağı sağlayan kurumdur. Sistem gereği şube ve öğretmen bulunmamaktadır.

*Ortaöğretim;* ilköğretime dayalı, en az dört yıllık zorunlu, örgün veya yaygın öğrenim veren genel, mesleki ve teknik öğretim kurumlarının tümünü kapsar. Ortaöğretimin amaç ve görevleri; Milli Eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak, 1. Bütün öğrencilere ortaöğretim seviyesinde asgari ortak bir genel kültür vermek suretiyle onlara kişi ve toplum sorunlarını tanımak, çözüm yolları aramak ve yurdun iktisadi sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunmak bilincini ve gücünü kazandırmak, 2. Öğrencileri, çeşitli program ve okullarla ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda yüksek öğretime veya hayata ve iş

alanlarına hazırlamaktır. Bu görevler yerine getirilirken öğrencilerin istekleri ve kabiliyetleri ile toplum ihtiyaçları arasında denge sağlanır (MEB, 2012b),

*Genel Ortaöğretim:* İlköğretime dayalı en az dört yıllık zorunlu eğitimle öğrencilere genel kültür kazandırmanın yanı sıra, ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda yükseköğretime, hem yükseköğretime veya geleceğe hazırlayan eğitim öğretim sürecidir. Mesleki ve Teknik Ortaöğretim İlköğretime dayalı en az dört yıllık zorunlu eğitimle öğrencilere genel kültür kazandırmanın yanı sıra, ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda yükseköğretime, hem yüksek öğretime hem mesleğe veya geleceğe ve iş alanlarına hazırlayan eğitim öğretim sürecidir.

*Açık Öğretim Lisesi:* Yüz yüze eğitim yapan örgün eğitim kurumlarına devam edemeyen, örgün eğitim çağını geçiren ve liseye devam ederken açık öğretim lisesine geçmek isteyen öğrencilere hizmet vermektedir. Açık öğretim lisesinde ders geçme ve kredi sistemi ile öğretim verilmektedir. Sistem gereği şube, öğretmen bulunmamaktadır.

**Tablo 3. İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması 3. düzey yerleşim yeri ve eğitim seviyesine göre yeni kayıt öğrenci sayısı, [2012/ 13 Öğretim yılı başı**

A. Toplam B. Şehir C. Köy

		İlkokul		
		Toplam	Erkek	Kadın
İBBS- 3. Düzey				
TURKEY	A	1 756 618	898 743	857 875
	B	1 366 853	699 829	665 024
	C	389 765	198 914	190 851

Kaynak. Millî Eğitim İstatistikleri, Örgün Eğitim 2012-2013 National Education Statistics, Formal Education 2012-2013

Tablo 3'te 2012- 2013 öğretim yılında ilköğretim'e yeni kayıt olan öğrenci sayısı verilmiştir. İlköğretime devam eden öğrenci sayısı 1.756.618 bin civarındadır. Bu rakam son yılların en yüksek öğrenci sayısını göstermektedir. 12 yıllık zorunlu eğitimin

başladığı öğretim yılında verilen bu istatistiki bilgiler, gelecek çalışmalar için ömnenli veri kaynakları olacaktır. (MEB, 2012b).

**Tablo 4 İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması 3. düzey, yerleşim yeri ve eğitim seviyesine göre yeni kayıt öğrenci sayısı [2012/' 13 Öğretim yılı başı**

A. Toplam B. Şehir C. Köy

	Genel Ortaöğretim			Mesleki ve Teknik Ortaöğretim		
	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
TURKİYE	476 823	237 261	239 562	651 734	358 238	293 496
A	453 443	225 230	228 213	624 637	341 784	282 853
B	23 380	12 031	11 349	27 097	76 454	10 643
C						

Kaynak. Millî Eğitim İstatistikleri, Örgün Eğitim 2012-2013 National Education Statistics, Formal Education 2012-2013

Tablo 4'te 2012-2013 öğretim yılında genel ortaöğretim, mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarına yeni kayıt olan öğrenci sayısını vermektedir. Genel ortaöğretimde toplam 476.823 bin ve mesleki ve teknik ortaöğretim de 651.734 bin öğrenci kayıt yaptırmıştır.

## 2. 8. 12 Yıllık Zorunlu İlköğretimin Gereçekleri

20 Şubat 2012, tarihinde beş millet vekili TBMM başkanlığına 12 yıllık zorunlu eğitime geçmek için bir kanun teklifi vermişlerdir. Kanun teklifi dilekçesinde, 6/1/1961 tarihli ve 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile bazı kanunlarda değişiklik yapılmasına dair talepte bulunmuşlardır. Kanun teklifi dilekçesinde talep edilen eğitim modelinin gerekçelerini, eğitim seviyesinin yükseltilip dünya standartlarına getirilmesi, mesleki eğitimin ülke ekonomisine ve istihdam politikasına büyük katkı sağlayacağı, ABD, Fransa, Almanya gibi ülkelerin uyguladığı eğitim modelleri açıklanarak gerekçelerini temellendirmişlerdir. Gerekçelerinde ele aldıkları

konuları Şu Şekilde zetlenebilir:

Eğitim sisteminin kaliteli, toplumun yapısına ve ihtiyaçlarına uygun olması, ülkelerin ekonomik ve sosyal geliŐmiŐlik düzeylerini önemli ölçüde etkilemektedir. Eğitim sistemlerinin kalitesini belirleyen hususların baŐında, okul öncesinden ilk ve orta öğretimin bitimine kadar geçen srenin yaş grupları, okul aŐamaları ve müfredat yapısı açısından sağlıklı planlanması gelmektedir. Öğrencinin yaş grupları itibarıyla gelişim özellikleri ve ihtiyaçları ile uyumlu olmayan bir ilk ve ortaöğrenim yapısı, kaliteli araçlar, nitelikli insan gücü ve yüksek btlerle desteklense dahi umulan sonuçları veremeyecektir. Bu noktada, özellikle temel ğretim aŐamasının doğru kurgulanması büyük önem taşımaktadır. Öğrencinin okuma-yazma ile sayısal düşünme ve üzüm yetenekleri açısından ilk adımları attığı, toplumsal hayata ilişkin bilgileri ana hatlarıyla kavradığı, ailesi, milleti ve ülkesine karşı temel değerleri özümsediği, çeşitli alanlardaki bilgisini oluŐurmaya başladığı bu dönem, esasında öğrenim hayatının baŐarisının anahtarıdır.

Bireyin yaŐamında ilk öğretimin ne denli önemli olduğunu vurgulayan ifadelerle devam eden yasa teklif gerekçesi, eğitimin önemi vurgulanarak Milletvekilleri düşüncelerini Şu Şekilde ifade etmişlerdir:

İlköğretimin bir insanın başarılı bir eğitim süreci geçirerek hayat için gereken donanımları kazanmasında taŐıdıđı önem doğrultusunda Anayasanın 42 nci maddesi ilköğretimin kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunlu ve Devlet okullarında parasız olduğunu hükme bağlamaktadır. Ülkemizde eğitim sisteminin iŐleyiŐine ilişkin temel esasların düzenlendiği 24/6/1973 tarihli ve 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun 7 nci maddesinde ilköğretimin her Türk vatandaŐının hakkı olduğu belirtilirken, 22 nci maddesinde ilköğretimin 6-14 yaşları arasındaki kız ve erkek çocukları kapsadığı ve parasız olduğu, 24 üncü maddesinde ise 8 yıllık ilköğretimin "kesintisiz" yapılacağı hüküm altına alınmıştır. Zorunlu eğitim süresinin 8 yıla çıkarılması, ülkemizde eğitim düzeyinin yükseltilmesi adına önemli bir atılım olmakla birlikte, aynı değişiklikler çerçevesinde söz konusu zorunlu eğitimin 'kesintisiz' gerçekleştirilmesi sağlıklı ve verimli bir eğitim ortamının oluşturulması adına ciddi sorunlara neden olmuŐ ve olmaktadır.

Sunulan gerekçede gelişmiş ülkelerin deneyimlerinden ve uygulamalarından örnekler vererek 12 yıllık zorunlu eğitimin gerekçesini temellendirmişlerdir.

ABD'de eyaletler arasında farklı uygulamalar mevcut olmakla birlikte genel olarak eğitim

ilkokul-ortaokul-lise olmak üzere 3 ayrı düzeyde yapılandırılmakta ve bu düzeyler de kendi içlerinde alt gruplara ayrılmaktadır. Öğrencilerin yaş gruplarına göre 4-6 yaşları arasında okul öncesi (preschool) eğitimle başlayan süreçte, 10-11 yaş grubunda ilköğretimin (elementary) tamamlanması, 11-14 yaş gruplarında ortaokul (middleschool) ve lise-öncesi (junior high school) aşamalarının geçilmesi, 15-18 yaşları arasında da 4 yıllık lise (high school) döneminin bitirilmesi öngörülmektedir.

İngiltere'de yine yaş gruplarına göre bir kademelendirme uygulanmakta, 5-18 yaşları arasındaki zorunlu eğitim süreci, 5-6 yaşlarında anaokulu (infant), 7-10 yaşlarında ilkokul (junior), 11-13 ve 14-15 yaşlarında iki ayrı alt grupta ortaokul (secondary) ve nihayet 16-18 arasında lise (college) dönemlerinden oluşmaktadır.

Fransa'da 6-11 yaşları arasında ilkokul, 11-15 yaşları arasında ortaokul ve 15-18 yaşları arasında lise eğitimi verilirken, Almanya'da 6/7-11/12 yaşları arasında ilkokul, 12/13-15/16 yaşları arasında ortaokul ve 16/17-18/19 arasında lise eğitimi uygulanmakta, Japonya'da da eğitim süreci 6 yıllık ilköğretim, 3 yıllık ortaöğretim ve 3 yıllık lise olmak üzere 3 ayrı düzeyde kurgulanmaktadır. (TBMM 2012a)

Milletvekilleri yasa teklif gerekçelerinde eğitim ortamının öneminden ve okulların fiziki koşullarının niteliğinde söz ederek, okul ortamlarının öğrencilerin kişilikleri üzerinde önemli etkisi olduğunu vurgulayarak iddialarını sürdürmüşlerdir. Zorunlu eğitimin aşağıda belirtilen nedenlerden dolayı yürürlüğe girmesi gerektiğini belirtmektedirler:

1- 8 yıllık kesintisiz eğitimin olumsuz yönde etkilediği durumlardan biri de kız çocukların eğitim öğretim hayatındaki devam problemidir. Kırsal kesimde yaşanan maddi ve sosyal yetersizlikler ve alt yapı eksiklikleri yatılı bölge okullarında yoğunlaşmaya ve taşınmalı eğitimde servis araçlarının uzun yollar meşakkat çekmesine neden olmuştur. Bu tarz bölgelerdeki ebeveynlerin özellikle küçük yaşlardaki kız çocuklarını okula gönderme oranı çok düşüktür. Aileler bu konuda çok çekimser davranmakta ve kız çocuklarının okuma oranı düşmektedir.

2- Mesleki eğitime yansıyan olumsuzluklar da kesintisiz eğitimin doğurduğu sonuçlardan biridir. Mesleki eğitim sadece yurt genelinde önem arz etmemekte aynı zamanda kişinin bireysel başarısında da geniş yer tutmaktadır. Bireylerin yetişkin olduklarında tam donanımlı olması için gerekli mesleki eğitimi almış ve çeşitli meslek dallarına yerleştirilebilir olması gerekmektedir. Çeşitli alanlara öğrencileri



yönlendirmek toplumun; saha hazırlamak ise devletin görevlerindedir.

3- Mesleki yönelimlerin en doğru şekilde yapılması için öğrencilere küçük yaşlardan itibaren ilgi farklı ilgi alanları sunulmalı temel bilgiler verilmeli ve öğrencinin hangi alanda başarılı olacağına karar vermesine imkan sunulmalıdır.

4- Milli Eğitim Temel Kanununun 6. maddesine göre öğrenciler eğitimleri boyunca her türlü ilgi yetenek ve alanda rahat ve düzenli çalışabilecekleri ortam doğrultusunda yerleştirilirler ve ona uygun plan ve programlama yapılır. Fakat 14 yaşına kadar hiçbir zemin hazırlanmamış bir öğrencinin bu yaş ve süreçten sonra ne kadar sürekli bir ilgi alanı oluşturulabileceği ve bunun mesleki yönelimlerine sağlayacağı katkı payı öğrencinin isteksizliğiyle istenen verime ulaşamayacaktır.

5- Sistemin mesleki gelişime yönelik içerdiği diğer engellerle birlikte düşünüldüğünde gerek farklı Milli Eğitim Şuralarında alınan kararlara gerekse mesleki eğitimin kanundaki yerine ve hedefine ters düşmektedir.

6- Avrupa Birliği ülkelerinde ortaöğretim düzeyinde okullarda mesleki eğitim seviyesinin %60'lar da , ülkemizde ise %44'ler de seyrettiği gerçeğinde yola çıkılarak ülkemizde de mesleki eğitime önemin büyük bir ivmeyle kazandırılması gerekir.

7- Gerek ülkemizde 1997'den beri kesintisiz eğitim uygulaması ile ilgili yaşadığı sorunlar gerekse gelişmiş ülkelerde yapılan pilot uygulamaların neticelerinde ,öğrencilerin çeşitli yaş gruplarına fiziki ve ruhi yapılarına göre çeşitlendirilmiş eğitim almaları ve meslek dallarına ilgileri anlamında daha kademeli gruplar olmaları gereğiyle222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu ve 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanununda değişiklik yapılması zorunlu hâle gelmiştir (TBMM, 2012a).

## **2. 9. 12 Yıllık Zorunlu İlköğretime Geçişin Gerekçeleri Arasında ;**

### **2. 9. 1.Yasalar Açısından;**

#### **Madde gerekçeleri:**

MADDE 1- Madde ile 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununun 7 nci maddesinde değişiklik yapılarak 8 yıllık eğitimin kademeli olarak yapılabilmesine imkân sağlanmıştır.

MADDE 2- 222 sayılı Kanunun 9 uncu maddesinin birinci fıkrasında yapılan değişiklikle, ilköğretim kurumlarının asıl yapısının kademeli ve ayrı bir yapılanma olan ilköğretim birinci kademe ve ilköğretim ikinci kademedeki oluşacağı vurgulanmış, ancak istisnai durumların oluşabileceği de göz önünde bulundurularak fiziki, coğrafi ve ekonomik gerekçelerle ilköğretim birinci kademe ve ilköğretim ikinci kademenin birlikte de kurulabileceği öngörülmüştür.

Maddede yer alan "kesintisiz eğitim" vurgusu kaldırılarak zorunlu eğitimin süresinde herhangi bir değişiklik yapılmaksızın ilköğretimin, ilköğretim birinci kademe ve ilköğretim ikinci kademe verileceği hükme bağlanmıştır.

MADDE 3- 222 sayılı Kanunun 9 uncu maddesinde yapılan değişikliğe paralel olarak ilköğretim kurumlarında bulunacak görevlilerle ilgili 14 üncü maddede gerekli değişiklikler yapılmıştır.

MADDE 4- 222 sayılı Kanunun Mülga 22 nci maddesindeki değişiklik ile ilköğretime başlamak için gerekli yaş ve mezuniyet şartı değiştirilmektedir.

MADDE 5- 222 sayılı Kanuna eklenen Ek 4 üncü madde ile ortaöğretim kurumları ilave edilmiştir.

MADDE 6- Kanun yayımı tarihinde ilköğretim kurumlarının 5, 6, 7 ve 8 inci sınıflarında eğitim görenlerin eğitimlerini bu kurumlarda tamamlamaları öngörülmektedir.

Ayrıca, çağdaş ve gelişmiş ülkelerin eğitim alanındaki uygulamaları incelendiğinde,

çoğunda zorunlu eğitimin 12-13 yıl olduğu görülmektedir. Ülkemizin eğitim zorunlu süresini 12 yıla çıkararak toplumun yapısı ve ihtiyaçlarına uygun ve çağın gerektirdiği niteliklere sahip insan gücünün yetiştirilmesi sağlanmış olması öngörülmektedir. Zorunlu eğitim süresinin 12 yıl olarak uygulamasına geçilinceye kadar ilköğretim ikinci kademesini tamamlayanlara diploma verilmesi sağlanmıştır.

MADDE 7- İlköğretim çağının mecburi eğitime ilişkin yaş aralığı vurgulanmaktadır.

MADDE 8- 14/6/1973 tarihli ve 1739 sayılı Kanununun 23 üncü maddesindeki değişiklik, ilköğretim birinci kademesinin son ders yılında öğrencilere ikinci kademe devam edilebilecek; ikinci kademesinin son ders yılında da ortaöğretimde devam edilebilecek, okul ve programların hangi mesleklerin yolunu açabileceği ve bu mesleklerin kendilerine sağlayacağı yaşam standardı konusunda tanıtıcı bilgiler verilmesi öngörülmektedir.

MADDE 9- Genel gerekçede belirtilen gerekçelerle, 1739 sayılı Kanununun 24 üncü maddesinde zorunlu eğitimin "kesintisiz" olarak verileceğine ilişkin olarak yapılan vurgu kaldırılmaktadır.

MADDE 10- 1739 sayılı Kanununun 25 inci maddesinin mülga birinci fıkrası yeniden düzenlenerek, ilköğretim okullarının ilköğretim birinci kademe ve ilköğretim ikinci kademelerden oluşacağı, istisnaî olarak ilköğretim birinci kademe ve ilköğretim ikinci kademelerin birlikte de kurulabileceği öngörülmektedir.

MADDE 11- 1739 sayılı Kanununun 26 ncı maddesindeki değişiklik ile ortaöğretim kurumları dört yıl süreli zorunlu eğitim kapsamına alınmaktadır.

MADDE 12- Eğitim öğretimin kapsamının genişletilmesi ve bireylerin zorunlu eğitimi tamamlamalarına fırsat ve imkan vermek.

MADDE 13- 3308 sayılı Kanununun 9 uncu maddesinin birinci fıkrasındaki değişiklik ile meslekî eğitimin geliştirilmesi amacıyla ilköğretim birinci kademesini bitirmiş olanların aday çırak olarak eğitilebilmelerine imkân sağlanmıştır.

MADDE 14- 3308 sayılı Kanununun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasındaki değişiklik ile meslekî eğitimin geliştirilmesi amacıyla çıraklık eğitimi alabilmek için

gerekli yaş ve mezuniyet şartı değiştirilmektedir.

MADDE 15- 2547 sayılı Kanunun yeniden düzenlenen 45 inci maddesiyle, katsayı farklılığının giderilmesi göz önünde tutularak, öğrencilerin ortaöğretimi bitirme başarı notlarının en küçüğü yüz, en büyüğü beş yüz olmak üzere ortaöğretim başarı puanına dönüştürülmesi ve bu puanının yüzde onikisinin yerleştirme puanı hesaplanırken merkezî yerleştirme sınavından alınan puana eklenmesi öngörülmektedir.

Teklifle, mesleki ve teknik orta öğretim kurumlarından mezun olan öğrencilerin, bitirdikleri programın devamı niteliğinde veya bunlara en yakın olan önlisans programlarına sınavsız olarak yerleştirilebilmesine, yine bir mesleğe yönelik program uygulayan ortaöğretim kurumlarının mezunlarına ek puan verilmesine, önlisans mezunları için, ilişkili lisans programlarında belirlenmiş kontenjanın yüzde onunu geçmeyecek şekilde kontenjan ayrılabilmesine imkân tanınmaktadır. Ayrıca kendi imkânları ile ülkemize gelen ve okuyan yabancı uyruklu öğrenciler ile ortaöğretimin tamamını yurtdışında tamamlayan öğrencilerin yükseköğretim kurumlarına kabul usul ve esaslarının belirlenmesi, uluslararası anlaşmalar gereği Türkiye'deki yükseköğretim kurumlarında burslu öğrenci statüsünde öğrenim görecektir yabancı uyruklu öğrencilerin ise yerleştirme işlemlerinin yapılması Yükseköğretim Kuruluna bırakılmaktadır.

Yine bu düzenlemede ortaöğretim kurumlarını birincilik ile bitiren adaylar için ayrı kontenjanlar belirlenmesine, ayrıca belli sanat ve spor dallarında üstün kabiliyetli olduğu tespit edilen öğrenciler ile Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumunca tespit edilen uluslararası bilimsel yarışmalarda ödül kazanan öğrencilere ek puan verilmesine veya bu öğrenciler için ayrı kontenjan belirlenmesine yer verilmektedir. Böylelikle ülkemizin üstün kabiliyetli ve uluslararası düzeyde nitelikli öğrencilerinin desteklenmesi amaçlanmaktadır.

MADDE 16- Yapılan yeni düzenlemeler nedeniyle 2547 sayılı Kanunun Ek 21 inci maddesine gerek kalmadığından bu madde yürürlükten kaldırılmaktadır.

MADDE 17- Eğitimde FATİH Projesi kapsamında okullara ve öğrencilere sağlanacak mal ve hizmet alımları ile yapım işlerinin gerçekleştirilmesi, belirlenen sürede tamamlanabilmesi, proje hizmetlerinin kesintisiz olarak öğrencilere eş zamanlı

sunulabilmesi, ülkemizde bulunmayan teknolojilerin transferinin sağlanması ve proje konusu ürün ve hizmetlerin azami düzeyde katma değerle yurtiçi üretiminin temini amacıyla projenin Kamu İhale Kanunu kapsamı dışında tutulması gerekmektedir.

Bu doğrultuda genel ekonomik politika ve stratejiler çerçevesinde kamu alımlarına ilişkin temel politikaları oluşturmakla görevli Maliye Bakanlığı ile Kamu İhale Kurumunun görüşünün alınarak Millî Eğitim Bakanlığı ile Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı tarafından müştereken yönetmelik hazırlanması amaçlanmaktadır.

MADDE 18- Eğitimde Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi (FATİH) Projesi kapsamında Millî Eğitim Bakanlığına bağlı okullara internet erişim hizmetleri ve ağ altyapısının sağlanmasının yüksek maliyetli olması sebebiyle, söz konusu projenin firmalarca yatırım yapılabilir olarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda okullara ve tüm sınıflara internet erişiminin hızlı, sürekli ve ekonomik olarak sağlanması için yapılacak mal ve hizmet alımları ile yapım işlerine ilişkin sözleşmelerin uzun süreli yapılabilmesi için 15 yıla kadar yıllara yaygın yüklenmelere girişilebilmesi öngörülmektedir.

## **2. 9. 2. Kalkınma Planları Açısından;**

1961 Anayasası ile kurulan Devlet Planlama Teşkilatı tarafından hazırlanan Beş Yıllık Kalkınma Planları eğitim hakkında da gelecekte yapılacak hedefleri ortaya koymaktadır. Şu ana kadar hazırlanan bu planların her biri, Türkiye'nin gelişim seyrine ışık tutmuştur. Özellikle ilk planların belirttiği hedeflere, eşgüdümlü bir şekilde harfiyen uyulmuştur. Beş Yıllık Kalkınma Planları sadece sosyal, kültürel ve ekonomik gelişmelere ışık tutmamış aynı zamanda eğitim alanındaki gelişmelere de yön vermiştir. 12 yıllık zorunlu eğitime geçiş sekizinci beş yıllık kalkınma planında ifade edilmektedir.

Aşağıda şimdiye kadar hazırlanan ve uygulanan dokuz ayrı planda eğitime dair geçen belli başlı hedefler şunlardır:

*Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı*, 1963-1967 yıllarını kapsamıştır. Bu planda gençlerin mesleki ve teknik eğitime yönltilmesi ve öğretmenlik mesleğinin cazip hale gelmesi planlanmıştır.

*İkinci Beş Yıllık Plan* ise 1968-1972 yıllarını kapsamaktaydı. Planda milli savunma, sağlık, tarım ve emniyetle ilgili eğitim kurumları dışındaki bütün eğitim kurumlarının Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlanması hedeflenmişti.

*Üçüncü Beş Yıllık Plan'da* (1973-1977) ise yüksek öğretim kademesinde 1-2 yıllık mesleki ara uygulayıcı eleman yetiştiren bölümlerin kurulması önerildi.

*Beşinci Beş Yıllık Planda* ise (1985-1989) ortaöğretimde edinilen meslek alanında yüksek öğretime devamı sağlayacak teşviklerin geliştirilmesi önerildi.

*Altıncı Beş Yıllık Planda* (1990-1994), okullarda bilgisayar destekli eğitimin yaygınlaştırılması, özel eğitim gerektiren çocukların eğitimi için gerekli tedbirlerin alınması, meslek lisesi mezunlarının alanlarının devamı niteliğindeki üniversite programlarına devam edebilmelerini sağlayan düzenlemelerin yapılması, hizmet içi eğitimin ücret terfi sistemi ile ilişkilendirilmesi hedeflendi.

*Yedinci Beş Yıllık Planda* da (1996-2000) zorunlu temel eğitim süresinin 8 yıla çıkarılması, mesleki ve teknik eğitimde modüler sisteme geçilmesi, zorunlu eğitimin dışındaki kademelerde özel sektörden hizmet satın alınması önerildi.

*Sekizinci Beş Yıllık Planında* (2001-2005), zorunlu temel eğitimin 12 yıla çıkarılması için altyapının hazırlanması, öğretmen ihtiyacının karşılanması için sözleşmeli statüde istihdam yapılması, toplam kalite yönetimi anlayışına geçilmesi, YÖK'ün üst düzeyde planlama ve koordinasyon işlevini yürütecek yapıya kavuşturulması, bakanlık yetkilerinin azaltılması, hizmet içi eğitimlerin özlük haklarına yansıtılması ve sözleşmeli öğretmen uygulamasına geçilmesi önerildi.

*Dokuzuncu Beş Yıllık Planda* ise (2007-2013) özel eğitim gerektiren çocuklar için kaynaştırma eğitimine ağırlık verilmesi, öğrenci katkı paylarının artırılması, eğitim sisteminin sınav odaklı yapıdan kurtulması, yüksek öğretime giriş sisteminin okul başarısına ve müfredatla uyumlu hale getirilmesi planlandı. Ayrıca dershanelerin özel okullara dönüştürülmesinin teşvik edilmesi, yetki ve sorumlulukların taşra teşkilatlarına ve eğitim kurumlarına devredilmesi, eğitim kurumlarında kalite güvence sistemlerinin kurulması, kalite standartlarının belirlenerek yaygınlaştırılması hedeflendi. Ayrıca, kaynaştırma eğitimi yaygınlaştırılması hedeflenmişti.

### **2. 9. 3. Milli Eğitim Şura Kararları Açısından;**

1-5 Kasım 2010 tarihinde gerçekleşen 18. Milli Eğitim Şurasında 12 yıllık zorunlu eğitim hakkında karar alınmıştır. Alınan karar şu şekilde ifade edilmiştir: “Zorunlu eğitim öğrencilerin yaş grupları ve bireysel farklılıkları göz önünde bulundurularak; 1 yıl okul öncesi eğitim, 4 yıl temel eğitim, 4 yıl yönlendirme ve ortaöğretime hazırlık eğitimi ve 4 yıl ortaöğretim olmak üzere öğrencilere farklı ortamlarda eğitim almaya fırsat verecek şekilde 13 yıl olarak düzenlenmelidir” (MEB, 2010).

### **2. 10. 12 Yıllık İlköğretime Geçiş Sürecindeki Çalışmalar**

8. beş yıllık kalkınma planı eğitime öncelikli sektörler arasında yer verirken, plan dönemi içinde 12 yıllık zorunlu eğitime geçilmesini % 100'lük okullaşma oranına ulaşılmasını öngörmektedir.

20. 2. 2012 tarihinde 61. hükümet kalkınma planlarının hedeflerine paralel olarak, temel eğitim 12 yıla çıkarılması konularında 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu ve 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununda değişiklikler öngören yasa tasarıları hazırlanmıştır.

12 Yıllık zorunlu eğitim uygulamasına geçilmeden önce tarih içerisinde farklı eğitim modelleri uygulanmıştır.

1997- 98 öğretim yılında sekiz yıllık kesintisiz eğitim programı başlatılıp, 2012-2013 öğretim yılına kadar devam etmiştir. 1973 yılında sekiz yıllık ilköğretim gündeme gelmiştir ancak uygulama safhasına geçilememiştir (Altunya; 1997: 200). İlköğretim eğitim kademesinin tarih içerisinde geçirdiği evreleri şu şekilde özetlemektedir: Kesintisiz İlköğretim” kavramı, eğitim sistemimize 1913 tarihli Geçici İlköğretim Yasası (Tedrisat-ı İptidaiye Kanun-u Muvakkatı) ile girdi. Bu geçici yasa ilköğretimi “kesintisiz altı yıl ” kabul edip ortaöğretimi onun üzerine oturtmuştu. Nisan 1924 te toplanan 2.Heyet-i ilmiye (şura) sistemi yeniden düzenlendi ve ilköğretimi beş yıllık “ilkokul” a dönüştürerek, ilkokul ile lise arasında 3 yıllık “ortaokul” koydu. Bu karar 22 Mart 1926 gün ve 789 sayılı Teşkilat kanunu ile yasallaşarak 1973 yılına kadar sürdü. 1970 yılında toplanan 7. Milli Eğitim şurası, ilkokulla ortaokul sürelerini bütünleştiren “temel eğitim” kavramını benimsedi. Fakat bir takım çevrelerin engellemesi nedeniyle bu kararda uygulanamadı. 12 Mart

1971’de ortaokullar kapatılıp 8 yıllık “temel eğitim okulu” (ilköğretim okulu) açılmaya başlandı. Bu uygulama 14 Haziran 1973’te kabul edilen 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu ile yasallaştı.

Yasada 1983 yılında yapılan değişiklikle “temel eğitim” yerine “ilköğretim” terimi konularak 7-14 yaşlarındaki çocukların eğitimini kapsar şeklinde değiştirildi. 1961 yılında çıkarılan 222 sayılı ilköğretim ve eğitim kanununda da benzer değişiklikler yapıldı.

1973 yılında benimsenen 8 yıllık “temel eğitime” yumuşak bir geçiş yapılmak istenmişti. Fakat temel eğitimin bir hak olduğu benimsenmiş “zorunluluk” eskisi gibi ilkokula özgü kalmıştı. 1983 yılında yapılan yasa değişikliği “8 yıl zorunluluğu” nu benimsemiş; ancak hem Milli Eğitim Temel kanununa, hem de ilköğretim ve eğitim kanununa eklenen geçici maddelerle, “ortaokullar, planlı bir şekilde ve yeterli düzeyde yurt sathına yaygınlaştırıldıktan sonra, kanunla ayrıca belirleninceye kadar, ilköğretimin sadece ilkokul bölümü zorunludur” hükmü getirilmiştir. Bu değişiklikle hem ortaokullar geri getirilmiş hem de 8 yıl “8 yıl zorunluluk” 1997 yılına kadar ertelenmiştir (Altunya;1997:201).

8 yıllık kesintisiz eğitim, meslek liselerini ve çıraklık eğitimi yok ettiği görüşler temel alınarak sürekli eleştirilmiştir. 61. Hükümet hükümet programında meslek liselerinin etkili hale getirilmesi, ve okullaşma oranının %100 ‘e getirilmesi, eğitim teknolojisinin yaygınlaştırılması gibi hedeflerle 2012 yılında 8 yıllık kesintisiz eğitimi sonlandırmak için girişimlerde bulunmuştur. 12 yıllık zorunlu eğitimi 2012-2013 yılında yürürlüğe konuldu.

## **2. 11. 12 Yıllık Zorunlu Eğitim Hakkında Tartışmalar**

12 yıllık zorunlu eğitim hakkında üniversiteler, sendikalar, medya kuruluşları ve sivil toplum kuruluşları lehte ve aleyhte çeşitli açıklamalar yapmışlardır. Eğitim paydaşlarının görüşleri kadar toplumu oluşturan değişik katmanların görüşleri de önem arz etmektedir. Medyada dile getirilen görüşlerden bazıları bu çalışmada yer verilmiştir.



Eğitim-Bir-Sen sendikası 4+4+4 eğitim sisteminin amacına ulaşması için okulların ayrı olmasının kaçınılmaz olduğunu ifade etmektedir. Ayrıca, mevcut okul ve derslik sayısının yetersizliği ile ikili eğitim sisteminin getirdiği sorunların göz önüne alınarak yeni okul ve derslik yapımına ağırlık verilmesi gerektiğini söylemektedir. Sendika, seçmeli dersler ve alan öğretmenliğindeki ihtiyacın karşılanması için bütçe imkanlarının zorlanarak, 2013-2014 öğretim dönemi başlamadan önce 100 bin yeni öğretmen alınmasını önermektedir. Eğitim- Bir- sen uygulanan yeni sistemle ilgili bir araştırma yaptıklarını ve araştırma sonuçlarını kamuoyuna açıkladıklarını görmekteyiz. Yaptıkları açıklamada, "Araştırma kapsamında 7 bölgeden birer il (Adana, Ağrı, Denizli, Diyarbakır, Eskişehir, İstanbul, Trabzon) seçilmiş ve bu illerde farklı yapı (ikili, tekli, taşınalı, büyük veya küçük), kademe (ilkokul, ortaokul ve lise) ve türdeki (genel ortaokul, imam hatip ortaokulu, genel lise ve meslek lisesi) okullarda derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Çalışma, reformlardan doğrudan etkilenen birinci, beşinci ve dokuzuncu sınıf öğretmenleri ve ilgili okul yöneticileri ile derinlemesine görüşmeler yoluyla gerçekleştirilmiştir. Bu çerçevede 46 farklı özellikteki okulda 52 yönetici ve 104 öğretmen ile görüşülmüştür. Ayrıca altı ilde velilerle odak grup görüşmesi yapılmış ve bu görüşmelere toplam 53 veli katılmıştır. Yapılan derinlemesine görüşme bulguları, 4+4+4 eğitim sisteminin uygulamasına ilişkin oldukça kapsamlı veriler ortaya koymuştur.

Sendika, araştırma kapsamında öne çıkan bulguların altı temel başlık altında toplamıştır: Çalışma kapsamında görüşülen yönetici, öğretmen ve veliler ilköğretim okullarının ilk ve ortaokul olarak ayrışmasını, benzer yaş gruplarının aynı okula devam etmesini ve fiziki ortamı kullanmasını genel olarak olumlu karşılamışlardır. Ancak, uygulamada bir takım aksamaların yaşandığı ifade edilen araştırmada karşılaşılan problemler şu şekilde ifade edilmiştir:

1. Yasanın getirdiği en önemli düzenlemelerden biri, ilk ve ortaokulların ayrışması olmasına rağmen, çalışmanın uygulandığı tüm illerde ilk ve ortaokulların tamamen ayrıştırılmadığı görülmüştür. Bazı ilk ve ortaokul öğrencileri halen aynı bina ve mekanları kullanmaya devam etmektedir.
2. Okulların ayrışmasından sonra öğrencilerin farklı sosyo-ekonomik bölgedeki okullara gitmeleri, bazı yönetici, öğretmen ve veliler tarafından sorunlu görülmektedir.

3. Beşinci sınıfın ortaokula dahil edilmesi ile birlikte birçok okulda alan öğretmenleri sıkıntısının yaşanmasıdır.
4. Aynı binada ya da okul ortamında birden fazla okulun bulunmasının önemli bir sorun olduğu, birçok katılımcı tarafından ifade edilmiştir. Bazı yerlerde ilkokul, ortaokul ve imam hatip ortaokulu aynı binada ya da ortamda bulunmaktadır. Bu okulların amaçlarının, giriş çıkış saatlerinin ve haftalık ders saatlerinin farklı olması, düzen ve disiplini sağlamada sorunlara neden olmaktadır.
5. Yasalaşma sürecinde ve sonrasında ilkokulun beş yıldan dört yıla inmesi ile birlikte sınıf öğretmenlerinin norm fazlası duruma düşeceğinin sıklıkla ifade edilmektedir. Norm fazlalığı sorununu çözmek için okul yöneticilerinin, okulların tüm fiziki imkanlarını kullanarak yeni sınıflar açtığını araştırmada ifade edilmektedir.
6. Okula başlama yaşının erkene çekilmesi ve 66 ay olarak düzenlenmesinin genel olarak okul yöneticileri, öğretmenler ve veliler tarafından olumlu karşılanmamıştır: "Katılımcılar, ilk başlarda çocukların uyum konusunda birçok sorun yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Okulun açıldığı dönemde çocukların okula gelmek istemedikleri, sınıf ve okul kurallarını kavramakta zorlandıkları, oyun çağında oldukları, öz bakım ve tuvalet alışkanlıkları konusunda eksiklikleri olduğu belirtilmiştir.
7. Çalışmaya katılan öğretmen ve yöneticiler, 66 ay ve daha küçük çocukların oyun ve etkinlikler süresince diğer yaşça büyük öğrencilerle birlikte hareket ettiklerini ancak okuma yazma etkinliklerinde motivasyonlarının düşük olduğunu ifade etmiştir. Bu öğrencilerin büyük çocuklara göre daha fazla sıkıldıkları bilgisi aktarılmıştır. Bu yaş grubundakilerin daha fazla fiziksel eksiklik gösterdikleri, kalem tutmakta zorlandıkları, okul kültürüne ilişkin davranış ve bilince sahip olamadıkları, diğerlerine göre daha yavaş ilerledikleri ve geride kaldıkları ifade edilmiştir.
8. Araştırma, 4+4+4 eğitim sistemini olumlu bulup destek verenler de dahil olmak üzere katılımcıların çoğunun ders saatlerinin artırılmasını eleştirdiklerini ifade etmektedir, özellikle beşinci sınıf öğrencilerinin günde yedi veya sekiz saat ders almaya hazır olmadıklarını ve öğleden sonraki saatlerde çok sıkıldıklarını vurguladıklarını belirtilmektedir.

9. Çalışmaya katılan yönetici, öğretmen ve velilerin çoğunluğunun seçmeli ders uygulamasını olumlu karşıladığını araştırmada ifade edilmektedir, "Özellikle, Kur'an-ı Kerim ve Hz. Muhammed'in hayatı dersleri veliler tarafından olumlu karşılanmış ve bu dersler genellikle veliler tarafından seçilmiştir.
10. Genel liselerin Anadolu liselerine dönüştürülmesi ve Anadolu liselerine sınavla sınırlı sayıda öğrenci alınması nedeniyle, meslek liseleri oldukça olumsuz etkilenmiştir. Meslek liselerinin öğrenci sayısında çok ciddi artışların olduğu, sınıf mevcutlarının çok kalabalıklaştığı belirtilmiştir (Eğitim-Bir-Sen, 2013).

*12 yıllık (4+4+4) zorunlu eğitim sistemi hakkında uzman hekim görüşleri:*

Türk Tabipleri Birliği, Türkiye Çocuk ve Genç Psikiyatrisi Derneği ve Eğitim Sen, 4+4+4 eğitim sistemi ile ilgili görüşlerini bir basın açıklamasıyla kamuoyuna duyurmuşlardır. 12 yıllık zorunlu eğitim ile ilgili görüşleri: 1. Gelişim dönemi açısından henüz oyun çağıında bulunan 66 aylık çocuğun okul öncesi eğitim almadan ilkokul disiplinine girmesi, onun ruhsal, duygusal ve bilişsel gelişimini sekteye uğratarak yıllarca sürecek olan akademik hayatı açısından olumsuz sonuçlar doğuracaktır. 2. 5 yaş çocuğu (60-71 aylar arası) zihinsel, fiziksel, sosyal ve psikolojik olarak ilkokula henüz hazır değildir. Çocuğun okul eğitimine katılabilmesi için gerekli sosyal, duygusal, bilişsel, dil ve motor becerilerinin gelişimi 6 yaştan (72 ay) önce tamamlanmaz. Bu bilimsel ortalama dışında kalan çok az çocuk vardır. 3. Çocukların bu gelişimleri tamamlanmadan ilkokul 1. sınıfa başlamaları ruh sağlığını pek çok yönden olumsuz olarak etkileyecektir:

- Küçük yaşta okula başlayanlarda ayrılık kaygısı rahatsızlığı görülme riski, altı yaşında ilkokula başlayan çocuklara göre daha fazladır. Özellikle bu çocuklar okul öncesi eğitim almadılarsa risk daha da artmaktadır.

- Dürtü kontrolü 5 yaşındaki bir çocukta tam gelişmediğinden davranışlarının kontrolünü sağlamakta zorlanacak, sınıfta sırasında bekleyemeyecek ve ilkokulda uyması gereken kurallara uymakta güçlükler yaşayabilecektir.

- Beş yaşından önce el-göz koordinasyonunun, ince motor becerilerin, işlemsel düşüncenin tam gelişmemiş olması, soyut düşüncenin yetersizliği ve dikkati

sürdürmedeki güçlükler nedeniyle bu yaştaki çocuklar öğrenme becerilerinde zorlanacaklardır. Bu yaştaki çocukların okulda belli seviyede başarı elde etmekte zorlanmaları gelişimsel açıdan normal olmasına karşın okul programları kapsamında beklenen kazanımları karşılamamaları nedeniyle, başarısızlık olarak yorumlanacak ve gereksiz olarak ‘zeka geriliği’, ‘öğrenme güçlüğü’ veya ‘dikkat eksikliği’ olduğu gibi tanımlara maruz kalacaktır.

- Bu çocukların 6 yaş grubu (72-83 aylar) ile aynı sınıflarda eğitime alınacağı açıklanmıştır. Bu da ayrı bir sakınca getirmektedir. Bu demektir ki aynı sınıfta 60-83 aylar arasında, yani aralarında yaklaşık 2 yıl fark olabilen çocuklar olacaktır. Bu durumda gelişimsel özellikler açısından 72-83 aylık çocuklar doğal olarak 60-66 ay arasındakilere göre çok önde olacak, onlardan daha hızlı öğrenecek, beklenenleri daha kolay yerine getirecektir. 60-66 aydakiler de bu durumda zorunlu olarak sınıfın daha başarısız ve geriden gelen grubunu oluşturacaklardır, yani bu grup daha okula başlarken başarısızlık duygusuna mahkum edilecek ve bu duygu onlarla eğitim yaşamları boyunca gidecektir. Erken dönemde kazanılan başarısızlık duygusunun çocukların daha sonraları da kendilerine güven duymalarını engellediği bilimsel olarak gösterilmiştir. Erken dönemde başarısızlık duygusu edinen çocukların okuldan soğudukları ve okul yaşamını kısa sürede bıraktıkları yapılan araştırmaların çok net olarak ortaya koyduğu bir gerçektir. Dolayısıyla eğitime başlama yaşını aşağıya indirmenin önemli bir sonucu kendini başarısız görerek büyüyen ve dolayısıyla kendine güvensiz ve başarılı olabileceğine inancı kalmamış nesiller yetiştirmek olacaktır.

- Ayrıca 5 yaş uygulaması 1983-1985 yıllarında zaten ülkemizde denenmiş ve olumsuz sonuçlarından dolayı vazgeçilmiştir,

- Ülkemizde yapıldığı gibi okul öncesi eğitimi ilkokulun ilk yılına sıkıştırmak ve sınıf öğretmenlerini okul öncesi çağı çocuklarıyla eğitim yapmaya zorlamak gibi bir uygulama dünyada kabul görmemekte, gelişmiş ülkelerde yaygın ve ücretsiz okul öncesi eğitim ve kreş imkanları sağlanmaktadır. Eğitimin bu evreleri çocuğa temel oluşturduğundan vazgeçilmez önemdedir, geçiştirilemez.

- Okulların maddi koşulları, sıraları, tuvaletleri, tahtaları bu denli küçük çocuklar için hazır değildir. İlköğretim öğretmenleri 5 yaş çocuklarla çalışmaya ve aralarında 2

yaş fark olan iki farklı grubu aynı sınıf ortamı içinde eğitmeye hazır değildir. Bu sınıflar köy okullarındaki her yaştan 1-2 çocuğun bulunduğu sınıflarda çok daha farklı olacaktır ve öğretmenler için de buna uygun mesleki eğitim programı yapılması gerekir.

- Okul eğitimi aşamasında yaşanan zorluklar sonucunda zorunlu olarak mesleki eğitime yönelme ve daha erken yaşta çıraklıkla, işyerleriyle tanışmaları, ve özellikle kız çocukları için; daha erken bir yaşta açık lise uygulaması ile mekânsal olarak okuldan koparılmalıdır.

- Çocukların 72 aydan önce ilkokul 1. sınıfa başlamaları başta kaygı bozuklukları, okul başarısızlığı, kendine güvensiz olarak büyümeleri ve davranış sorunlarının gelişmesi açısından sakıncalıdır. Bu yaştaki çocukların okul öncesi eğitim almaları daha doğrudur.

- Saydığımız bilimsel gerekçeler ışığında ilkokula başlama yaşı 72 ay ve üstü olarak ivedilikle düzeltilmelidir (TTB, 2013).

## **2. 12. İlgili Araştırmalar**

Küleççi (2013), yaptığı çalışmada 4+4+4 eğitim sisteminin birleştirilmiş sınıflara olumlu olumsuz yansımalarını birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin görüşlerine göre değerlendirmektedir. Nitel bir araştırma olan çalışmada çalışma grubu 2012-2013 eğitim-öğretim yılında Kilis ve Gaziantep illerinde birleştirilmiş sınıflarda görev yapan 12 öğretmenden oluşmaktadır. Araştırmada amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Veriler yarı yapılandırılmış görüşme tekniğiyle toplanmıştır. Veriler yazıya dökülerek incelenmiştir. Bütün veriler üzerinden içerik analizi yapılmıştır. Bulgular sonucuna göre 4+4+4 zorunlu eğitim sisteminin birleştirilmiş sınıflarda öğrenci sayısının azalmasına bağlı olarak az da olsa olumlu katkısı olduğu ama çoğunlukla okul yaşının düşürülmesi, fiziki altyapının yetersiz olması, öğretmenlerin iş yükünü arttırdığı şeklinde olumsuz yönde etkilediği sonucuna varılmıştır.

Keklik, (2013), “Yeni Eğitim Sistemi (4+4+4) Değişikliği Kapsamında Türkçe Öğretmenliği Lisans Programının İncelenmesi Ve Öneriler” adlı çalışmasında

2012 yılında yapılan değişiklikle ikinci kademe olan ortaokul dört seneye çıkarıldığı beşinci sınıf Türkçe derslerine Türkçe öğretmeni girmeye başladığı; ancak lisans programında bir değişiklik yapılmadığını vurgulamaktadır. Ayrıca çalışmasında, mevcut lisans programına göre Türkçe öğretmeni yetiştirilmeye devam edildiği, eğitim sisteminde yapılan değişiklik, onu oluşturan parçaların tamamında yapılırsa verimli olacağını ifade etmektedir. Bu yüzden araştırmanın amacı, yeni eğitim sistemi (4+4+4) değişikliği kapsamında Türkçe öğretmenliği lisans programını incelemek ve bu doğrultuda önerilerde bulunmaktır. Araştırma betimleyici bir çalışma olup veriler doküman incelemesi yöntemiyle toplanmıştır. Araştırmada lisans programı, dil, edebiyat, dil bilimi, Türkçe eğitimi, meslek bilgisi ve genel kültür alanlarına göre analiz edilmiştir. Çalışmanın sonucunda lisans derslerinin alanları açısından yetersiz olduğu, bazı derslerin ise uygun olmadığı belirlenmiş ve buna bağlı olarak yeni dersler ve içerikler önerilmiştir. Araştırmacı öneriler kısmında Türkçe öğretmeni olacak kişilere verilmesi gereken bilgilerin daha çok uygulamaya dönük olması, lisans derslerinin içeriği ve kredisi Türkçe Eğitimi Bölümünün hedeflerine hizmet etmesi ilkesine göre yeniden gözden geçirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır.

## ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

### 3. YÖNTEM

#### 3.1. Araştırma Modeli

Araştırma 12 yıllık zorunlu eğitim sistemi hakkında öğretmen, yönetici ve veli görüşlerinin incelenmesine yönelik nitel bir çalışmadır. Çalışmada olgu bilim deseni kullanılmıştır. Farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanılması olgu bilim (fenomenoloji) deseni olarak adlandırılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 72). Olgu bilim araştırmalarında veri kaynakları araştırmanın odaklandığı olguyu dışa vurabilecek veya yansıtabilecek bireyler ya da gruplardır.

#### 3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın çalışma grubunu 42 sınıf öğretmeni, 20 branş öğretmeni, 14 okul yöneticisi, 17 veli toplam 93 katılımcı oluşturmaktadır. Araştırmada seçkisiz, orantısız eleman örneklem alma yöntemi kullanılmıştır. Katılımcıların farklı okullarda olmasına, devlet ve özel okullara, farklı yerleşim bölgelerinde olmasına (il merkezinin farklı bölgeleri) dikkat edilmiştir. Maksimum çeşitlilik örnekleme görelisi olarak küçük bir örneklem oluşturarak bu örnekleme çalışılan probleme taraf olabilecek bireylerin çeşitliliğini maksimum derecede yansıtmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 108). Bu amaçla çeşitlilik öğretmen, yönetici ve veli bağlamında ele alınmıştır. Araştırmanın çalışma grubu tablo 1’de verilmektedir.

### 3.2.1. Katılımcılar

**Tablo 5. Araştırmaya Katılanların Görevlerinin Frekans Dağılımı**

Katılımcılar	Cinsiyet	N	%
Yönetici	Bayan: 1	14	15
	Erkek: 13		
Sınıf öğretmeni	Bayan: 15	42	45
	Erkek: 27		
Branş Öğretmeni	Bayan: 8	20	22
	Erkek: 12		
Veli	Bayan: 15	17	18
	Erkek: 2		
Toplam		93	100

Araştırmaya katılanların %15si yönetici (n=14), %45'si sınıf öğretmeni (n=42), % 22'si branş öğretmeni (n=20) ve %18'i veli (n=17).

### 3. 3. Veri Toplama Aracı

Araştırmada veriler yapılandırılmış bir görüşme formu ile toplanmıştır. Görüşme formu hazırlanırken 5 'i sınıf öğretmeni ikisi yönetici ve 3 öğretim üyesi olmak üzere on kişi ile ön görüşmeler yapılmış ve konu ile ilgili alan yazın incelenmiştir. Elde edilen veriler ışığında görüşme formu hazırlanmış ve form eğitim programları ve öğretim alanından bir, eğitim yönetimi alanından da iki ve okul öncesi alanında bir olmak üzere toplam dört öğretim üyesine incelettirilerek, onların görüş ve önerileri doğrultusunda son haline getirilmiştir. Görüşme formu 2 açık uçlu sorudan oluşmaktadır. Katılımcılara görüşme formlarına önceden yazılmış iki açık uçlu soru sorulmuş ve bunlara cevap vermeleri istenmiştir.



### 3. 4. Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında elde edilen verilerin çözümlenmesinde içerik analizi türlerinden tümevarımcı analiz kullanılmıştır. Tümevarımcı analiz kodlama yoluyla verilerin altında yatan kavramları ve bu kavramlar arasındaki ilişkileri ortaya çıkarmak amacıyla yapılmaktadır (Miles ve Huberman, 1994; Yıldırım ve Şimsek 2005). Tümevarımcı analiz üç aşamada gerçekleştirilmiştir. Birinci aşamada açık uçlu sorulara verilen cevaplar temalara ayrılıp kodlanmıştır. İkinci aşamada araştırmacı ile nitel araştırma konusunda deneyimli bir öğretim üyesi ayrı ayrı yazılı verileri tekrar kodlanmıştır. Güvenirlik için her iki araştırmacı tarafından yapılan kodlamalar üzerinde Güvenirlik= Görüş Birliği/ Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı X 100 formülü uygulanmıştır (Miles ve Huberman, 1994). İki kodlayıcı arasında uyum yüzdesi % 82 olarak hesaplanmıştır. Uyum yüzdesinin % 70 veya daha üstü olması yeterli görüldüğünden veri analizi açısından güvenirlik sağlanmıştır. Araştırmacı ve uzman öğretim üyesi tarafından yapılan kodlamalarda uyum gösteren kodlar, temalara ulaşmada temele alınmış ve uyummayan kodlar analiz dışı bırakılmıştır. Araştırma verilerinin analizinde ve modelleştirilmesinde “QSR NVivo 7”den yararlanılmıştır.

### 3. 5. Geçerlik ve Güvenirlik

Nitel araştırmada “geçerlik” bilimsel bulguların doğruluğu, “güvenirlik” ise bilimsel bulguların tekrarlanabilirliği ile ilgilidir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Bu doğrultuda araştırmanın geçerliği ve güvenirliliği artırmak için bazı önlemler alınmıştır.

a) Araştırmanın iç geçerliğini (inandırıcılığını) artırmak için görüşme formu geliştirilirken ilgili alanyazın incelemesi sonucunda konu ile ilgili bir kavramsal bir çerçeve oluşturulmuştur. Katılımcılardan sorulara yazılı cevap vermeleri istenmiştir. Ayrıca yapılan içerik analizinde temalar, ilgili kavramları kapsayacak kadar geniş ve ilgisiz kavramları dışarıda bırakacak kadar dar kapsamda belirlenmeye çalışılmıştır. Bu temalar ve temaları oluşturan alt temaların kendi aralarındaki ilişkisi ile her bir temanın diğerleriyle ilişkisi kontrol edilerek bütünlük sağlanmıştır. Diğer taraftan

katılımcılardan görüş almak için Gaziantep İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün izniyle yapılması ve görüşme öncesi katılımcılara nezaket ziyareti yapılarak burada ön görüşmelerin yapılması karşılıklı güvenin sağlanmasında önemli bir etken olmuştur. Ayrıca araştırma kapsamına sınıf öğretmenleri, branş öğretmenleri, yöneticiler (okul müdürü, müdür yardımcısı) ve velilerle görüşme yapılmasına karar verilerek, katılımcıların görüşlerini herhangi bir endişe veya korkuya kapılmadan samimiyetle ifade etmeleri sağlanmaya çalışılmıştır. Böylece görüşme sürecinde toplanan verilerin gerçek durumu yansıtması sağlanmıştır.

b) Araştırmanın dış geçerliğini (aktarılabiliğini) artırmak için araştırma süreci ve bu süreçte yapılanlar ayrıntılı bir şekilde açıklanmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda, araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama aracı, veri toplama süreci, verilerin çözümlenmesi ve yorumlanması ayrıntılı bir biçimde tanımlanmıştır.

c) Araştırmanın iç güvenilirliğini (tutarlığını) artırmak için bulguların tamamı yorum yapılmadan doğrudan verilmiştir. Ayrıca görüşmede elde edilen veriler üzerinde araştırmacı ve nitel araştırma konusunda deneyimli bir öğretim üyesi ayrı kodlamalar yapmış ve kodlamalar karşılaştırılarak tutarlık oranı hesaplanmıştır.

d) Araştırmanın dış güvenilirliğini (teyit edilebilirliğini) artırmak için araştırmacı, süreçte yapılanları ayrıntılı bir biçimde tanımlamıştır. Ayrıca elde edilen ham veriler ve kodlamalar araştırmacı tarafından saklanmaktadır ve araştırmacıların incelemesine açıktır. Talep edilmesi durumunda bunlar araştırmacı tarafından talep eden kişilere gönderilecektir.

## DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

### 4. BULGULAR ve YORUM

Araştırmaya toplam 93 katılımcı katılmıştır. Araştırmaya katılan 14 okul yöneticisi , 42 sınıf öğretmeni, 20 branş öğretmeni ve 17 velinin doldurduğu görüşme formları çözümlenmiştir. Katılımcıların kendilerine yöneltilen sorulara verdiği yanıtlardan elde edilen bulgular, temalar ve alt temalar adı altında çözümlenmiştir. Çözümlemede katılımcıların verdikleri yanıtlardan doğrudan alıntılar yapılarak ve görüşleri görüşme formu numaraları ile birlikte verilmiştir. Doğrudan alıntılarda frekansı yüksek olan görüşlere yer verilmiştir.

#### 4. 1. Araştırmanın Ana Problemine İlişkin Bulgular

Araştırma bulgularından elde edilen temalar ve alt temalar şunlardır:

1. Sınıf Öğretmenlerin 12 yıllık zorunlu eğitim hakkında olumlu ve olumsuz görüşleri nelerdir?
  - a) Öğrenci durumu açısından
  - b) Öğretmen durumu açısından
  - c) Yönetim açısından
  - d) Eğitim programı açısından
  - e) Derslerin işleyişi açısından
  - f) Okulun fiziki yapısı
  - g) Genel eğitim açısından
2. Branş öğretmenlerin 12 yıllık zorunlu eğitim hakkında olumlu ve olumsuz görüşleri nelerdir?
  - a) Öğrenci durumu açısından
  - b) Öğretmen durumu açısından
  - c) Yönetim açısından
  - d) Eğitim programı açısından
  - e) Derslerin işleyişi açısından
  - f) Okulun fiziki yapısı
  - g) Genel eğitim açısından
3. Okul yöneticilerin 12 yıllık zorunlu eğitim hakkında olumlu ve olumsuz görüşleri nelerdir?

- a) Öğrenci durumu açısından
- b) Öğretmen durumu açısından
- c) Yönetim açısından
- d) Eğitim programı açısından
- e) Derslerin işleyişi açısından
- f) Okulun fiziki yapısı
- g) Genel eğitim açısından

4. Velilerin 12 yıllık zorunlu eğitim hakkında olumlu ve olumsuz görüşleri nelerdir?

- a) Öğrenci durumu açısından

#### 4. 2. Sınıf öğretmenlerin 12 yıllık zorunlu eğitim hakkındaki görüşleri

**Çizelge 1. Araştırmaya katılan Sınıf öğretmenlerin, “ 12 yıllık zorunlu eğitim hakkındaki görüşleri nelerdir? Sorusuna verdikleri cevaplar olumlu ve olumsuz şeklinde iki boyutta analiz edilmiştir.**

#### **Sınıf öğretmenlerin 12 yıllık zorunlu eğitim hakkındaki olumsuz düşüncelerinin analizi**

<b>Durum</b>	<b>n</b>
a) Öğrenci durumu açısından	10
b) Öğretmen durumu açısından	5
c) Yönetim açısından	5
d) Eğitim programı açısından	4
e) Derslerin işleyişi açısından	4
f) Okulun fiziki yapısı	5
g) Genel eğitim açısından	4
<b>Toplam</b>	<b>37</b>

Çizelge 1’de görüldüğü gibi, sınıf öğretmenleri 12 yıllık zorunlu eğitim hakkında öğrenci durumu açısından, 10, öğretmen durumu açısından 5, yönetim açısından 5, eğitim programı açısından 4, derslerin işleyişi açısından 4, okulun fiziki yapısı hakkında 5, genel eğitim açısından 4 olmak üzere toplam 37 olumsuz görüş ifade etmişlerdir. Sınıf öğretmenlerin bazı düşünceleri aşağıda verilmiştir: **SÖ1**, “*Alt yapısı*

hazırlanmadan yapılan bir uygulama olduğu için bir çok problemleri var. Tekli öğretime geçmeyen okullarda giriş çıkış saatleri problemlidir. İlk ve orta okulların çoğu ayrılmadı”. “Küçük yaştaki öğrencilerle (60 ay) kendilerinden 1 yaş büyük öğrencilerle aynı ortamda aynı dersleri almak zorunda. Biri kalem tutmakta zorlanırken, diğeri sıkılıyor”.

**SÖ2**, “Öğretmenler 5. Sınıfın konularında zorluk çektiklerini gözlemliyorum. Seviyeye inme ve konuları yetiştirme açısından”.

**SÖ3**, “Öğrenciler açısından sistem oturana kadar bir kafa karışıklığı söz konusu. Yok sabahçı yok öğlenci sınıflar berbat. Sınıf duvarlarına bir materyal asıyorsun, bakıyorsun ertesi gün yok. Tam gün eğitim olduğu güne kadar sorun bitmez”. “İlk ve ortaokul ‘un birlikte olması, aynı tuvaleti 1.sınıf ve 8.sınıfın öğrencilerinin kullanması çok büyük sorun bence.”

**SÖ7**, “okulların fiziki ve alt yapısı müsait olmadığından dolayı 5+3 ten hiç bir farkı yok. ilkokul ve ortaokul kısımlarının farklı binalarda yapılması uygun olacaktır.”

“5.sınıf seviyesi ve de hiçbir öğrenci gurubu günlük 7-8saat dersi kaldıramamaktadır. ilkokul birinci sınıf öğrencileri sanki anasınıfı müfredatı uygulanyormuş gibi ders yapıyorlar”, “5.sınıf yaş gurubu branşlaşmaya uygun olmadığından branş ders öğretmenleri ile sadece tiyatro yapıyorlar. ilkokul 1.sınıfları okul öncesi öğretmenleri daha iyi okuturlar”. **SÖ8**, “Avantaj değil dezavantaj olarak görüyorum sabahçı öğrencilerin daha erken saatte okula gelmeleri okuldan nefret etmelerini sağlamakla birlikte çocukların mecburi verilen bir eğitim öğretimi ortaya çıkmıştır “. **SÖ10**, “birinci sınıf öğretmeni olarak sınıfta oluşan yaş grupları arasındaki farklılık ders işleyişinden zorluk yaşıyor” **SÖ13**, “5.sınıfta olanlar hem ders sayısı arttığı için hem de sabah okula çok erken gittikleri için sorun ve bıkkınlık yaşıyoruz 1.sınıflarda da 6 saat çok fazla öğrenciler çok bıktıyorlar son saat zaten hiçbir şey yapamıyoruz”. **SÖ14**, “fiziki şartların yetersiz olması uygulanabilirliğini kısıtlamaktadır”. **SÖ15**, “Sınıftaki en büyük problem yaşıt olmayan çocuklara gelişimi farklı giden çocuklara aynı şeyi kavratmak oldukça güç”

**SÖ 16**, “Öğrenciler açısından: sınıf öğretmenliğinden branşa geçen öğretmenlerin derslerde yetersizliği öğrencilere yansıtacak” , “Öğretmen açısından: norm fazlası öğretmenler tayin istemeye zorlandı 1.sınıfların yaşları düşürülünce eğitim programı da değişti. Buna vakıf olamayan öğretmen bu sene 1.sınıflarda zorluk yaşayacak. sınıf öğretmeni norm fazlası oluştu, bu fazlalığı eritebilmek için yan alan alan

*öğretmenler branş öğretmenliğine geçirildi öğretmenler yeterli bilgi beceriye sahip olmadan öğrencilere ne kadar faydalı olabilir o da bir muamma.. ”*

**Çizelge 2. Sınıf öğretmenlerin 12 yıllık zorunlu eğitim hakkındaki olumlu düşüncelerinin analizi**

Durum	n
a) Öğrenci durumu açısından	7
b) Öğretmen durumu açısından	4
c) Yönetim açısından	0
d) Eğitim programı açısından	1
e) Derslerin işleyişi açısından	2
f) Okulun fiziki yapısı	1
g) Genel eğitim açısından	5
Toplam	20

Çizelge 2’de görüldüğü gibi, sınıf öğretmenleri 12 yıllık zorunlu eğitim hakkında öğrenci durumu açısında, 7, öğretmen durumu açısından 4, eğitim programı açısından 1, derslerin işleyişi açısında 2, okulun fiziki yapısı hakkında 1, genel eğitim açısından 5 olmak üzere toplam 20 olumlu görüş ifade etmişlerdir. Sınıf öğretmenlerin bazı görüşleri aşağıda verilmiştir: **SÖ1**, “Büyük ve küçük yaştaki öğrenciler ayrılmış oldu. Bundan kaynaklı problemler ortadan kalktı. İlkokuldan sonra öğrenciler kabiliyetlerine göre okuyabilecekleri okullara yönlendirilirse çok daha verimli olacak” . “12 yıllık zorunlu eğitim sayesinde okuyan kesim okullarda , okumayan kesim sokaklarda olacak. Eğer iş de kendilerine bulamazlarsa farklı yollara başvurmak zorunda kalacaklar. (hırsızlık, intihar, depresyon vs.) Dolayısıyla 12 yıllık eğitim nesli en azından 18 yaşına kadar eğitim ve öğretim kademesinde yetiştirdiği için bir bakıma öğrenci en bunalımlı geçireceği dönemi okulda geçirmiş olacak . Bir bakıma öğrenci öz güvenin oluşmasına değin okul bireye yardımcı olacaktır. Meslek liselerini önünün açılmasıdır. Bir çok Avrupa ülkesinde meslek liseleri çok önemli bir yerde ve yetiştirdiği kalifiye elemanda azımsanmayacak rakamlardadır. Böylelikle meslek liselerinde yetiştirilen öğrenci sayısının artırılması düşünülmektedir.” **SÖ2**, “Fakat eskiye göre 5. Sınıf düzeyindeki bir çocuğun branşlaşmaya bakış açısı bakımından çok da faydalı olmayacağına inanıyorum.”.

“İlkokul ve ortaokul öğrencilerinin farklı binalarda olması çocukların eğitim açısından faydalı”. **SÖ3**, “Ahlaki yozlaşma yaşadığımız bu günlerde okullara seçmeli Kuran ve siyer derslerinin gelmesi öğrenci, öğretmen, yönetim açısından çok iyi olacağı kanısındayım”. **SÖ3**, “şu anda sistem oturmadığı için avantajlı durumlardan bahsetmek zor bir iş. Fakat bu sistem oturunca, ilkokul ve ortaokul birbirinden ayrılınca öğrenci ve öğretmen açısından çok faydalı olacağına inanıyorum”. **SÖ4**, “Derslerin işleyişi açısından branş öğretmenlerinin derslere girmesi (5.sınıf için) avantaj”. **SÖ5**, “Öğrenci açısından 6-10 yaş grubunun (11-14) yaş grubundan ayrılması, sosyal etkinlik dersinin sınıf bazında işlenmesi bence bir avantaj olacak algına bilir.” **SÖ6**, “12 yıllık zorunlu eğitimin getirdiği avantajlardan biri eğitim- öğretim durumunun zorunlu olsa da 12 yıl olmasıdır. Böylelikle eğitimsizlik durumunu ortadan kaldırmaktadır”. **SÖ14**, “1.kademe ile ikinci kademenin ayrılması olumlu bir durumdur birinci kademe öğrencilerin okuma yazma sürelerinin 2 yıla çıkarılması öğrenci açısından avantajdır”. **SÖ16**, “öğrenciler ilgi istidat ve kabiliyetler yönünden gelecek kaygısı gütmeyen istediği bölümlere yönelebiliyorlar. Öğrenciler seçmeli dersler (kuran i kerim siyer) ile manevi yönden doyuma ulaşıyorlar adabı muaşeretini çevreden evden alamayanlar derslerde bahçeyi kapatıp daha dürüst duyarlı saygılı nesiller yetişmiş oluyor”.

#### **4. 3. Branş öğretmenlerin 12 yıllık zorunlu eğitim hakkındaki görüşleri**

#### **Çizelge 3. Araştırmaya katılan branş öğretmenlerin, “ 12 yıllık zorunlu eğitim**

**hakkındaki görüşleri nelerdir? Sorusuna verdikleri cevaplar olumlu ve olumsuz şeklinde iki boyutta analiz edilmiştir**

**Branş öğretmenlerin 12 yıllık zorunlu eğitim hakkındaki olumsuz düşüncelerinin analizi**

Durum	n
a) Öğrenci durumu açısından	1
b) Öğretmen durumu açısından	5
c) Yönetim açısından	5
d) Eğitim programı açısından	4
e) Derslerin işleyişi açısından	4
f) Okulun fiziki yapısı	5
g) Genel eğitim açısından	4
Toplam	28

Çizelge 3’te görüldüğü gibi, Branş öğretmenleri 12 yıllık zorunlu eğitim hakkında öğrenci durumu açısından, 1, öğretmen durumu açısından 5, yönetim açısından 5, eğitim programı açısından 4, derslerin işleyişi açısından 4, okulun fiziki yapısı hakkında 5, genel eğitim açısından 4 olmak üzere toplam 28 olumsuz görüş ifade etmişlerdir. Branş öğretmenlerin bazı düşünceleri aşağıda verilmiştir:

**BÖ1**, “1.sınıflarda 60- 72 aylık öğrencilerin aynı sınıfta olması bana göre sorun teşkil etmektedir. Sınıflarda serbest etkinlik adı altında 4 saatlik bir zaman belirlenmiş . Ders almayan öğrencilerin o saatlerde kontrolsüz kalmaları bana göre risk teşkil etmekte . Yaş uyumunu yakalayamayan bir sınıfta öğrenci; küçük yaşta psikolojik bulanımlar veya travmalar yaşayabilir. Bu da uygulamada bana göre en eksik kalır yan olmuştur.”, “Erken yaşlarda okullarda başlayan çocuklara uygun tuvalet , lavabo ve musluklar yetersiz kaldığı kanaatindeyim”. **BÖ2**, “Okumak istemeyen öğrencilerimizin okula gelmesi zorunlu tutulduğunda, okuldaki düzeni, disiplini bozabilir”. “Bunun yanında erkek çocukların 12 yılın sonunda okuldan mezun olduklarında hiç bir işi gücü olmayabilir. O yaştan sonra meslek edinmesi daha da zorlaşır. Bence okumak isteyen okusun, istemeyen 8 yılın sonunda okulu bırakır diye düşünüyorum”. **BÖ3**, “İlköğretim ve ortaöğretimdeki okullar aynı bina içerisinde olduğundan ilk ve orta öğretim öğrencileri arasında sorunlar yaşanıyor”. **BÖ5**, “5.sınıf öğrencileri gelişim açısından ortaokul öğrencisi olacak seviyede değildir. 5.sınıf öğrencilerinin birçok öğretmenle muhatap olması olumsuz etkilemektedir”.



“Bazı okullarda ,öğretmen ve derslik sıkıntısından dolayı öğrenciler seçmeli derslerinden istediğini seçememektedir, okul idaresinin belirlediği seçmeli dersleri almak zorunda kalmaktadır”. “Artan ders saati sayısı 5.sınıfları yormaktadır. Günde 7-8 saat ders çocuklara ağır gelmektedir.” “2. 4 yılda öğrencilerin sadece İ-H-L orta okullarına gidebilmeleri adil değildir. Öğrenciler diğer meslek liseleri ile alakalı ortaokullara gidebilmelidir.” **BÖ6**, “4 artı dört artı 4 uygulamasının da karşılaşılan sorunlar bence şunlar; bir ilkokul ve ortaokul kısımlar hala aynı binada yer alıyor binaların ayrı ayrı olması gerekir”. “ders sayısının artmasından dolayı sabah çok erken saatte uyanmak hem öğrenciler hem öğretmen hem de idareciler açısından kötü sonuçlar doğuruyor ” **BÖ7**, “genel olarak ilk derslerimiz boş geçmektedir çünkü öğrenciler sabah 6: 30 saatinde derse gelememektedirler, Ayrıca öğrencilerde haftalık ders yükünün artması öğrencileri olumsuz etkilemektedir ders saatlerinin belli bir süre uzatılmasından dolayı tenefüsler çok kısa olmakta ve öğrenciler dinlememekte ve yeni derse motive olamamaktadır.” **BÖ8**, “Konularda çok fazla ayrıntıya girilmiş konular yetiştirilemiyor ileriye yönelik derse ilgisi olmayan öğrenciler küçük yaşta mesleğe yönlendirilmesi gerekiyordu.4 artı dört artı 4 ile 12 yıl zorunlu eğitim olmasından dolayı yeni sıkıntılar ortaya çıkacaktır”. **BÖ9**, “Yeni eğitim sisteminin bazı kesimleri mağdur ettiği ortadadır alt yapısı dikkate alınmadan yapılan 12 yıllık kesintisiz zorunlu eğitimin bu aşamada faydasından çok zararlı olduğu kanısındayım”. “4 artı dört artı 4 eğitim sistemi ile beşinci sınıftan başlamak üzere öğrenci üzerine ağır bir ders yükünün getirildiği ve öğrencinin gününün uzun bir süresini okulda geçirdiğini söyleyebilirim.” **BÖ11**, “Her sınıfta boş boş gelip geçse de okulun yapabileceği bir yaptırım olmadığı için çocuk bunun farkında oluyor, gereken özeni göstermiyor”. **BÖ12**, “4 artı dört artı 4 eğitim sisteminin öğrenciler açısından çok faydalı olduğunu düşünmüyorum özellikle ders saatlerinin artması öğrencileri daha beşinci sınıftan dersten soğumalarına neden oluyor”. “İngilizce ve din kültürü dersleri 4.sınıflar da branş öğretmenleri girmek zorunda olduğundan dolayı 6: 30 dan öğleden sonraya kadar okulda bulunmak bizim performansımızı önemli ölçüde etkiliyor”. **BÖ13**, “öğrenci okula zorla geldiğini belirtmekte isteksiz okula gelmektedir bu da öğretmen açısından sorun oluşturmaktadır”. **BÖ14**, “İlimizde ilkokul ortaokul ayrı ayrı binalarda olmadığı için sorunlar devam ediyor sadece tabela değişikliğiyle yetinmemeli uygulanabilir kısımlar derhal tatbik edilmelidir”. **BÖ18**, “Ders saatleri artması öğrencinin derslerden soğumasına neden olmaktadır yine aynı sebep yüzünden öğrenciler çok erken derse başlamakta

*kahvaltı uyku gibi fiziksel gereksinimler karşılayamamaktadır okullarda zaten ders sıkıntısı yaşanırken 4 artı 4 artı 4 sistemi ile bu sıkıntı daha da arttı”. “İlkokul ortaokul öğrencilerinin ayrı binalarda olması öğretmen ve öğrenci için sıkıntı oluşturmuştur ”.*

**Çizelge 4 Branş öğretmenlerin 12 yıllık zorunlu eğitim hakkındaki olumlu düşüncelerinin analizi**

Durum	n
a) Öğrenci durumu açısından	8
b) Öğretmen durumu açısından	1
c) Yönetim açısından	2
d) Eğitim programı açısından	0
e) Derslerin işleyişi açısından	1
f) Okulun fiziki yapısı	0
g) Genel eğitim açısından	3
Toplam	15

Çizelge 4’de görüldüğü gibi, branş öğretmenleri 12 yıllık zorunlu eğitim hakkında öğrenci durumu açısından 8, öğretmen durumu açısından 1, yönetim açısından 2, derslerin işleyişi açısından 1, genel eğitim açısından 3 olmak üzere toplam 15 olumlu görüş ifade etmişlerdir. Branş öğretmenlerin bazı görüşleri aşağıda verilmiştir. **BÖ2**, “Kırsal kesimde okumak isteyen özellikle kız öğrencilerin okula gitmesi kolaylaşır”. “Eğitim seviyesi yükselir. **BÖ3**, “Öğrenciler 2. Artı 4’te branş öğretmenlerinden aldığı derslerden dolayı daha başarılı olacağını inanıyorum. İkinci artı 4’te öğrencilerin meslek okullarına giderek başarısız olan öğrencilerinde kendi başarılı olduğu alanda öğrenim görmesi sağlanmıştır”. **BÖ4**, “Öğrencilerin daha ortaokulda yetenekleri doğrultusunda yönlendirmelerde bulunarak daha iyi bir eğitim almasını sağlar. Ortaöğretim kısmını açık öğretim yolu ile tamamlamalarını sağlamaktadır”. **BÖ5**, “4’er yıllık aralarda okul değişikliği yapılabilmesi avantajdır”. **BÖ6**, “Ben ilköğretim matematik öğretmeni olarak görev yapmaktayım 4+4+4 eğitim sistemini avantajlı buluyorum çünkü 5.sınıf öğrencilerin branş derslerine branş öğretmenlerinden almaları onlar için daha faydalı olacağını düşünüyordum sınıf öğretmenleri zaman içinde bazı bilgileri unutabiliyorlar”. “matematik derslerinin 1 saat artması da faydalı böylece anlaşılmayan konular daha

*etkili bir süreçte işlenebiliyor ”. BÖ8, “Küçük öğrenciler ile büyük öğrencilerin birbirinden ayrılması küçük öğrencilerin psikolojisini olumlu yönde etkileyecektir çünkü büyükler küçük öğrencileri baskı altına alabiliyorlardı”. “yönetim konusunda ilk ve orta okulların birbirinden ayrılması okulların daha iyi yönetmesini sağlayacaktır”. “4 artı dört artı 4 ile toplumun bilinç düzeyi daha da artacaktır”. BÖ10, 12 yıllık zorunlu eğitimin eğitim uygulamasının daha çok öğrencilere avantaj getirdiğini düşünüyorum öğrencilerin ilkokuldan sonra farklı okul tiplerine gidebilme seçeneklerinin fazla olması öğrencilerin yetenekler bilgileri doğrultusunda kendilerinin geliştirebilecek fırsatlar vermektedir. Aynı yaş gruplarının aynı ortam içerisinde bulunması öğrenci kaynaklı problemlerin daha da az olacağını düşünüyorum. “özellikle 5.sınıflara da branş öğretmenlerinin girmesi dersten verilmek istenenin amacına daha kolay ulaşmasını sağladığı kanaatindeyim”. “Bir okulun aynı eğitim kademesindeki öğrencilerden oluşması yönetimin problemleri çözmesine daha çok katkı sağlayacağını düşünüyorum”. BÖ11, “ilkokul ve ortaokulların ayrı yerlerde eğitim öğretim almaları onların kendi akran grupları içerisinde yetişmelerini ve böylece kendilerinden büyük yaş gruplarının olumsuz örnek oluşturacak davranışlarından etkilenmelerinin önüne geçmiştir. Beşinci sınıflara branş öğretmenlerinin girmesi onların daha erken yaşta farklı öğretmenlerle tanışarak ileriki dönemlerde ki alan meslek seçimlerinde erken karar vermelerini sağlamaya yarayacaktır” .*

#### 4. 4. Okul yöneticilerinin 12 yıllık zorunlu eğitim hakkındaki görüşleri

**Çizelge 5. Araştırmaya katılan okul yöneticilerinin, “ 12 yıllık zorunlu eğitim hakkındaki görüşleri nelerdir? Sorusuna verdikleri cevaplar olumlu ve olumsuz şeklinde iki boyutta analiz edilmiştir**

#### **Okul yöneticilerinin 12 yıllık zorunlu eğitim hakkındaki olumsuz düşüncelerinin analizi**

<b>Durum</b>	<b>n</b>
a) Öğrenci durumu açısından	11
b) Öğretmen durumu açısından	6
c) Yönetim açısından	9
d) Eğitim programı açısından	8
e) Derslerin işleyişi açısından	4
f) Okulun fiziki yapısı	6
g) Genel eğitim açısından	6
<b>Toplam</b>	<b>50</b>

Çizelge 5’te görüldüğü gibi, okul yöneticileri 12 yıllık zorunlu eğitim hakkında öğrenci durumu açısından, 11, öğretmen durumu açısından 6, yönetim açısından 9, eğitim programı açısından 8, derslerin işleyişi açısından 4, okulun fiziki yapısı hakkında 6, genel eğitim açısından 6 olmak üzere toplam 50 olumsuz görüş ifade etmişlerdir. Yöneticilerin bazı düşünceleri aşağıda verilmiştir: **Ynt 1**, “Norm fazlası öğretmenler sorunu”, “Öğrencilerin akşam derste çıkmasından dolayı güvenlik tehlikesi var” . “Öğretmenlerin katkısını almamasından dolayı benimsenmeme. “Uygulayıcıların işin içine katılmaması. ilkokul-ortaokul ve imam hatip okulları belirlenerek düzgün bir planlamanın yapılmaması sonucunda karmaşanın yaşanması”. “Fiziksel altyapı eksikleri, bölgeler arası farklılıkları dikkate almaması. Özellikle taşınmalı eğitimdeki plansızlık ve yetersiz hazırlıklar”. “Sadece kağıt üzerinde okumuş nüfusu artırması çabası olarak görülmektedir. **Ynt2**, “Öğrenci: Okumak istemeyen öğrenciyi zorla okul ortamında tutuyoruz. Okumak istemediğinden kendini yaramazlığa vuracaktır. Mesleğe atılmak isteyenler için engel teşkil ediyor. Açık öğretime ortaokulda başlanmalıdır. Devamsızlık oranı artacaktır”. “Öğretmen yer değişikliğinde ,hareketlilik sağlamıştır. Daha sık birinci sınıf okutacak dört beş

okuturken bir nebze rahatlamış olacaktır. Öğrenciler 4-5.daha iyi şekilleniyordu bu azaltmış oldu". "Normlara göre dağıtım yapıldığında yönetim açısından iyi olsa da, uygulaması nedeniyle hiçbir değişiklik olmamıştır. Seçmeli derslerle iş yükü çok fazla artmıştır. E-okul işlemleri 1 şifre ile yapılırken, 2 okulu yönetme haline gelmiştir. Resmi prosedürler iki katına çıkmıştır". "Ülkenin her tarafında eşit personel olmadığından fırsat eşitliğini engellemiştir". "Materyal olmadığından işleyişte ilgili birçok eksiklik vardır". **Ynt3**, "Okula başlama yaşındaki 60-66 aylık durumu bazı aileleri % 2- 5 arası zorda bırakmıştır. Seçmeli derslerin seçimi bazı öğrencileri kapsam dışı bırakmıştır". "Okulların ayrılması branş fazlalığı oluşturmuş mağduriyet yaşanmıştır". "2 'li eğitim yapan okulların idaresi tüm gün 12 saate çıkmıştır. İş yükü artmıştır. İdareciler hazırlıksız yakalandılar. Bu geçiş hızlı bir geçişle yapılmış maalesef gereken tedbirler tamamen idarecilere bırakılmış her okulun imkanı doğrultusunda süreç orantısız işlemiştir. Veliler, idareyi, yönetmi sıkıştırarak değişimin sorunlarını okul yönetimden sorgulamıştır". "Seçmeli dersler için kılavuz kitaplar, kaynaklar önceden hazırlanmalı öğretmenler hizmet içi eğitime alınmalıydı". "Bazı öğretmenlerce seçmeli derslerle 7. Ve 8. Derslerin 6. Saatten sonra işlenişi bazı öğretmenleri zora sokmaktadır". "Derslik ve zaman sıkıntısı olmuştur. Bina ve sınıf ihtiyacı artmıştır". **Ynt4**, "1. Sınıfa beden, zihin bakımından yeterince gelişmemiş öğrenciler gelmeye başladı". "Alt yapının hazır olmayışı 3 yıl süre içinde kargaşaya neden olmakta". "Bu eğitim sisteminde bir eğitimin 4 yıl olarak düşünülmesi zaman israfı olmakta". **Ynt5**, "Bir çok okul ikili öğretime geçmiştir". "ikili öğretim yapan okullarda 5. Sınıfların 36 saat ders yapmaları, boş dersliklerin bulunmaması bunun sonucunda derslerin sabah 06:30'da başlaması, akşam ise 18:00 e kadar ders yapılması". "Zorla eğitimin verimsiz olması isteksiz ve yetersiz öğrencilerin eğitim kalitesini düşürmesi". **Ynt6**, Yaş problemleri oluşuyor öğrenciler açısından, öğretmenler daha yaşına gelmemiş öğrencilerin problemleri ile uğraşıyorlar". "Program hazır değil". "Mekan sıkıntısı yaşanmaktadır". **Ynt7**, "özellikle 1. Sınıfta yaşın 5.5 yaşına düşürülmesi öğrencilerin okuma- yazma eylemine hazır olmadıkları kas gelişimleri zihinsel gelişimleri bu olumsuz etkilemektedir. 5.5 yaş ve 7 yaş grupların aynı sınıfta ders görmeleri 5.5. yaşındaki öğrencilerin okulda korkma, kendine güvensizlik, sınıfta kendini yalnız hissetmesi vb. Olumsuzluklara yol açmaktadır. Yaşın 5.5 yaşına düşürülmesi özellikle doğu ve güneydoğu illerindeki çocukları çok etkilemektedir. Şöyle ki bu bölgelerde ortalama çocuk sayısı 5 ile 12 arasında değişmektedir. Bunu 10 yıldır doğu ve güneydoğu

illerinde çalışmamdan biliyorum. Ailelerin de okumamış ve bilinçsiz olması çocukları ilgilenmelerini çok zorlaştırıyor veya hiç ilgilenmiyorlar”. “Yine 1. Sınıfa başlayan 5.5 yaşındaki çocuklara yönelik yaptıkları çalışmalarda 5.5 yaş grubu öğrencilerin hazır olmadıkları dersleri işlerken anlamadıkları ve bunların öğrencileri açısından bahsedilen sorunları beraberinde getirdikleri saptanmıştır. Diğer önemli bir konuda ilkokulun 4 yıl olması ile yaklaşık 35.000 ile 40. 000 arasında öğretmenin norm fazlası duruma düşmeleri öğretmenlerin il içi iller arası hatta özür gurubu tayinlerini çok zor duruma düşürmüştür”. “Şuan çalıştığım okul ilkokul- ortaokul olarak faaliyet göstermektedir. Yönetim sosyal, kültürel işleri hem ilkokulda hem de orta okulda yapmakta. Yani idarecilerimizin iş yükleri 2 katına çıkmıştır. Bu idarecilerimizin durumlarını olumsuz etkilemektedir”. “bu sistemde sınıfların çok kalabalık olması eğitim programlardaki eğitim kazanımlarının kazandırılmasında çok büyük problemler oluşturmaktadır. Şöyle ki bir öğretmen bir etkinlik için en az 50 fotokopi çekmek zorunda kalıyor. Güneydoğu illerin de çalıştığımdan dolayı öğretmen bir günde belki de 1000 tane fotokopi çektiğı de oluyor. Ama bunların parasını cebinden ödüyor. Bir öğretmen bu bölgelerde bir yazılı yaptığı zaman en az 50 ile 80 arasında yazılı okumakta buda iş yükünü artırmaktadır. Sınıfların kalabalık olması sınıflardaki disiplini de çok etkiliyor. Bu sistemde en az en çok 24- 30 arasında olması gerekiyor”. **Ynt8**, “Geçişler öğrenciler, öğretmenler, yönetim, program ve derslerin işlenişi açısından sancılı olmuştur. Sistemi tam olarak daha kimse algılayamıyor”. **Ynt9**, “Sistemin uygulanabilirlik altyapısı hazırlanmadan acele edildi. Kaldı ki önceki 6 saat bile sınıflarda yorgunluktan dinlenme olarak geçiyordu gerek öğretmen verimliliğı ve gerekse öğrenci kalitesini arttırmak düşünülüyorsa ders saatleri beş derse çekilmeli öğrenci sayıları sınıflarda en azından 30 a düşürülmeli çocukların oyun ve teneffüs saatlerinde gerekli zaman ve uygulama verilmelidir”. “Ders saatinin 5.sınıflar da 7 ve 8 saat olması ve teneffüslerin 5 dakikaya düşmesinde hiç mi bir eğitim uzmana danışılmadı merak ediyorum. Yeni gelişen teknolojik cazibe okullarımızda acilen yaygınlaştırılmalı ve eğlenceli uygulamalarla okullarda eğitim cazibesi oluşturulmalıdır”. “Hedefte olan farklı yaş grupları ,dolayısıyla hala beraber aynı sıraları ve okul bahçesini kullanmaya devam ediyor”. **Ynt12**, “isteksiz öğrenciler zorla eğitim alıyor. Eğitim programları yeterli düzeyde değildir”. “Derslerin işleyişinde kalabalık sınıflar oluyor” **Ynt14**, “Okula başlama yaşının düşürülmesini dezavantaj olarak görüyorum. Ayrıca küçük ve nispeten yaşı daha büyük öğrenciler beraber aynı sınıfta olunca da ister istemez sıkıntılara yol açıyor”.

“1.sınıfa çok küçük yaşta başlayan çocukla uğraşmak zorunda kalan sınıf öğretmeni kendi öz becerilerini kazanamamış (özellikle bizim bölgemizde) öğrencilere bir yandan anne-babalık yapıyor bir yandan okuma yazma öğretmeye çalışıyor bu da çoğu öğretmende ruhsal sıkıntılara yol açıyor”.

**Çizelge 6. Okul yöneticilerinin 12 yıllık zorunlu eğitim hakkındaki olumlu düşüncelerinin analizi**

Durum	n
a) Öğrenci durumu açısından	10
b) Öğretmen durumu açısından	6
c) Yönetim açısından	5
d) Eğitim programı açısından	7
e) Derslerin işleyişi açısından	2
f) Okulun fiziki yapısı	1
g) Genel eğitim açısından	6
Toplam	37

Çizelge 5’te görüldüğü gibi, okul yöneticileri 12 yıllık zorunlu eğitim hakkında öğrenci durumu açısında, 10, öğretmen durumu açısından 6, yönetim açısından 5, eğitim programı açısından 7, derslerin işleyişi açısında 2, okulun fiziki yapısı hakkında 1, genel eğitim açısından 6 olmak üzere toplam 37 olumlu görüş ifade etmişlerdir. Yöneticilerin bazı düşünceleri aşağıda verilmiştir: **Ynt1** “4+4+4 12 yıllık eğitimin en önemli artısı çocuklar arası yaş grubu oluşturmalarıdır”. “Dini inançlara önem veriliyor. Seçmeli derslerle ilgi ve yeteneklerini gelişmesi olumlu oluyor”. **Ynt2**, “Öğrencilerin farklı alanlara yönlendirilmesi gelecekte daha olumlu sonuçları meydana getirecektir. “Okullaşma oranı yükselecek .Okuyamayan öğrencilerinde okullaşması sağlanacak. hale gelmesi de olumlu bir yön olarak görülmektedir .Özellikle kız çocuklarının eğitimde daha fazla tutulması, gelecekte daha iyi sonuçlar ortaya çıkacağı düşünülebilir”. **Ynt3**: öğrenci eğitim öğretim ortamında daha uzun süre bulunur .Küçük öğrenciler büyüklerin arasında ezilmemiş ve okul alanlarından istifadesi artmıştır”. “Yönetim açısından ilk-orta ayrılma problemleri indirgeyecektir”. “Program basite indirildiğinden öğretmen daha çok profesyonellik kazanır. Program basitleştirilmiştir ve daha kavranır hale gelmiştir”. “Dersleri işleyişi açısından daha kavranılır hale gelmiştir”. **Ynt4** Öğrenci :

*“Okumaktan mahrum bırakılan öğrenciler için zorluk olması avantaj sağlamıştır”.*

*“5. Sınıfların branş öğretmenlerince ders görmesi branş görmesi branş öğretmenleri için avantaj olmuştur. Seçmeli dersler bazı öğretmenler için avantajlı olmuştur”.*

*“Kurumların İlkokul-Ortaokul diye ayrılması avantajdır. İdarecilerin sınıflandırılmasında avantaj sayılabilir”.* *“Fatih Projesi ve Materyale dayalı program avantaj sağlayacaktır”.* *“Seçmeli ders seçiminde bir avantajdır. Henüz işleyiş hakkında bir problem gözlenmemiş. Ders görevim olmadığı için pek bilgi sahibi değilim. Avantajı bilinmiyor”.* **Ynt5**, *“Yönlendirme erken yaşlarda başlayacak 1.kademe ile 2. kademenin birbirinden ayrılmış olması küçük çocukların büyük öğrencilerin arasından ezilmesini önledi”.* *“zorunlu olarak herkes lise mezunu olacak . Sınavların tamamı kaldırılması yönünde adımlar atılmakta”.* *“Katsayı farklılığı ortadan kaldırılmış oldu din eğitim ve meslek liselerinin önü açılmış oldu”.*

**Ynt6**, *“Seçmeli derslerin çok olması”.* **Ynt7**, *“Sınıftan sonra mesleki eğitime yönlendirmesi . Örgün eğitime devam etmeyenler açık öğretime yönlendirilmesi. Eğitimli insan sayısının artacak olması . Öğrencileri yüksek öğrenime özendirir. Kızların eğitim seviyesi yükselir. Okula başlama yaşının öne çekilmesi”.* **Ynt8**, *“Belirli aralıkta (yaş) akran gurupları eğitim gördüğünden alt sınıf öğrencilerine yapılan baskı azalacaktır. Seçmeli derslerin artırılması ile öğrencilerin ilgi ve yetenekleri gözetilmiş olduğundan öğrencinin başarılı olabileceği seçenekler artırılmıştır”.* *“Yönetim açısından program süreçleri kısılacağından ve azalacağından takibi ve değerlendirmesi kolay olacaktır”.* **Ynt10**, *“Uzun süreli zorunlu eğitimin doğurduğu pedagojik sıkıntıları ortadan kaldırabilir. Kesintisiz kısa süreli eğitimler bir üst kuruma geçişte yatay geçişleri kolaylaştırır.”* **Ynt11**, *“Özellikle 4+4+4 sistemin olması öğrenciler üzerinde katkısının olduğu düşüncesindeyim. Şöyle ki İlkokulu bitiren bir öğrenci istediği ortaokuluna ( imam hatip, Meslek ortaokulları vb.) gitmesi bu öğrencimizin kendi yetenek ve ilgileri doğrultusunda öğrencimizin daha iyi bir gelecek hazırlaması için iyi bir sistem. Sadece 1. Sınıfta okuma ve yazmaya başlamadan verilen 2 hazırlık kitabının öğrencileri kas gelişimi, zihinsel, öğrenmeye hazır hale gelmesi vb. Açısından önemli katkılar sağlamaktadır”.* **Ynt12**, *Öğrenci yönünden; avantajlı olmuştur. Küçük öğrenciler büyük öğrencilerin aynı anda okulda bulunma öğrencilerin hareketlerini daha rahat yapmaları sağlanmıştır”.* *“Müfredat programları yıllara dağıtılmıştır”.*

**Ynt14**, *“Hem öğrenci açısından yaşı geçmeden istediği alanda okuma ve tahsilini gerçekleştirebilir. Yaş farkından kaynaklanan problemler izole olacak”.*



“Öğretmenlerimizi alanlarında kendilerini daha verimli kılma süreci olarak görüyor”. “İlkokul kendi alanı ile orta lise kendi alanı ile ilgilenecek. Hedef sadece öğretim değil kişilik gelişimine ciddi rehberlik tüm programa yayılmalı”. “Derslerin işleyişi öğretmen ve okulun cazibesıyla doğru orantılı Yani cazibe ve dikkat okula çekilmeli. Öğretmenin ders işleme stili bir sanat olabilmeli. Öğrenci sevgisini kazanarak eğitilmeli o zaman faydanın ne dereceye çıkacağını hep beraber gözlemledik. **Ynt15**, “Evvela (4+4+4) sekiz yıllık kesintisiz eğitimin körelttiği meslek okullarının önündeki taş duvarların yıkılmasıdır. İnsanın kendi yetenek ve ilgilerine meyletmesinin önündeki prangaların kırılması, hürriyete adım olarak görüyor ve değerlendiriyorum. Eğitim programı daha 4+4+4 sistemine ayarlanmalı”. **Ynt16**, “ilkokul ve ortaokul binalarının ayrılması da bir avantaj olarak değerlendirilebilir”. Öğretmen açısından ise ilkokul ve ortaokul diye ayrılması öğretmene özellikle sınıf öğretmenine kendi branşında uzmanlaşmasına yardımcı olabilir”. “Bu sistem en azından geri dönüş zamanını kısaltmıştır. Mesleki geçişler için 4’tensonra yönlendirme yapılması da sistemin bir artısı olarak değerlendirilebilir.

#### 4. 5. Velilerin 12 yıllık zorunlu eğitim hakkındaki görüşleri

**Çizelge 7. Araştırmaya katılan velilerin, “ 12 yıllık zorunlu eğitim hakkındaki görüşleri nelerdir? Sorusuna verdikleri cevaplar “öğrenci durumu” açısından olumlu ve olumsuz şeklinde iki boyutta analiz edilmiştir**

<b>Velilerin 12 yıllık zorunlu eğitim hakkındaki olumsuz düşüncelerinin analizi</b>	<b>n</b>
a) Öğrenci durumu açısından	17
Toplam	17

Çizelge 7’te görüldüğü gibi, veliler 12 yıllık zorunlu eğitim hakkında öğrenci durumu açısından 17 görüş ifade etmişlerdir. Velilerin bazı düşünceleri aşağıda verilmiştir: **V1**, “Çocuğun çok erken okula başlaması çocuklar çok yoruluyorlar”. **V2**, “Sistem hazır olmadan hemen uygulamaya başlanmış olması sakıncalı. Yaş

grubunun ilk dört yıl için küçük olduğunu düşünüyorum. **V3**, “bana göre eğitim sistemimiz hala yetersiz herkesten aynı beceriyi bekleyen insanlara becerebileceklerinden ziyade başarısızlığı ortaya koyan bir sistem, sınıf 25 kişi ama öğretmen hala bir şeye yetişemiyor. Durumu nasıl sorusuna hala sadece iyi diyor çok açıklayıcı söylemi anlatayım dinlemiyor diyorsun inanın hepsi aynı diyor Sınıftaki küçükler geriden gelince bunlarda ileri gidemiyor. Okul kitabında yaban domuzu resmi ne arıyor kurt, kuzu, inek neyimize yetmiyor. Hani öğretmenler mesajla çocuk hakkında bilgi verecekti çocuk hasta oluyor öğretmen bana ulaşamayınca çocuğu akşama kadar okulda tutmuş e- okulu düşünemedim inanın dedi telefonları süs diye mi verdik. Eğitim sisteminde henüz bir şey görmedik anlayacağınız.” **V7**, görüşlerini bir kaç maddede açıklamıştır, “ 1-60-66 ay isteğe bağlı öğrenci yaş grubu ile 66 ay üzeri zorunlu yaş grubu öğrencilerinin aynı sınıf ortamında bulunması zihinsel, bedensel ,fiziksel farklılıklara yol açmakta olup, söz konusu farklılıklar sınıf içi toplu uygulamalarda güçlükler oluşturmaktadır. 2-66 ay ve üzeri zorunlu kaydın, zihinsel ve bedensel gelişim düzeyi ile yaşı uyumlu olmayan çocukların ailelerinde problemlere neden olmakta ve istemedikleri halde sağlık kuruluşlarından rapor alma zorunluluğu içine girilmektedir. 3-Okulda verilen ders kitapları dışındaki tüm kaynakların engellenmesi ve kaynak çeşitliliğın ortadan kaldırılması çalışma alanlarını ve yöntemlerini sınırlandırmaktadır. **V9**, “Çocukların bu sürece birden atılmaları biraz onlar açısından kötü oldu. Fakat genel anlamda bakıldığı zaman iyi yani eğitim açısından .Fakat şimdiye kadar herhangi bir sorunla karşılaşmadık umarım bundan sonrada karşılaşmazlar sistemler değişse de önemli olan okuyor olmaları”. **V11**, “Küçük yaşta okula gidenler ihtiyaçlarını okulda nasıl karşılayacaklar diye endişe ediyorum. Küçük yaşta başladıkları için başarısızlık duyguları yaşayacak ve buda onun eğitimini olumsuz etkileyecek. Öğretmenler açısından da çok zor olduğunu düşünüyorum”. **V13**, “En büyük sorun, çocuklar çıraklık eğitimi alamıyorlar, çünkü uzun süre eğitim alıyorlar ve üniversitede başarılı olamazsa meslek sahibi olamıyor ve erken başlamalarıyla beraber anasınıfı eğitimi alamadan başlıyorlar”. **V15**, “Çocuklar 1 seneyi boşa harcayacaklar. Okumadan üst sınıfa geçecekler (4 okumadan 5'i) sıkıntı yaşayacaklar. Parçalanacaklar. Müfredatta konu eksiki olacak . Çocukların fiziki gelişimi etkilenecek” **V17**, “İlkokul 1. Sınıfa başlayan öğrenciler daha küçük yaşta başladıkları için okula alışmakta zorlandılar. Müfredatın değişmemesi sıkıntı oldu. Keşke anaokulu zorunlu olsaydı. 1.

Sınıfa normal yaşlarında (72 aylık) başlasalardı. Ana okulla okula daha hazır gelinirdi.

**Çizelge 8 Velilerin 12 yıllık zorunlu eğitim hakkındaki olumlu düşüncelerinin analizi**

Durum	n
a) Öğrenci durumu açısından	12
Toplam	12

Çizelge 8’te görüldüğü gibi, veliler 12 yıllık zorunlu eğitim hakkında öğrenci durumu açısından 12 görüş ifade etmişlerdir. Velilerin bazı düşünceleri aşağıda verilmiştir: **V1**, “Çocuğun okul hayatına erken başlaması kurallı ve disiplinli ortama uyum sağlaması açısından iyi” **V2**, “Lisenin zorunlu olması genelde eğitim seviyesinin yükseleceğine inanıyorum”. **V3**, “Okuma oranının artacağını düşünüyorum”. **V4**, “Eğitimle planlanması sağlıyor”. “Sosyokültürel düzeyi düşük toplumlarda zorunlu eğitimi sağlıyor. Toplumun okur yazar düzeyini artırıyor”. **V6**, “Orta öğretimde değişik branş derslerinin başlaması gayet olumlu. Özellikle seçmeli derslerin koyulması çok güzel”. **V7**, “İlkokul ve ortaokulların birbirinden ayrılması özellikle küçük yaş grubu öğrencilerin okuldaki ortak kullanım alanlarını daha rahat ulaşım ve kullanım kolaylığı sağlamıştır”. “İsteğe bağlı serbest kıyafet uygulaması öğrencinin ilk günden şekli kalıplara girmesini engelleyen olumlu bir uygulama olmuştur”. **V10**, “12 yıllık eğitim zorunluluğu öğrencilerin ilgi duydukları Alana göre seçmeli ders alabilmeleri Liseye geçişte seviye sınavının kaldırılması ve yeteneklere göre seçim yapılması (Öğrenci geleceğini belirleyecek olan kararları alırken baskı altında kalmaktan kurtulacak.)” **V11**, “Daha bilgili olacaklarını düşünüyorum, Küçük yaşta başlayanların ileride okula gitmek istememesi gündeme gelebilir. 12 yıllık eğitimle alacakları bilgiler hayatlarında önemli bir yer tutacaktır. **V12**, “ Erken yaşta eğitimi bitirip meslek sahibi olmak”.

## BEŞİNCİ BÖLÜM

### 5. SONUÇ ve ÖNERİLER

#### 5.1. SONUÇ

Nitel araştırmalar, araştırılması istenen herhangi bir olayı derinlemesine inceleme imkanı sunduğu için bu yönüyle nicel araştırmalardan üstün sayılmaktadır. Bu çalışmada, nitel bir araştırma yapılarak, eğitimin paydaşlarından olan öğretmen, yönetici ve velilerin görüşlerine başvurularak 12 yıllık zorunlu eğitim (4+4+4) değerlendirilmeye çalışılmıştır. Araştırmada katılımcıların yeni sistemle ilgili olumlu ve olumsuz düşünceleri irdelenmeye çalışıldı. Katılımcıların görüşleri, Öğrenci durumu, öğretmen durumu, yönetim, eğitim programı, derslerin işleyişi, okulun fiziki yapısı ve genel eğitim açısından alt temalar oluşturularak incelenmeye çalışılmıştır. Sınıf öğretmenleri 12 yıllık zorunlu eğitim hakkında 37 olumsuz ve 20 olumlu düşünceleri ifade etmişlerdir. Sınıf öğretmenleri olumsuz ve olumlu olarak gördükleri konu en çok “öğrenci durumu” alt teması ile ilgilidir. Sınıf öğretmenleri 37 olumsuz düşünce ile 12 yıllık zorunlu eğitim hakkında kaygılarını ve endişelerini ifade etmişlerdir. Özellikle yeni sistemin alt yapısı oluşturulmadan yürürlüğe konulması, kendilerinin yeni sistem hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları, farklı yaş gurubundaki öğrencilerin aynı sınıfta yer almaları, okulların fiziki imkanlarının yetersizliği, küçük çocukların erken okula gitme zorunda kalmaları gibi olumsuz düşünceleri ifade etmişlerdir. Sınıf öğretmenleri ayrıca “öğrenci durumu” açısından büyük ve küçük yaştaki öğrenciler ayrılmış olması, zorunlu eğitimle çocuklar sokaklarda değil okullarda olacaklarını, meslek liselerine olan talebi artırdığını, bazı derslerin branş öğretmenlerin girmesi gibi olumlu düşünceleri ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan branş öğretmenleri 12 yıllık zorunlu eğitim sistemi hakkında 28 olumsuz 15 olumlu düşünceleri ifade etmişlerdir. Branş öğretmenlerinin en çok eleştiri getirdikleri temalar öğretmen durumu, yönetim ve okulun fiziki koşulları gibi temalardır. Öğrenci durumu açısından 60-72 aylık öğrencilerin aynı sınıfta olmaları sorun oluşturdukları , erken yaşlarda okullarda başlayan çocuklara uygun tuvalet, lavabo ve musluklar yetersiz kaldığı ve ergonomik olmadıkları, yeni sistemde 5. sınıf öğrencisi ortaokul öğrencisi sayılmaktadır ancak 5.sınıf öğrencileri gelişim açısından ortaokul öğrencisi olacak seviyede değildir, öğrencilerde haftalık ders yükünün artması öğrencileri olumsuz etkilemektedir gibi düşünceler dile getirmişlerdir. Branş

öğretmenleri olumsuz görüşleri yanında olumlu düşünceleri de ifade etmişlerdir. Özellikle, öğrenci durumu açısından sekiz düşünce ifade etmişleridir. Meslek liselerinde yetiştirilen öğrenci sayısının artması, kırsal kesimde okumak isteyen özellikle kız öğrencilerin okula gitmesinin kolaylaştırılması, ortaokul kademesinde yani 5. sınıftan itibaren branş öğretmenlerin derse girmesi , 4'er yıllık aralarla okul değişikliği yapılabilmesi avantajdır şeklinde branş öğretmenleri görüş belirterek olumlu düşüncelerini ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan okul yöneticileri yeni sistem hakkında 50 olumsuz ve 37 olumlu görüş ifade etmişlerdir. Okul yöneticilerinin olumsuz düşünceleri en çok öğrenci durumu, yönetim ve eğitim programları açısından olmuştur. Öğrencilerin akşam derste çıkmasından dolayı güvenlik tehlikesinin olduğu, öğretmenlerin yeni sistem hakkında görüşleri alınmadığı için yeni sistemi benimsememe, taşımalı eğitimdeki plansızlık ve yetersiz hazırlıklar, seçmeli derslerle iş yükünün artması, resmi prosedürlerin iki katına çıkması, okulların ayrılması ile branş fazlalığı oluşmuş ve mağduriyet yaşanması, ikili eğitim yapan okulların idaresi tüm gün 12 saate çıkmış, iş yükünün artması ve kendilerinin yeni sistem hakkında yeterince bilgilendirilmediği gibi olumsuz görüşler ifade etmişlerdir. Okul yöneticileri olumsuz görüşlerin yanı sıra bazı olumlu düşünceleri de ifade etmişlerdir: Yeni sistemin dini inançlara önem verdiğini, seçmeli derslerin konulması ve çocukların yeteneklerini geliştirilmesi için fırsatlar vermesi, kız çocukların eğitimde daha fazla tutulması, yönetim açısından ilkokul ve ortaokul olarak ayrılması yönetim problemlerini azalttığı, birinci kademe ile ikinci kademenin birbirinden ayrılmış olması, küçük çocukların büyük öğrencilerin arasından ezilmesini önlediği gibi olumlu görüşleri ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan veliler “öğrenci durumu” teması açısından 17 olumsuz ve 12 olumlu düşünceyi ifade etmişlerdir. Veliler, çocuğun okul hayatına erken başlaması kurallı ve disiplinli ortama uyum sağlaması, İlkokul ve ortaokulların birbirinden ayrılması özellikle küçük yaş grubu öğrencilerin okuldaki ortak kullanım alanlarına daha rahat ulaşım ve kullanım kolaylığı sağlandığı, çocukların erken yaşta eğitimi bitirip meslek sahibi olması gibi olumlu düşünceleri ifade etmeleri yanında 60-66 ay isteğe bağlı öğrenci yaş grubu ile 66 ay üzeri zorunlu yaş grubu öğrencilerinin aynı sınıf ortamında bulunması zihinsel, bedensel, fiziksel farklılıklara yol açmakta olup, söz konusu farklılıklar sınıf içi toplu uygulamalarında güçlükler oluşturduğu, okulda

verilen ders kitapları dışındaki tüm kaynakların engellenmesi ve kaynak çeşitliliğın ortadan kaldırılması çalışma alanlarını ve yöntemlerini sınırlandırdığı, küçük yaşta okula gidenler ihtiyaçlarını okulda iyi karşılamayacaklarını, çocuklar bir seneyi boşa harcayacakları, okuma yazma öğrenmeden üst sınıfa geçecekleri dolayısıyla sıkıntı yaşayacakları ve kendilerinin yeni model hakkında yeterince bilgilendirilmedikleri gibi olumsuz görüşleri de ifade etmişlerdir.

Araştırma sonucunda elde edilen veriler 2012-2013 öğretim yılında yürürlüğe giren 12 yıllık zorunlu eğitimin olumsuz yönlerinin olumlu yönlerine göre daha fazla olduğu ortaya çıkmıştır. Eğitim sistemin ve eğitim programının geliştirilmesi için eğitim paydaşlarından görüş alınması kaçınılmazdır. Bu çalışmanın sonuçları eğitim planlamasında görevli yetkililere, eğitim yöneticilerine ve eğitim yönetiminin üst kademesinde bulunan karar vericilere yararlı dönütler sağlayacaktır. Ayrıca, bu çalışmanın yeni sistemin yürürlüğe girmesinden sonra yapılması, yeni sistem hakkında uygulayıcılardan fikir alınması açısından son derece yararlı bir çalışma olarak değerlendirilebilir.

Gelişmiş ülkelerde geliştirilen yeni sistemler ve programlar öncelikle ihtiyaç analizi yapıldığı ve eğitim paydaşlarının görüşleri alındığı bir gerçektir. Yeni bir eğitim modelinin etkin bir şekilde işlemesi kuşkusuz uygulayıcıların ve yöneticilerin, öğrencilerin, velilerin, işverenlerin kısaca toplumun her kesiminin memnuniyeti önemlidir. Kısaca, yeni bir sistemin geliştirilmesinde eğitim paydaşlarının görüşleri alınmalıdır.

## **5.2. ÖNERİLER**

Araştırma bulguları doğrultusunda önerilerde bulunulmuştur;

1. 5 yaş çocuğı (60-71 aylar arası) zihinsel, fiziksel, sosyal ve psikolojik olarak ilkokula henüz hazır değildir. Çocuğın okul eğitimine katılabilmesi için gerekli sosyal, duygusal, bilişsel, dil ve motor becerilerinin gelişimi 6 yaştan (72 ay) önce tamamlanamıyacağı çocuk gelişim uzmanlar tarafından ifade edilmektedir. Dolayısıyla, bu yaştaki çocukların ilkokula gönderilmeleri yerine okul öncesi eğitimi almaları sağlanmalıdır.
2. 5 yaş ve 6. yaş grubu öğrencileri aynı sınıfta okutulmamalı, zihinsel ve bedensel gelişimleri arasında önemli ölçüde farklılıklar vardır. Çocuk

gelişiminde bir ayın bile çocuklar arasında önemli bir farkı oluşturabileceğini göz önünde bulundurulduğunda, eğitimde ne denli zorluklar yaşanacağı tahmin edilebilir. Dolayısıyla, çocuklar gelişim özellikleri gözönünde bulundurularak ayrı sınıflarda okutulmalıdır. 6 yaş grubu fiziksel ve zihinsel olarak 5 yaş grubu çocuklarına baskın geleceklerdir. 5 yaş grubu doğal olarak daha geç öğrenecek ve başarısızlık yaşayacaklardır. Bu da çocuklarda erken dönemlerde başarısızlık kaygısı, özgüven eksikliği ve akademik benlik oluşumunda olumsuzluklara neden olacaktır.

3. Günümüzde meslek çeşitlerinin artması ve mesleğe hazırlanmanın uzun süreli bir eğitimi gerektirmesi, meslek seçimi işinin önemini bir kat daha arttırmıştır. Meslek seçiminin ortaokulda başlaması ve yönlendirmelerin ortaokul düzeyinde çocuğun ilgi ve yetenekleri doğrultusunda başlaması son derece önemlidir. 12 yıllık zorunlu eğitimde ilkökul 4. sınıfta son ders yılının ikinci yarısında öğrencilerin ortaokula devam edilebilecek okul ve programların tanıtımı, hangi mesleklerin kendilerine daha iyi yaşam standardı sağlayacağı konusunda tanıtıcı bilgiler vermek üzere rehberlik servislerince gerekli çalışmalar yapılmalıdır. Mesleğe yöneltme konusu hafife alınmamalıdır. Çünkü 12 yıllık zorunlu eğitimin temel gerekçelerden biri çocukların erken yaşlarda bir mesleğe yönlendirmesidir. Yeni modelin bu açıdan başarıya ulaşması için yönlendirmenin uzmanlarca dikkatli bir şekilde yapılmasına özen gösterilmelidir. Mesleki eğitime yönlendirme 8 yıllık zorunlu eğitimin de gerekçelerindendi. Ancak geçen 16 yılda öğrencilerin meslek seçimi konusunda yönlendirmenin gerektiği gibi yapılmadığı çeşitli araştırmalar tarafından dile getirilmiştir. Mesleki yönlendirmeler başlamadan önce meslekler tanımlanmalı ve sınıflandırılmalıdır. Özellikle velilerle işbirliği yapılarak ortak bir yönlendirme yapılması daha etkili ve inandırıcı olacaktır. Ayrıca Meslek okulu mezunlarının istihdamı başka önemli bir konudur. Meslek okulu mezunların istihdamı düzenlenmelidir. Her zaman ifade edilen ancak bir türlü yürürlüğe konulamayan Sanayi-okul işbirliği sağlanmalı, meslek-eğitim-belge

bağlantısı kurulmalıdır. Aksi takdirde bu okullara talep olmayacak ve nitelikli meslek elemanı talebi karşılanmayacak, sosyal talep üniversite önünde yığılmalara ve krize dönüşecektir.

4. 12 yıllık zorunlu ilköğretimin en önemli eksikliklerinden birisi, öğretmenlerin, yöneticilerin ve velilerin de belirttiği fiziki altyapı eksikliğidir. Yeni model yürürlüğe konulmadan önce, kaç dersliğe ve kaç okula ihtiyaç olacağı tespit edilmeliydi. Ancak bu anlamda okulların fiziki alt yapısı ile ilgili çalışmalar yürütülemediği ve ciddi sıkıntılar yaşanmıştır. Ülkemizde ihtiyaç olan okulların tam tespiti yapılarak öncelikle derslik problemi çözümlenmelidir. Özellikle geri kalmış yöreler ile kırsal alanda yaşayanların eğitim imkanlarından daha çok yararlanması sağlanarak bölgeler arasındaki dengesizlik kaldırılmalıdır. Yapılan ilköğretim okulları çok amaçlı ihtiyaçlara (pedagojik unsurlar ve sosyal etkinlikler) cevap verecek şekilde donatılmalıdır. Okulların bina ve tesisleriyle ilgili mimari projeler bölge özelliklerine ve ihtiyaçlarına uygun olarak hazırlanmalı, okul binaları eğitimin yakın gelecekteki hedeflerine uygun olarak yapılmalıdır. Okullar teknolojiye gelişmelerden yararlanabilecek şekilde donatılmalıdır. Özel kesimin okul binası yapması ve eğitim kurumlarını desteklemesi teşvik edilmelidir. Araştırmada elde edilen veriler, okulların maddi koşulları, sıraları, tuvaletleri, tahtaları bu denli küçük çocuklar için hazır olmadığı gerçeğine ulaşılmıştır. Okullar fiziki olarak hazırlanmalıdır. İlkokul birinci sınıfa devam eden öğrenciler yaş itibarıyla anasınıfına denk öğrencilerdir. Dolayısıyla sınıf tasarımının öğrenci özelliklerine göre yapılması ve uygun eğitim araç gereçlerin temin edilmesi gerekmektedir.
5. Katılımcıların ilkokul birinci sınıfta yapılacak etkinliklerin okul öncesi eğitimde yapılanlarla paralellik gösterdiğini ve bu anlamda hizmet içi kursu almadıklarını belirtmişlerdi, Dolayısıyla, Sınıf öğretmeni yetiştiren kurumların eğitim programları yeniden gözden geçirilmeli ve programa okul öncesi dersler de konulmalıdır. Daha doğrusu, ilkokul birinci sınıf öğrencilerine anasınıfı eğitimi verilmesi gerektiği düşünüldüğünde öğretmenlerin bu anlamda eğitilmeleri gerekecektir. Bu eğitimin, hizmet içi kurslarla kısa süreli ve uygulamadan uzak bir şekilde verilmesi yerine hizmet öncesi eğitim



kurumlarında uzun süreli ve uygulamaya dayalı verilmesi daha uygun olacaktır. Dolayısıyla, Üniversitelerde Sınıf Öğretmenliği bölümlerinin programlarına Okul öncesi Eğitimin programı kısmen adapte edilmelidir.

6. 12 yıllık zorunlu eğitim hakkında öğretmenlerin, velilerin ve öğrencilerin bilgilendirilmediği yapılan araştırmada ortaya çıkmıştır. Programın başarıyla uygulanmasında bilgilendirme şarttır. Görsel ve işitsel yayın organlarıyla yazılı basından yararlanarak kamuoyu bilinçlendirilmelidir. Öğretmenler hizmetiçi eğitimle, veliler okul-aile birliği toplantıları ve televizyonlarda ayrılacak eğitim programlarıyla aile, yönetici, öğretmen, uzman ve öğrenci işbirliği sağlanarak 12 yıllık zorunlu eğitim konusunda aydınlatılmalıdır.
7. Yapılan araştırmada 12 yıllık zorunlu eğitim uygulamasının başlamasıyla sınıf öğretmenlerinde norm fazlası öğretmen ortaya çıkmış, binlerce öğretmen branş öğretmenliğine geçmiştir. Bu geçişler düzensiz, öğretmenin isteğine bağlı olarak, kabiliyet, yetenek ve alan bilgisi gözardı edilmiştir. Öğretmenlerin hizmet içi eğitimle branşa adaptasyonu sağlanmalıdır. Araştırmada branş öğretmenlerin sayıca yetersiz oldukları ortaya çıkmıştır. Bu konuda öğretmen yetiştiren kurumlarda geleceğin ihtiyaçları da dikkate alınarak yeterli sayıda ve nitelikte eleman yetiştirmek için konunun yükseköğretim içinde bugüne kadar olandan çok farklı bir yaklaşımla ele alınması gerekir. Gerçek öğretmen ihtiyacının tespiti, öğretmenlerin doldurmakla yükümlü oldukları haftalık dersler, okuldaki sınıf sayısı ve sınıflardaki öğrenci mevcutlarının bilinmesi, standartların tespiti ve okulların bu standartlara göre optimum büyüklükte kurulması ve verimli olarak işletilmesi gerekir. YÖK ile MEB. arasında koordine kurularak ihtiyaçlara göre öğretmen yetiştirilmelidir.
8. Yapılan araştırmada öğretmenler yeni eğitim modeline geçişte ilkökul birinci sınıf için yeterli araç-gereçin sağlanmadığını ve büyük eksikliklerin olduğunu belirtmişlerdir. Belirlenen eğitim amaçlarına ulaşmada kullanılacak araç-gereç çok önemlidir. Araç gereksiz yapılan çalışmalar hem öğretmeni hem de öğrenciyi fazla yorar, fazla zaman ve emek harcanmasına sebep olur, çalışma amacından uzaklaşır ve sonuca ulaşamaz. Bunun için modern eğitim tekniğine uygun olarak, araçsız eğitim

olmaz ilkesinden hareketle okulların ihtiyacı olan araç-gereç temin edilmelidir.

9. İlk ve ortaokul eğitimi bir çok okulda aynı binada verildiği ve dolayısıyla ders çıkışları ve teneffüslerde büyük sorunlar yaşandığı katılımcılar tarafından dile getirilmektedir. İlk ve ortaokul eğitimi farklı binalarda verilmelidir. Özellikle gelişme çağında olan, sosyal ve psikolojik sorunların çok sıklıkla görüldüğü ilköğretim ve ortaöğretim dönemlerinde öğrencilerin okula sevdirmesi adaptasyonu gözönünde bulundurularak ders saatleri azaltılmalıdır. Okulların normal öğretime geçmeleri sağlanarak öğrencilerin daha uzun süreli teneffüse çıkmaları sağlanmalıdır.
10. 12 yıllık kesintili zorunlu eğitim uygulamasının problemlerini tespit için yapılan bu araştırma sadece öğretmen, okul yöneticisi, veli görüşleriyle sınırlıdır. Konunun daha iyi araştırılabilmesi için bundan sonraki yapılacak çalışmalarda 12 yıllık zorunlu eğitim ile ilgili veli, öğrenci, yöneticiler, müfettişler ve konuyla ilgilenen pek çok yetkili araştırma kapsamına alınarak çalışma yapılabilir.
11. 12 yıllık zorunlu eğitim ilgili araştırmamızda veriler 93 kişi ile sınırlı tutulmuştur. 12 yıllık eğitim uygulaması ile ilgili farklı sorular ve değişkenler sorularak konunun değişik boyutlarıyla araştırma genişletilebilir.
12. Araştırmada daha büyük genellemelere ulaşabilmek için farklı bölgelerde (az veya çok gelişmiş) , daha fazla kişi ile farklı özelliklerin araştırılması ile araştırma genişletilerek uygulama hakkında daha geniş ve daha detaylı bilgiye ulaşılabilir.

## KAYNAKÇA

AKYÜZ, Y. (1989). *Türk Eğitim Tarihi*, Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, Genişletilmiş 3.Baskı

ARSLAN, M. (1999) Cumhuriyet Dönemi İlköğretim Programları ve Belli Başlı Özellikleri, *Milli Eğitim Dergisi*, sayı 144,

BAŞARAN, İ.E. (1984). Temel Eğitim ve Yönetimi, AÜEBFY. No. 112, Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi,1984

DEMİREL, Ö. (2012), *Eğitimde Program Geliştirme, Kuramdan Uygulamaya*, Apegem Akademi Yayıncılık, Ankara, 18. Baskı.

DOĞAN, H., KÜLAHÇI, S. (1986). *İlköğretim Okulu Araştırması*, Ankara

DPT, (2009). Dokuzuncu Kalkınma Planı Eğitim: Okul Öncesi, İlk ve Ortaöğretim Özel İhtisas Komisyonu Raporu Yayın No DPT : 2790

EĞİTİM-BİR-SEN, (2013), 12 yıllık zorunlu eğitim (4+4+4) ile ilgili araştırma, <http://www.haberler.com/egitim-bir-sen-den-4-4-4-arastirmasi-4733860-haberi/> 15 Ağustos 2013 tarihinde erişilmiştir.

ERGİN, O. (1977). *Türkiye Maarif Tarihi*, 2. Baskı İstanbul,

ERGÜN, M., ÖZDAŞ, A. (1997), Öğretim ilk ve Yöntemleri, Kaya Matbacılık, İstanbul.

EURYDICE, (2012), Compulsory Education in Europe 2011/12, [http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/facts\\_and\\_figures/compulsory\\_education\\_EN.pdf](http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/facts_and_figures/compulsory_education_EN.pdf), 10 Mayıs, 2013 tarihinde erişilmiştir.

EURYDICE (2011). *The Education System in the Federal Republic of Germany 2010/2011*, German Eurydice Unit of the Federal Government in the Federal Ministry

of Education and Research,

[http://www.kmk.org/fileadmin/doc/Dokumentation/Bildungswesen\\_en\\_pdfs/dossier\\_en\\_ebook.pdf](http://www.kmk.org/fileadmin/doc/Dokumentation/Bildungswesen_en_pdfs/dossier_en_ebook.pdf), 28 Mayıs, 2013 tarihinde erişilmiştir.

GAZALCI, M. (1997). *Aydınlanma Sürecinde 8 yıllık Eğitim*, Ankara: Güldiken Yayınları.

GÜRKAN, T. (1987). *Temel Eğitimde 6 Yaş Uygulamasının Değerlendirilmesi* (Ankara İlinde Bir İnceleme) Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.

GÜVEN, İ. (2000). *Türkiye’de Devlet-Eğitim ve İdeoloji*, Siyasal Kitapevi, Ankara.

GÜVEN, İ.(2010). *Türk Eğitim Tarihi*, Naturel Yayınları, Ankara.

GÜVEN, İ., (2012), Eğitimde 4+4+4 ve Fatih Projesi Yasa Tasarısı = Reform mu?, *Elementary Education Online*, 11(3), 556-577,, <http://ilkogretim-online.org.tr>, 10 Mart 2013’de erişilmiştir.

KEKLİK, S. (2013), “Yeni Eğitim Sistemi (4+4+4) Değişikliği Kapsamında Türkçe Öğretmenliği Lisans Programının İncelenmesi Ve Öneriler, *Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 8/1 Winter 2013, p.1911-1930, ANKARA-TURKEY

KOÇER, H.A. (1992). *Türkiye’de Modern Eğitimin Doğuşu ve Gelişimi*, İstanbul, M.E.B Yayınları.

KOÇER, H.A. (1988). *Türkiye’de Modern Eğitimin Doğuşu ve Gelişmesi*, Uzman Yayınları. Ankara,

KÜLEKÇİ, E. (2013). 4+4+4 Eğitim Sistemi Kapsamında Birleştirilmiş Sınıf Uygulamasına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi *Journal of Research in Education and Teaching* Mayıs 2013 Cilt:2 Sayı:2 Makale No:40

MEB, (2008). *İlköğretime Erişim ve Devamda 10 Yıl Türkiye Deneyimi*, İlköğretim Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara.

MEB, (2012a), 30/3/2012 tarihli ve 6287 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik yapılmasına dair kanun, 23. 07 2013 tarihinde erişilmiştir. <http://www.meb.gov.tr/haberler/2012/12YillikZorunluEgitimeYonelikGenelge.pdf>

MEB, (2012b) 12 yıllık Zorunlu Eğitim, Sorular ve Cevaplar, [www.meb.gov.tr/duyurular/duyurular2012/12Yil\\_Soru\\_Cevaplar.pdf](http://www.meb.gov.tr/duyurular/duyurular2012/12Yil_Soru_Cevaplar.pdf), 15 Mayıs 2013 tarihinde erişilmiştir.

MEB ( 1997). 1997-2010 Yılı İstatistikleri, Ankara. (Bazı istatistikler TÜİK verilerinden Derlenerek verilmiştir. )

MEB, (2010), 18. Milli eğitim Şurası, İlköğretim ve Ortaöğretimin Güçlendirilmesi, Ortaöğretime Erişimin sağlanması, Milli Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, Şura Genel Sekreterliği, Sayı B.08.0.TTK.0..012 .01, Ankara.

MEB, (2012b), (Milli Eğitim İstatistikleri, Örgün Eğitim 2012-2013), [http://sgb.meb.gov.tr/istatistik/meb\\_istatistikleri\\_organ\\_egitim\\_2012\\_2013.pdf](http://sgb.meb.gov.tr/istatistik/meb_istatistikleri_organ_egitim_2012_2013.pdf), 5 temmuz 2013 tarihinde erişilmiştir.

MEB, (1998), Cumhuriyetin 75. Yılında Gelişmeler ve Hedefler, Milli Eğitim. Ankara: MEB Basımevi, 9-11.

MURRAY, N. R. (2006). *Education: Free and Compulsory*. Ludwig von Mises Institute, Austuria,

ÖZTÜRK, H. (2001). *Belçika'da ve Türkiye'de Zorunlu Eğitim*, Nobel Yayın Dağıtım Ankara

INCA, 2011 Education around the world: Comparative tables: <http://www.inca.org.uk/documents/Table5Schoolingdurationphases.pdf>. 5 Mayıs 2013 tarihinde erişilmiştir.

SENEMOĞLU, N. (1987). Bilişsel Giriş Davranışları ve Dönüt-Düzeltilmenin Erişiyeye Etkisi Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Doktora Tezi) Ankara: 1987, s. 1.

TBMM, (2012). 12 yıllık zorunlu eğitime dair kanun teklifi, Kütüphane ve Arşiv Hizmetleri Başkanlığı, no: 85392. Ankara.

TÜSİAD, (1994). *Türkiye'de ve Dünyada Yüksek Öğretim, Bilim ve Teknoloji* TÜSİAD Yayını, Haziran, 1994, s. 9.

TTB, (2013), 4+4+4, Eğitim Sistemi ile İlgili Görüşler, Türk Tabipleri Birliği, Türkiye Çocuk ve Genç Psikiyatrisi Derneği ve Eğitim Sen, <http://www.sobeonline.org/?Syf=26&Syz=160345>. 25 Mayıs 2013 tarihinde erişilmiştir.

UNESCO, (2011). GLOBAL EDUCATION DIGEST 2011 Comparing Education Statistics Across the World. Canada. ([www.nytimes.com/2012/09/04/technology/technology-in-schools-faces-questions-onalua.html?ref=technology](http://www.nytimes.com/2012/09/04/technology/technology-in-schools-faces-questions-onalua.html?ref=technology)), 25 haziran 2013 tarihinde erişilmiştir.

TAYMAZ, H. (1992). *Hizmet İçi Eğitim, (Kavram, İlkeler ve Yöntemler)*. Pegem A Yayıncılık Ankara.

TDK, (2013), Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlük. <http://www.tdk.gov.tr>, 20 Eylül, 2013 tarihinde erişilmiştir.

VARIŞ, F. (1994). *Eğitimde Program Geliştirme, Teoriler ve Teknikler*, Ankara, Alkım Yayıncılık.

YILDIRIM, A. ve ŞİMŞEK, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırmalar Yöntemleri*. 6.baskı. Seçkin Yayınevi, Ankara

## EK: 1 AÇIK UÇLU GÖRÜŞME FORMU

Değerli Meslektaşım,

Bu araştırmada ilköğretim ve ortaöğretimde görev yapan öğretmen ve idarecilerin “12 yıllık zorunlu (4+4+4) eğitim sistemi” ile ilgili görüşlerini almayı amaçlamaktayız. Görüşme formunda ki sorulara içtenlikle cevap vermeniz araştırmanın sağlıklı yürütülmesini sağlayacaktır. Sizden istenen görüşme formunda bulunan her bir soruya ilişkin kendi görüşünüzü yazmanızdır.

Görüşme formuna verdiğiniz içten cevaplara ve araştırmaya katkınızdan dolayı teşekkür eder, saygılar sunarım.

Fatma TOK  
Zirve Üniversitesi  
Sosyal Bilimler Enstitüsü  
Yüksek Lisans öğrencisi

### Kişisel Bilgiler

1. Cinsiyetiniz:  
a- ( ) Bayan                      b- ( ) Erkek
2. Göreviniz:  
a- ( ) Sınıf öğretmeni      b- ( ) Branş Öğretmeni      c- ( ) Okul müdürü  
d- ( ) Okul müdür yardımcısı
3. Çalıştığınız kurum  
a- ( ) Resmi İlköğretim      b- ( ) Resmi ortaöğretim  
c- ( ) Özel ilköğretim      d- ( ) Özel ortaöğretim
4. Çalıştığınız yer:      a- ( ) İl merkez      b- ( ) İlçe Merkez      c- ( ) köy ilköğretim

### SORULAR

1. 12 yıllık zorunlu eğitimin (4+4+4) getirdiği avantajlar nelerdir?
2. 12 yıllık zorunlu eğitimin (4+4+4) uygulanmasında karşılaşılan sorunlar nelerdir?

### Değerli Veliler,

Bu araştırmada siz değerli velilerin “12 yıllık zorunlu (4+4+4) eğitim sistemi” ile ilgili görüşlerini almayı amaçlamaktayız. Görüşme formundaki sorulara içtenlikle cevap vermeniz araştırmanın sağlıklı yürütülmesini sağlayacaktır. Sizden istenen görüşme formunda bulunan her bir soruya ilişkin kendi görüşünüzü yazmanızdır.

Görüşme formuna verdiğiniz içten cevaplara ve araştırmaya katkınızdan dolayı teşekkür eder, saygılar sunarım.

Fatma TOK  
Zirve Üniversitesi  
Sosyal Bilimler Enstitüsü  
Yüksek Lisans öğrencisi

### Kişisel Bilgiler

5. Cinsiyetiniz:  
a- ( ) Bayan                      b- ( ) Erkek
6. Çocuğunuzun gittiği okul  
a- ( ) Resmi İlköğretim      b- ( ) Resmi ortaöğretim  
c- ( ) Özel ilköğretim        d- ( ) Özel ortaöğretim

### SORULAR

1. Sizce öğrenci açısından,12 yıllık zorunlu eğitimin (4+4+4) getirdiği avantajlar nelerdir?
2. Sizce, 12 yıllık zorunlu eğitimin (4+4+4) uygulanmasında karşılaşılan sorunlar nelerdir?



## **Ek 2: Gaziantep Valiliğinin İzin Yazısı**

## ÖZGEÇMİŞ

Fatma TOK, 1 Aralık 1973 yılında Adıyaman'da doğdu. İlk ve orta öğrenimini Adıyaman'da tamamladı. Anadolu Üniversitesi İktisat Fakültesi Kamu Yönetimi bölümünden 1999 yılında mezun oldu. 2011 yılında Zirve Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliğinde Bilimsel Hazırlık aldıktan sonra 2012 yılında Zirve Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalında yüksek lisansa başladı ve halen bu alanda öğrencidir.